

MARCOS TỸ RÁ

*João Batista tỹ Jesus tó
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)*

¹ Sỹ Jesus Cristo kãme sér tónh ke vễ, Topẽ kósin ti.

² Vãsỹ Jesus tóg rán kỹ nĩ, João ke gé, Jesus jo tĩnh ke ti. Topẽ vĩ tó tĩ tỹ Isaías vĩ Jesus rán ja nĩ, kỹ tóg: “ha vé, ã jo sóg ù jẽnẽnh mũ, ti tỹ vẽn kar kãn jé, ã tũg ken jo,” he ja nĩ. “Ag jyvẽn jé tóg ke mũ, kỹ tóg ẽpry prun ri ke nĩ, ẽmĩn kurynh ri ke.

³ Ẽmã tũg ja tá tóg jẽn h ke mũ, ga kórég tá. Tá tóg ag mỹ kãmén ke mũ. “Ẽg Senhor kãtĩg ke jo vẽn jãnhkrigkrig nĩ,” he tóg mũ. “Ẽpry kurég ãjag tóg tĩ, ẽmĩn kurynh ãjag tóg tĩ, ãjag chefe jun ken kỹ. Kỹ tag ri ke han nĩ, ãjag jykre pãno togvãnh kỹ, ẽg Senhor kãtĩg ken jo,” he tóg, ã jo tĩnh ke ti,” he ja tóg nĩ, Isaías ti, João to.

⁴ Kỹ João tóg jẽ mũ, ẽmã tũg ja ki, ag kygpég tĩ ti. Ag jyvẽn tóg jẽgtĩ, kỹ tóg: “ã kype jé sóg ke mũ, ã tỹ ã jykre kórég togvãnh kỹ, Topẽ tỹ ã tỹ ti vĩ mranh tỹ ã mỹ vẽn pãte fón jé,” he tóg mũ sir, vẽn kar mỹ.

⁵ Kỹ ag tóg ti to kãmũ kãn mũ sir, ga tỹ Judéia tá, cidade tỹ Jerusalém tá ke gé. Kỹ tóg ag kygpég mũ sir, goj tỹ Jordão ki, ag tỹ: “Topẽ vĩ mranh sóg nĩgtĩ, tag han kỹ,” hen kỹ.

⁶ Jó João kur tóg cavalo pãnĩ sór kyki tỹ há nĩ. Nén ù fár tỹ tóg vėsógfĩn ja han tĩ gé. Ópã hã ko ti tĩ, mỹg mré, João ti.

⁷ Kÿ tóg Jesus kãmén kÿ (tóg) ag mÿ: “ũ tóg inh nón kãtĩ mũ, ha mẽ,” he mũ. “Inh kãfór ti nĩ. Sÿ tÿ ti camrada nĩnh ke vễ vễ, sÿ ti pẽn né kunũnh ke vễ vễ, ti pẽn to ró ti, hã ra sóg tÿ ti krêm ke pễ jễ.

⁸ Goj hã tÿ sóg ãjag kygpenh ke mũ. Û tÿ inh nón kãtĩg ke ẽn tóg sir Topễ kuprĩg tÿ ãjag jagrễ han ke mũ. Ti tÿ ãjag kygpenh ken hã vễ,” he tóg, João ti, vễnh kar mÿ.

João tÿ Jesus kype

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Kÿ kejẽn Jesus tóg João tá jun mũ gé. Cidade tÿ Nazaré tá tóg kãtĩ mũ, ga tÿ Galiléia tá. Tá jun kÿ João tóg ti kypég mũ sir, goj tÿ Jordão ki.

¹⁰ Ti tÿ goj kãtã kãkutễ kÿ kanhkã vÿ nor mũ sir vễsÿmér. Hã ra Jesus tóg vég jễ nĩ. Kÿ tóg Topễ kuprĩg vég mũ. Sórãg ri ke ti nĩ, ti kãtẻ ti. Kãtẻ kÿ tóg Jesus kri nĩ nĩ sir.

¹¹ Kÿ tóg kanhkã tá vễnh vĩ mẽg mũ gé sir, kÿ tóg: “tÿ ã inh kósin pir jễ, tÿ ã inh fe pễ jễgtĩ,” he mũ, vễnh vĩ tÿ mẽ hã ẽn ki.

Satanás tÿ Jesus krĩn kónãn sór

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Kÿ vễsÿmér Topễ kuprĩg tóg Jesus krĩn mũ, ti tÿ ẽmã tũg ja ra tũg jẻ.

¹³ Kurã tÿ 40 (ke) tũg tóg mũ, ẽmã tũg ja ki, Jesus ti. Tá nĩnh kÿ Satanás tóg ti tÿ ã jóg vĩ mranh han sór mũ, hã ra tóg ke tũ nĩ. Nẻn kãmĩ bicho ag vÿ tá mũgtĩ gé, ẽmã tũg ja ki. Hã ra Topễ tÿ jẻnễ jafã ag tóg ti ki rĩr mũ sir, tá.

Jesus tÿ Galiléia ra vÿn ke

(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

14 Kejĕn ag tóg Joăo ség mŭ. Ag tŷ ti se kar kŷ Jesus tóg ga tŷ Galiléia ra tĩ mŭ. Tá tóg ag mŷ Topĕ tŷ tŷ ěg pã'i nĩnh ke kãmén mŭ, vĕnh kãme sér ěn ti.

15 Kŷ tóg: “Topĕ vŷ tŷ pã'i nĩ,” he mŭ. “Pĕtĕm ti huri, ti kurã ti, ěg tŷ ti tŷ tŷ ěg pã'i nĩ ěn ve jé. Kŷ ãjag jykre kórég tovãnh nĩ. Ti vĩ kri fimnĩ, ãjag tŷ ti tŷ tŷ ěg pã'i nĩ ěn ve jé,” he tóg ag mŷ, Jesus ti.

16 Kejĕn Jesus tóg nig fyr tŷ Galiléia he mŭ ěn jagma tĩ mŭ. Ā tŷ ti fyr mĩ tĩ ra tóg Simăo Pedro vég mŭ, ti jãvy tŷ André ke gé. Kur tŷ pirã kugmĩ jafã tŷ ag tóg goj kãki fón mŭ, rede tŷ, pirã kugmĩ jé. Ag rãnrãj hã vĕ.

17 Kŷ Jesus tóg ag ve kŷ ag mŷ: “inh mré kãmŭmnĩ,” he mŭ. “Pirã kugmĩ há ãjag nŷtĩ,” he tóg. “Ājag kanhrãnh jé sóg ke mŭ, ãjag tŷ ěprã ke ag tŷ inh ki ge han jé,” he tóg ag mŷ, Jesus ti.

18 Vĕsŷmér ag tóg ti mré mŭ mŭ, ãjag rede tovãnh kŷ, Pedro ti, André ti ke gé.

19 Kŷ ag tóg mŭ mŭ, goj fyr jagma. Ag mŭ sĩ han mŭ ra ag tóg ũn régre ũ ag vég mŭ gé. Ũ vŷ tŷ Tiago nĩ, kŷ ũ vŷ tŷ Joăo nĩ, ti jãvy. Zebedeu krĕ ag vĕ. Canoa kãki ag nŷtĩ, pirã kugmĩ jafã ki han kŷ.

20 Ag ve kŷ tóg vĕsŷmér ag jé prĕr mŭ, Jesus ti. Kŷ ag tóg ãjag panh ré kŷ mŭ mŭ, Zebedeu ti. Ag camarada ag vŷ ag panh mré canoa kãki nŷtĩ nĩ. Ag ré kŷ ag Jesus mré mŭ mŭ sir, Tiago ti, Joăo ti ke gé.

*Jesus tŷ vĕnh jagrĕ kórég kutĕm
(Lc 4.31-37)*

21 Kŷ ag tóg cidade tŷ Cafarnaum ki ge mŭ sir. Vĕnhkán ke kurã ki tóg vĕsŷmér Judeu ag vĕnh kanhrãnh jafã kãra rã mŭ, ag kanhrãnh jé, Jesus ti.

22 Ti tỹ ag kanhrãn kỹ tóg ag mỹ e tĩ, ti vĩ ti. Vẽnh kar vĩ kãfór ti nĩ. Topẽ vĩ to professor ag vĩ kãfór ti nĩ gé. Hã kỹ tóg ki hã tó mũ. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ.

23 Hã ra ù tóg tá nĩ nĩ, Judeu ag vẽnũh kanhrãn jafã tá. Jagrẽ kórég ti nĩ.

24 ã tỹ Jesus ve kỹ tóg prẽr mũ. “ã tỹ ẽg tỹ hẽ ri ke nẽ, Nazaré tá Jesus'?” he tóg. “ã mỹ ẽg kókén sór tũ'? ã ki kanhró sóg nĩ. Tỹ ã tóg ã pir mỹ Topẽ mré ke nĩ, ti tũ pẽ vĩ tỹ ã nĩ,” he tóg, ùn jagrẽ kórég ti.

25 Hã ra Jesus tóg ti mỹ vĩ tar han mũ, kỹ tóg: “vĩ tũg ra,” he mũ. “Ti tovãnh ra,” he tóg.

26 Kỹ ti jagrẽ kórég ẽn tóg ti ter tĩ han mũ sir, prẽr tóg mũ sir. Kỹ tóg ti tovãnh mũ.

27 Kỹ tóg vẽnũh kar mỹ e tĩ mỹr sir. Jagnẽ mỹ ag tóg: “ne nẽ vé'?” he mũ. “Vẽnũh vĩ tãg mỹ vó?” he ag tóg mũ. “Vẽnũh jagrẽ kórég ag mỹ tóg vĩ tĩ, kỹ ag tóg ki ke tĩ, ti kamẽg kỹ. Ag kri ke hỹn,” he ag tóg mũ, Jesus to.

28 Kỹ ti vẽnũe tóg vẽnũh kar kri rũm mũ, Galiléia tá ke kar kri.

*Jesus tỹ Pedro má fi tỹ há' he
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)*

29 Kar tóg Judeu ag vẽnũh kanhrãn jafã ki kutẽ mũ, Jesus ti, kỹ tóg Simão Pedro ãn ra rã mũ sir. André mré ti ãn vẽnũ. Tiago vĩ João mré ra rã mũ gé.

30 Hã ra Pedro prũ fi mỹnh fi vĩ kaga nỹ nĩ, rỹg nỹ fi nĩ. Kỹ ag tóg Jesus mỹ fi tó mũ.

31 Kỹ tóg fi venh tĩ mũ. Fi nĩgẽ kãgmĩ kỹ tóg fi nĩm mũ. Kỹ fi rỹg ẽn tóg tũ' he mũ sir. Ag ki rĩr fi tóg mũ sir, Pedro má fi.

*Jesus tỹ ùn kagyga ag tỹ há' he
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)*

³² Kurã ên kã kuty tá ag tóg ùn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ, ùn jagrẽ kórég ag mré hã.

³³ Cidade ên ki ke kar ag vỹ ti ãn jãnkã tá nỹtĩ mũ.

³⁴ Kỹ Jesus tóg ag tỹ há' he kãn mũ sir, fag tỹ ke gé. Vẽnh jagrẽ kórég pan kãn tóg mũ gé. Kỹ ag tóg ti tó sór mũ, ag tỹ ti ki kanhró nỹtĩ kỹ. Hã ra tóg ag mỹ: “vĩ tũg nĩ,” he mũ.

*Jesus tỹ ã jóg mré vĩ
(Lc 4.42-44)*

³⁵ Tỹ vaj kỹ tóg kurã ke ra (tóg) rĩr mũ, Jesus ti. Kỹ tóg êmã tũ ra tĩ mũ sir, Topẽ mré vĩ jé.

³⁶ Kỹ Simão tóg ti kanêg tĩ mũ, ti jãvãnh kỹ. Ti mré ke ag mré tóg tĩ mũ.

³⁷ Kỹ ag ti vég mũ sir. Kỹ ag tóg ti mỹ: “vẽnh kar vỹ ã kanêgnêg mũ, ã jãvãnhvãnh kỹ,” he mũ.

³⁸ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “mũ nỹ, cidade ù ra,” he mũ, “sỹ ag mỹ Topẽ vĩ tó jé gé. Hã jé sóg kãtĩg,” he tóg mũ ag mỹ, Jesus ti.

³⁹ Kỹ tóg ga tỹ Galiléia kar mũ tĩ mũ. Vẽnh kanhrãn jafã krêm tóg ag mỹ Topẽ vĩ tó mũ sir. Ag jagrẽ kórég pan tóg mũ gé sir.

*Jesus tỹ ùn kaga kren vãnh tỹ há' he
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)*

⁴⁰ Kỹ kejẽn ùn kaga kren vãnh vỹ ti to kãtĩ mũ, vẽn kaga tỹ lepra he mũ ên han mũ ên. Kỹ tóg ti krêm grĩnh ke mũ, ti mỹ nén ù to vĩ jé. Kỹ tóg: “ã mỹ isỹ há' he sór tũ nĩ?” he mũ. “Ã hã tóg isỹ há' henh mũ, ã tỹ isỹ há' he sór kỹ,” he tóg ti mỹ.

⁴¹ Kĩ tóg Jesus mĩ jagtar tĩ. Kĩ tóg ã nĩgé tỹ ti mēg kỹ ti mỹ: “hej,” he mũ. “To sóg há nĩ. Há' he ja há ã tóg nĩ,” he tóg ti mỹ.

⁴² Kĩ tóg ti kaga kren vãnh ěn kren han mũ sir vēsỹmér. Kĩ tóg jãnhkri nĩ sir, ti fár ti.

⁴³ Kĩ Jesus tóg ti mỹ vĩ tar han mũ, ti tĩg jé.

⁴⁴ Kĩ tóg ti mỹ: “ker ũ mỹ tó hẽ',” he mũ. “Ha tĩg, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to. Ti hã mỹ tómnĩ, kỹ Topẽ mỹ nĩm nĩ, Moisés tỹ vãsỹ ěg mỹ nén tó ja ti, ã jãnhkri to. Hã tugrĩn vãnh kar vỹ ã tỹ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti.

⁴⁵ Hã ra tóg vãnh kar mỹ tó mũ sir. Kĩ vême ěn vỹ vãnh kar kri rũm mũ. Hã kỹ Jesus tóg ěmã ũ ki rã tũ nĩgtĩ, vãnh ven jé. Ěmã tũ mĩ tóg tĩgtĩ, hã ra ag tóg ěmã kar tá ti to kãmũ tĩ.

2

*Jesus tỹ ũn grĩngrĩn kỹ nỹ tỹ há' he
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)*

¹ Kãnhmar Jesus tóg kejẽn cidade tỹ Cafarnaum tá jun mãn, kỹ ag tóg mēg mũ sir, ti tỹ tá nĩn ki, ti tỹ hẽ tá nĩ ěn tá.

² Kỹ ũn e ag vỹ ti to vãnh mãn, kỹ tóg fór nĩ, jãnkãn mĩ hã. Kỹ Jesus tóg ag mỹ Topẽ vĩ tó jẽ nĩ.

³ Hã ra ũ ag tóg tá junjun mũ gé sir, ũn grĩngrĩn kỹ nỹ vyn kỹ, ũ tỹ 4 (ke) ag vẽ.

⁴ Hã ra ag tóg ti pétẽm tũ nĩ sir, ti tỹ ag jy fór tĩn kỹ. Kỹ ag tóg ĩn kunũg mũ, ti kri. Nor ěn ki ag tóg ũn grĩngrĩn kỹ nỹ ěn ti térem mũ, kur kãkã nỹ ti.

⁵ Kỹ Jesus tóg ag jykre vég mũ sir, ag tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ti. Kỹ tóg ũn grĩngrĩn kỹ nỹ ěn mỹ: “inh kósin,”

he mũ. “Ă tỹ Topẽ vĩ mranh ja tỹ tũ' he vễ ha,” he tóg ti mỹ, Jesus ti.

⁶ Hã ra Topẽ vĩ to professor ù ag vỹ tá nỹtĩ gé. Ti vĩ to ag tóg jykrén mũ sir.

⁷ “Ne nễ hỹn', ti tỹ tó tag ti?” he ag tóg mũ, koměr hã. “Topẽ to vĩ kónãn vễ,” he ag tóg. “Topẽ hã ne ã pin kỹ ẽg tỹ Topẽ vĩ mranh ẽn tỹ tũ' he há nĩnh mũ. Ti hỹn vễsỹ Topẽ han mũ,” he ag tóg mũ, ti to jykrén kỹ.

⁸ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ã fe tỹ, ag jykrén ki. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne to jykrén kónãn nễ?” he mũ.

⁹ “Ne nỹ ãjag mỹ vễnhmỹ nỹ?” he tóg. “Ủn grĩngrĩn kỹ nỹ tag mỹ sóg: ã tỹ Topẽ vĩ mranh ja ẽn tỹ tũ' he vễ ha, hé,” he tóg. “Kỹn mỹ ãjag mỹ vễnhmỹ?” he tóg. “Sỹ ti mỹ: nĩ ra, ã kur gé(g) tĩg, henh ke nễ ha,” he tóg. “Kỹn mỹ ãjag mỹ vễnhmỹ ke gé'?” he tóg.

¹⁰ “Hã ra isỹ ãjag mỹ inh jykre ven sór vễ ha. Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ. Tá sóg krỹg ke mũ, Topẽ vĩ mranh tỹ vễnh pãte fón ke tá. Sỹ tá krỹg mũ ven jé sóg ke mũ, ãjag mỹ,” he tóg. Hã kỹ tóg ùn grĩngrĩn kỹ nỹ ẽn mỹ:

¹¹ “nĩ ra, ã kur gé(g) tĩg,” he mũ, Jesus ti.

¹² Kỹ tóg jẻgnễ mũ sir, ã kur gég tóg mũ sir vẫhã, kỹ tóg ag rĩnve tĩ mũ sir, ùn grĩngrĩn kỹ nỹ ja ẽn ti.

Vễnh kar mỹ tóg e tĩ, kỹ ag tóg Topẽ to: “ẽg jykre kãfór ti nĩ,” he mũ. “Ge ve ja tũ ẽg nỹtĩ,” he ag tóg mũ sir.

Jesus tỹ Levi jẻ prẻr
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Kÿ Jesus tóg tĩg mǎn mũ, goj nig tỹ Galiléia ra. Kÿ vėnh kar ag tóg ti pėnĩn vėnh mǎn mǎn mũ sir. Kÿ tóg ag kanhrǎn mũ gé.

¹⁴ Ā tĩg mǎn kÿ tóg Levi vég mũ, Alfeu kósın. Governo mÿ imposto kaja mǎg ti tĩ, hǎ ra tóg Ā rǎnhrǎj han nĩ nĩ. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “inh mré kǎtĩg,” he mũ. Kÿ tóg jėgnė kÿ ti mré tĩ mũ sir.

¹⁵ Kÿ tóg kejėn ti ĩn krėm jėg mũ, Jesus ti, Levi ĩn krėm. Hǎ ra ti mré ag e nÿtĩ, governo mÿ jǎnkamy mǎg tĩ ag, Topė vĩ mranh tĩ ag ke gé. Jesus mré ag nĩgnĩg kÿ nÿtĩ, ti mré mũ tĩ ag mré ke gé. E tǎvĩ ag nÿtĩ, ti nón mũ ag.

¹⁶ Hǎ ra Topė vĩ to professor ũ ag vỹ tỹ Fariseu nÿtĩ gé. Jesus vég ag tóg mũ, ti tỹ Topė vĩ mranh tĩ ag mré jėn kÿ. Kÿ ag tóg Jesus mré mũ tĩ ag mÿ vĩ mũ. “Ti hǎ ne tóg ag mré jėg mũ!” he ag tóg. “Governo mÿ jǎnkamy mǎg tĩ ag mré tóg jėg mũ!” he ag tóg, “Topė vĩ mranh tĩ ag mré ke gé!” he ag tóg.

¹⁷ Hǎ ra Jesus tóg mėg mũ, ag vėme ěn ti. Kÿ tóg ag mÿ: “ũn kagyga tũ ag vỹ médico venh mũ tũ nĩgtĩ!” he mũ. “Hǎ ra ũn kagyga ag hǎ vỹ ti venh mũ tĩ,” he tóg ag mÿ, Jesus ti. “Inh pi(jé) ũ tỹ vėnh jykre kuryj han mũ ag mÿ: “ǎjag jykre tovǎnh nĩ,” he sór tĩ. Ũ tỹ Topė vĩ mranh ja nĩ ěn ag hǎ mÿ sóg: “ǎjag jykre kórég tovǎnh nĩ,” he sór tĩ. Hǎ jé sóg ǎjag mÿ vėnh ven,” he tóg ag mÿ, Jesus ti.

Vǎkre

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Hǎ ra João mré mũ tĩ ag tóg kejėn vǎkrég mũ, jėg tũ ag nĩ, ag tỹ Topė mÿ há nÿtĩ jé. Kÿ Fariseu ag vǎkrég mũ gé. Kÿ ag tóg Jesus mÿ: “João mré mũ tĩ

ag vỹ tóg vâkrég mũ, Fariseu mré mũ tĩ ag ke gé," he mũ. "Jo ã mré mũ tĩ ag ne tóg vâkrég tũ nĩ'. Vâkre kurã vễ mỹr," he ag tóg ti mỹ, tá nỹtĩ ù ag.

¹⁹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ comparação han mũ. "Vênh kyprũg to kãmũ ên ag pi(jé) vâkrég tĩ'," he tóg. "Festa vễ mỹr, vênh prũgprũg ti, kỹ ti mré ke ag tóg ùn prũg mũ ên venh kãmũ tĩ," he tóg. "Ge ti nĩ, inh mré mũ ag mỹ. Isỹ ag mré nĩn kỹ tóg ver ag mỹ sér tĩ," he tóg ag mỹ, Jesus ti.

²⁰ "Vãhã tóg jun mũ, inh kurã ti, kỹ ag tóg inh pére mũnh mũ, ên kã hã ag tóg ãjag vâkrenh ke venh mũ, kurã ên kã, inh mré mũ tĩ ag," he tóg.

²¹ "Ti si fag pi(jé) vãfe kygnej tũ tỹ kur si jar ki hyn han tĩ ja nỹtĩgtĩ'. Ûn kygnej tũ tỹ ki hyn han mũ ra tóg jaran kenh mũ. Kỹ kur si jar ên tóg mág mũ. Ûn kygnej hã tỹ fag tóg ki han han tĩ, kỹ tóg jaran ke tũ nĩ," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã jykre tãg tón hã vễ, hã ra tóg kur kygnej tũ ri ke nĩ.

²² Kỹ tóg ag mỹ: "Kỹ vinho vỹ ge nĩgtĩ gé," he mũ gé. "Êg pi(jé) vinho kajãg mũ tỹ ti fár si tỹ sacco ki kujẽg tĩ mỹr'," he tóg. "Ke tũ nĩ (mũ) ra tóg kugnãj kỹ jar mũ, kógnãj kỹ. Kỹ vinho tóg tũ' he mũ, sacco ti ke gé mỹr. Vinho kajã tỹ ti fár tãg tỹ ki kujẽn ke vễ mỹr," he tóg. Jesus tỹ ã jykre tãg tón hã vễ.

*Vênhkán ke kurã
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)*

²³ Kejẽn Jesus tóg êpỹ mũ tĩ mũ, trigo kré mũ. Ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ. Vênhkán ke kurã vễ. Ag mũ kỹ ti mré mũ tĩ ag vỹ trigo mugmó tỹ kam ke mũ, ko jé.

²⁴ Kỹ Fariseu ag tóg Jesus mỹ: "ha vé," he mũ. "Ag tỹ ne jé ãjag tỹ nén han ke tũ han nễ, vênhkán ke

kurã ki?” he ag tóg mũ. “Věnh rãnrãj vễ mỷr, ag tỹ trigo tỹ kam ke ti,” he ag tóg, Jesus mỷ.

²⁵ Kỷ tóg ag mỷ: “vó,” he mũ. “Davi tỹ nén han mũ to jykren nĩ,” he tóg. “Ti kókĩr nĩn kỹ tóg ã tỹ nén han ke tũ han gé, ã mré mũ tĩ ag mré, hã ra Topẽ pi(jé) ti to jũ mũ', tag han tigrĩn, ha mẽ.

²⁶ Topẽ jo ĩn kãra tóg rã, Davi ti, Abiatar tỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i nĩn kỹ. Tá tóg Topẽ jamĩ ěn kó, tỹ ti tỹ konh ke tũ ra, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag hã tỹ konh ke vễ vễ. Hã ra tóg kó, ti mré mũ ag mỷ tóg vễnh ken gé, Davi ti,” he tóg, Jesus ti. “Rán kỹ tóg nĩ nĩ,” he tóg.

²⁷ Kỷ Jesus tóg ag mỷ: “Topẽ vỹ ěg mỷ vễnhkán ke kurã nĩm, ěg tỹ ki vễnhkán jé,” he mũ. “Hã ra tóg tỹ kurã kórég han tũ nĩ, vễnhkán ke kurã tỹ,” he tóg.

²⁸ “Hã kỹ sóg tỹ vễnhkán ke kurã to pã'i nĩ gé. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ mỷr,” he tóg ag mỷ, Jesus ti.

3

*Jesus tỹ ĩn nĩgé tóg tỹ há' he
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)*

¹ Kejẽn Jesus tóg vễnh kanhrãn jafã ra rã mãn mũ. Tá ù tóg jẽ nĩ, ti nĩgé tóg tóg ja nĩ.

² Kỷ ag tóg ti tugnỹm mũ sir, “kema ěg tỹ ti tỹ vễnhkán ke kurã kã ti tỹ há' he ve jé,” he ag tóg mũ sir. Hã ra ag tóg pã'i ag mỷ ti tó sór mũ, ti tỹ vễnhkán ke kurã to Topẽ vĩ mranh kỹ.

³ Hã ra Jesus tóg ĩn nĩgé kórég ěn mỷ: “kunĩg,” he mũ.

⁴ Kỷ tóg ag mỷ: “vễnhkán ke kurã ki ěg hỹn ne han mũ'?” he mũ, “ěg tỹ Topẽ vĩ ki króm jé,” he tóg. “Ěg mỷ hỹn nén ù há han mũ'?” he tóg. “Ěg tỹ ù tũ kókén kỹn mỷ kórég tũ nĩnh mũ'?” he tóg ag mỷ. “Ěg mỷ ù

kren han mũ hỹn'?" he tóg. “Ëg tỹ ù tén kỹn mỹ há nĩnh mũ hỹn'?” he tóg. Hã ra ag tóg ti mỹ katy tĩ sir.

⁵ Kỹ tóg ag ki êvãnh kỹ jũ mũ sir, fe kaj tóg nĩ sir, ag krĩ tũ nỹtĩn kỹ. “Ã nĩgé tỹ krỹg' hé,” he tóg ti mỹ, ùn nĩgé tóg ên mỹ. Kỹ tóg tỹ krỹg' he mũ sir, há' he tóg mũ sir, vãhã, ùn nĩgé tóg ja ên ti.

⁶ Kỹ vãhã Fariseu ag mũ mũ sir, jagnẽ mré ti to jykrén jé, pã'i mág tỹ Herodes mré ke ag mré ke gé. “Ëg hỹn hẽ ri ken kỹ ti tũg mũ?” he ag tóg mũ, Jesus ti to.

Jesus tỹ goj nig fyr tá ag kanhrãn

⁷ Hã ra Jesus tóg ti mré mũ tĩ ag mré goj nig tỹ Galiléia ra tĩ mũ, vẽnh e tũg ja ra. Hã ra vẽnh e ag tóg ti nón mũ mũ. Ga tỹ Galiléia tá ag tóg kãmũ mũ, ga tỹ Judéia tá ke gé,

⁸ cidade tỹ Jerusalém tá, ga tỹ Iduméia tá, goj tỹ Jordão mã tá, cidade tỹ Tiro tá, cidade tỹ Sidom tá ke gé. E tãvĩ ag nỹtĩ, e pẽ. Ti tỹ nén hyn han kar mẽ kỹ ag tóg ti to kãmũ mũ.

⁹ Kỹ Jesus tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ tó mũ, ag tỹ ti mỹ canoa jãján jé. Ti kutãn ag tóg, vẽnh kar ên ti, hã kỹ tóg canoa to vĩ mũ.

¹⁰ Û tỹ hẽn ri ke tỹ há' he ja tóg nĩ, ùn kagyga ag tỹ, fag tỹ ke gé. Hã kỹ ag tóg ti kutãn mũ. Ag tỹ ti mẽ sór vẽ, ãjag nĩgé tỹ.

¹¹ Kỹ ùn jagrẽ kórég ag vỹ tá nỹtĩ gé. Ag tỹ Jesus ve kỹ ag tóg prẽnprẽn mũ sir. “!..Tỹ ã Topẽ kósın ne..!” he ag tóg mũ, prẽnprẽn kỹ.

¹² Kỹ Jesus tóg ag mỹ vĩ tar han tĩ. “Ker inh kãmén hẽ’,” he tóg tĩ, ag mỹ.

*Jesus tỹ ù tỹ 12 (ke) ag vin
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)*

¹³ Kejẽn tóg pãnónh ra tĩ mũ, Jesus ti. Kỹ tóg ag jé prěr mũ, ag kupręg kỹ. Kỹ ag tóg ti to mũ mũ.

¹⁴ Kỹ tóg ù tỹ 12 (ke) ag vin mũ sir, ag tỹ tỹ ti mré mũ tĩ nỹtĩ jé, ti tỹ ag jěgně jé ke gé, “Topě vĩ tó jé,” he tóg.

¹⁵ Ag mỹ tóg vãnh jykre nĩm mũ, ag tỹ vãnh jagrě kórég pan jé.

¹⁶ Û tỹ 12 (ke) ag hã vễ, ha mẽ: Simão, Jesus tỹ ti jyy ù hã vỹ: Pedro, he mũ,

¹⁷ Tiago ke gé, ti jãvy tỹ João mré, Zebedeu krě tag ag. Jesus tỹ ag jiji ù hã vỹ: Boanerges, he mũ, ẽg vĩ ki ke hã vỹ: ta tỹ tỹrỹrỹ he ri ke ag, he mũ,

¹⁸ André ke gé, Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé, Mateus ke gé, Tomé ke gé, Tiago ke gé, Alfeu kósın tag ti, Tadeu ke gé, Simão ke gé, ag tỹ ù to: Zelote, he mũ tag ti,

¹⁹ Judas Iscariotes ke gé, ù tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven ke ti.

*Topě vĩ to professor ag tỹ Jesus to vĩ kónãn
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)*

²⁰ Kỹ Jesus tóg ag mré ã jamã tá jun mũ. Kỹ vãnh kar tóg sir tá vãnh mãn mũ, kỹ tóg ag jẽn ke mũ ra vãnhmỹ tĩ, Jesus mré mũ ag.

²¹ Kỹ Jesus kanhkã fag vỹ ti vễme mẽ kỹ ti kãgmĩnh kãmũ mũ. “Krĩ vãnhmỹ nĩ ve ti nĩ,” he fag tóg, hã kỹ fag tóg ti kãgmĩ sór mũ. Hã ra tóg fag mré tĩ tũ nĩ.

²² Kỹ Topě vĩ to professor ag tóg tá junjun mũ gé. Jerusalém tá ag tóg kãmũ jěg, ti ve jé. Kỹ ag tóg ti to: “jagrě kórég ti hỹn nĩ,” he mũ. “Hã kỹ tóg vãnh jagrě

kórég ag pã'i ěn jykre han mũ, vĕnh jagrĕ kórég ag pan jé," he ag tóg. "Belzebu jykre tỹ tóg ag pan mũ, Nén-Kórég jykre tỹ," he ag tóg, Jesus to, Topĕ vĩ to professor ag.

23 Kỹ Jesus tóg ag jé prĕr kỹ ag mỹ comparação han mũ, kỹ tóg: "Satanás vỹ vĕnh jagrĕ kórég pan tũ nĩgtĩ mỹr," he mũ, Jesus ti.

24 "Pã'i pir krĕm ke ag tỹ jagnĕ kato tĕgtĕn kỹ ag tóg jagnĕ kãgtĕn kãn ke mũ," he tóg.

25 "Ĩn pir kã ki ke ěn fag tỹ jagnĕ kato tĕ kỹ fag tóg jagnĕ kãgtĕn kãn ke mũ gé," he tóg.

26 "Satanás krĕm ke ag tỹ jagnĕ kato tĕ kỹ ag tóg jagnĕ tỹ tũ' henh ke mũ gé, kỹ tóg tũ' he mũ sir, Satanás ti," he tóg.

27 "Ĕg tỹ ũ tỹ nĕn ũ mãn sór kỹ, ti ĩn tá, kỹ ĕg tóg ti se vĕn tĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra tóg ã tũ ki rĩr ke mũ, kỹ ĕg tóg ti tũ mãn tỹ hĕ ri kenh ke tũ nĩgtĩ, ti tar nĩn kỹ. Ĕg tỹ ti se kar kỹ ĕg tóg ti tũ mãg mũ sir," he tóg. "Ge ti nĩgtĩ, sỹ nĕn han mũ ti. Tar ti nĩ, Japo ti, hã ra sóg hur ti sé, hã kỹ sóg ti tũ ag kygvãg mũ sir, ag jagrĕ kórég pan sóg mũ sir," he tóg, Jesus ti.

28 "Sỹ ke há vĕ, hã kỹ sóg tó mũ," he tóg. "Topĕ vỹ ãjag mỹ vĕnh pãte fón kãn mũ, ãjag tỹ ti vỹ mranh kar ěn tỹ, ãjag tỹ ti kato vỹ kónãn mré hã," he tóg.

29 "Jãvo ãjag tỹ Topĕ kuprĩg kato vỹ kónãn kỹ tóg ãjag mỹ vĕnh pãte fón mãn ke tũ nĩ ha, Topĕ ti," he tóg. "Ãjag tỹ Topĕ vỹ mranh ěn vỹ ãjag hã kã nĩ nĩ, kurã tũ ti nĩ," he tóg, Jesus ti.

30 Ag mỹ tóg ke mũ, Jesus ti, ag tỹ ti to: "jagrĕ kórég ti hỹn nĩ," hen kỹ.

Jesus mré ke pē fag
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Kŷ ti mŷnh fi tóg ti jāvy ag mré ti venh kãtĩ mũ. Re kã fi jē ag mré, kŷ ag tóg ũ jēnēg mũ, ti jé prēr jé.

³² Jesus pēnĩn vēnh e vŷ tóg nŷtĩ, nĩgnĩg kŷ, kŷ ag tóg: “ha mẽ, ã mŷnh fi vŷ re kã jē, ã jāvy ag mré,” he mũ. “Fag tŷ ã mré vēmén sór vē. Ā jé prēr fag tóg mũ,” he ag tóg ti mŷ.

³³ Hã ra Jesus tóg: “inh mŷnh fi mŷ inh ve sór mũ', inh jāvy ag mré'?” he mũ. “Inh mŷnh fi vē vē, inh jāvy ag vē vē, hã ra ag tóg tŷ inh mré ke pē tũ nŷtĩ,” he tóg.

³⁴ Kŷ tóg ũn nĩgnĩg kŷ nŷtĩ ag ki ěvãnh kŷ tóg: “inh mŷnh fi hã vē, inh jāvy ag hã vē gé,” he mũ.

³⁵ “Ũ tŷ Topē vĩ han mũ ěn ag vŷ tŷ inh jāvy nŷtĩ, inh ve fag ke gé, inh mŷnh ke gé,” he tóg ag mŷ, Jesus ti.

4

Nén fy to comparação
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Kejēn Jesus tóg goj nig tŷ Galiléia fyr tá ag kanhrãn mãn mũ. Hã ra vēnh e vŷ ti pēnĩn nŷtĩ, vēnh e tãvĩ, hã kŷ tóg canoa kãra rã mũ, goj kãki, kŷ tóg canoa kãkã nĩ mũ, hã ra ag kar vŷ tar tá vēnh mãn kŷ nŷtĩ, nig fyr tá.

² Ag mŷ tóg vēnh vĩ e tó mũ, comparação han kŷ.

³ Kŷ tóg kejēn ag mŷ: “ha mẽ,” he mũ. “Ũ tóg nén ũ fy krigkrig tĩ mũ,” he tóg.

⁴ “Ti tŷ krigkrig kŷ ti fy ũ tóg ěmĩn kri kutē mũ, ěpŷy kri. Kŷ sēsĩ tóg ti ko mũ sir.

⁵ Ti fy ù tóg pãró kri kutẽ mũ, ga e tũ ki, kỹ tóg kãnhmar mur mũ vễ, ga sĩ ãn ki.

⁶ Hã ra rã tóg ã tỹ ãg nĩno kã sa kỹ (tóg) ti pũn mũ. Ti jãre han tũ nĩn kỹ tóg tóg mũ.

⁷ Ti fy ù tóg sónh kãki kutẽ mũ, kỹ sónh tóg ti mré mur mũ, ti kri rũm tóg mũ sir kỹ tóg kanẽ han tũ nĩ.

⁸ Ti fy ù tóg ga há kri kutẽ mũ kỹ tóg mur há han mũ, mog há han tóg mũ, kanẽn ha han tóg mũ gé, ù tóg kanẽ tỹ 30 (ke) han, jo ù vỹ kanẽ tỹ 60 (ke) han, jo ù vỹ kanẽ tỹ 100 (ke) han.

⁹ Û nĩgrẽg nỹtĩ tỹ tỹ jẽmẽ jé,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ nén fy to comparacão kãmén
(Mt 13.10-23; Lc 8.9-15)

¹⁰ Ûn e ãn ag mũn kar kỹ ti mré nỹtĩ ag tóg ti ki jẽmẽn kãmũ mũ, nén fy kãmén ti. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ã tỹ ãg mỹ ne tó nẽ?” he mũ.

¹¹ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag hã tóg Topẽ tỹ tỹ ãg pa'i nĩ ki kanhró nỹtĩnh mũ, ijo tó ja tũ ãn ki,” he mũ. “Hã ra sóg ãn ag mỹ comparacão tãvĩ han mũ.

¹² Ag mỹ sóg tó há han ke tũ nĩ, ón kỹ mẽg mũ ag mỹ, kỹ ag tóg ãjag tỹ vэг mũ ra ki kagtĩg nỹtĩ, ãjag tỹ mẽg mũ ra ag tóg to jykrén tũ nỹtĩ, kỹ ag tóg Topẽ ki ge tũ nỹtĩ gé, kỹ Topẽ tóg ag mỹ vẽn h pãte fón ke tũ nĩ gé,” he tóg, Jesus ti, ù ag to.

¹³ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ to jykrén tũ tóg tĩ,” he mũ, “sỹ ãjag mỹ nén fy kãmén kỹ,” he tóg. “Kỹ ti mỹ ãjag tỹ ù to jykrén há nĩnh mũ', sỹ ãjag mỹ comparacão ù han kỹ?” he tóg.

¹⁴ Kỹ tóg jamã hár(a) ag mỹ kãmén mũ. “Û tóg nén fy vãvãm tĩ, kỹ ti tỹ Topẽ vĩ tó vễ, hã vỹ: vãvãm, he mũ, nén fy ri ke vễ,” he tóg.

15 “Ti fy ũ vỹ ěmĩn kri kutě mũ. Kỹ Topě vĩ mẽg mũ ũ ag vỹ ěp̄ry ri ke nỹtĩ,” he tóg. “Ag tỹ Topě vĩ mẽg mũ ra tóg ag mỹ tỹ tũ' he mũ, Satanás ti, Topě vĩ tỹ. Vēsỹmér tóg ag mỹ tỹ tũ' he mũ, ag mỹ Topě vĩ tó tỹ. Kỹ ěmĩn ri ke vễ sir.

16 Hã ri ken hã vễ gé, ti tỹ p̄aró kri vāvãm ěn ti. Ag tỹ Topě vĩ mẽ kỹ ag tóg vēsỹmér: hej, he mũ sir. Ag mỹ tóg sér tĩ.

17 Hã ra ag tóg nén kré jãre tũ ri ke nỹtĩ, kỹ ag tóg mũ sĩ han mũ, Topě mré. Nén ũ jagy kutě kỹ ag tóg sir Topě tovãnh mũ vēsỹmér, ũ tỹ Topě tugrĩn ag kato tề kỹ.

18 Ti tỹ sỏnh kãki vãm ěn hã vễ gé, hã vỹ tỹ Topě vĩ mẽg mũ ag nỹtĩ gé.

19 Hã ra ag tóg ãjag rãnhrãj hã mĩ ěkrég mũ, ón kỹ rico nĩ sỏr jé. Nén ũ kar to ag ěn, hã kỹ Topě vĩ tóg ag mỹ katy' he mũ sir. Kỹ ag tóg kaně há han tũ nĩ.

20 Hã ra ti tỹ ga há kri vāvãm mũ ěn vỹ tỹ Topě vĩ mẽg mũ ag nỹtĩ gé. Hej, he ag tóg mũ sir, kaně há han ag tóg mũ, ũ tóg kaně tỹ 30 (ke) han mũ, ũ tóg kaně tỹ 60 (ke) han mũ, ũ tóg kaně tỹ 100 (ke) han mũ,” he tóg, Jesus ti, ag mỹ.

Jẽngrẽ to comparação (Lc 8.16-18)

21 Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ěg pi(jé) nẻj gru ma kãmũ kỹ kễj krêm fễg tĩ', ěg pi(jé) cama krêm fễg tĩ,” he mũ. “Ti fễg jafã kri ěg tóg fễg tĩ.

22 Hã kỹ ěg tỹ nẻn vẻg tũ ěn vẻnh ven kãn ke vễ, hã jé tóg ver pẻju kỹ nĩ. ěg tỹ nẻn ki kagtĩg ěn vẻnh ven kãn ke vễ,” he tóg.

23 “Ũn nẻgrẻg nỹtĩ tỹ tỹ jẻmẻ jẻ,” he tóg.

24 “Hã kÿ jẽmẽ há han,” he tóg. “Ăjag mré ke ag jykre tugnỹm ăjag tóg tĩ, kÿ ăjag tóg ag mÿ vĩ tar han tĩ. Kÿ Topẽ vỹ ăjag mÿ vĩ tar han ke mũ gé, ăjag tỹ ăjag mré ke ag jykre ri ke nÿtĩn kÿ. Hã ra tóg ăjag mÿ vĩ tar kăfór han ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg.

25 “Û tỹ nén ù to jykrén há han kÿ tóg ù to jykrén măn', ù to jykrén măn', he mũ sir. Û tỹ nén ù to jykrén há han tũ nĩn kÿ tóg ti mÿ tũ' he mũ sir, ti tỹ nén to jykrén sĩ han mũ ra,” he tóg, Jesus ti.

Nén kré to comparação

26 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ vỹ ge nÿnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Û vỹ nén ù fy vāvãm tũg mũ, ẽpỹ ki,” he tóg.

27 “Û tỹ vāvãm mũ vỹ nũr mũ sir, kutyg kÿ, tỹ vaj kÿ tóg rĩr măn mũ sir. Hã ra ti fy ẽn vỹ mur mũ, mog tóg mũ, jo ù tỹ vāvãm mũ tóg ki kagtũg nĩ. “Ti hẽ ri ken kÿ mur?” he tóg.

28 Jăvo tóg vêsóg ki mog, kar tóg mó han, kÿ văhã ti kanẽ vẽ sir, ti mó kăki.

29 Ti kanẽn kar kÿ tóg ag mÿ: “ha kre jafã va kãmũ jẽg,” he mũ sir. Kÿ ti krenh ke kurã vẽ sir. Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ ri ken hã vẽ,” he tóg, Jesus ti, ă kătũg măn ke tón kÿ.

Ka tỹ mostarda fy to comparação

(Mt 13.31-32, 35; Lc 13.18-19)

30 Kÿ Jesus tóg: “inh hÿn tóg tag tónh mũ ha, sỹ Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ kămén jé,” he mũ.

31 “Ka tỹ mostarda fy ri ke ti nĩ, Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ ti,” he tóg. “Ti krăn ẽg tóg tĩ, ẽg japỹ ki. Kăsir ti nĩ, ti fy ti. Û fy vỹ ti sĩ ri ke tũ nÿtĩ.

32 Ti krãh kar kÿ tóg mog mũ, kÿ tóg ãgóho kar kãfór nĩ. Pẽ mág ti nÿtĩ, hã kÿ sēsĩ ag vÿ kãki krẽg tĩ, ti fẽnja ki,” he tóg, Jesus ti.

33 Comparação tÿ hẽn ri ke hyn han tóg, ag mÿ Topẽ vĩ tón ki, ag tÿ to jykren sór kÿ.

34 “Tag vÿ ge nÿnh mũ,” he hã han tóg ag mÿ, Jesus ti. Ag mÿ tóg jamã hár(a) nén ù tó tũ nĩ, ùn e ag mÿ. Hã ra tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ kãmén há han mũ, ag pin kÿ.

Jesus tÿ kóho tÿ tũ' he

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

35 Hã tÿ kuty tá tóg ag mÿ: “mũ nÿ, goj nig kafã ù ra,” he mũ.

36 Hã kÿ ag tóg vẽn e ãn ré kÿ mũ mũ sir, canoa kãmĩ, Jesus tÿ kãkã nĩn kÿ. Hã ra ù ag tóg ti mré mũ mũ gé, canoa ù kãmĩ.

37 Hã ra kãka tar tãvĩ vÿ tóg vãhã krog he mũ, kóho ti. Kÿ goj tóg canoa kãki krém krém ke mũ. Ti fãn sór tóg mũ sir.

38 Hã ra Jesus tóg nÿr nÿ, fakrĩnh kÿ, canoa nér tá. Kÿ ag tóg ti rĩn kÿ ti mÿ: “Senhor,” he mũ. “Ëg mÿ ãg kãgter ha mẽ tóg tĩ. Mÿ ã mÿ tÿ nén ù tũ?” he ag tóg ti mÿ.

39 Kÿ tóg rĩr mũ sir, kÿ tóg kóho mÿ vĩ tar han mũ, ti mÿ: “krÿg he ra,” hen kÿ. Kÿ kóho tóg tũ' he mũ, katy' he tóg mũ.

40 Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne jé kanẽ jur nẽ?” he mũ. “Ãjag mÿ inh ki rã há han tũ?” he tóg ag mÿ.

41 Kÿ tóg ag mÿ e (pẽ) tãvĩ tĩ sir. Jagnẽ mÿ ag tóg: “ti jykre tóg ãg mÿ e tĩ,” he mũ. “Kóho vÿ ti vĩ han, goj ti ke gé,” he ag tóg.

5

Jesus tỹ vĕnh jagrĕ kórĕg tỹ mil ag pan
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Kỹ ag tóg goj nig kafã ù tá junjun mũ sir, Gerasa tá ke ag tá.

² Jesus tỹ canoa ki vag ke mũ ra ù tóg ti kato tĕ mũ. Jagrĕ kórĕg ti nĩ. Vĕnh kej tá tóg kãkutĕ mũ.

³ Tá tóg ěmã nĩ, vĕnh kej tá. Ag tỹ ti ség mũ ra tóg vĕnh mỹ nĩ, ferro mré hã.

⁴ Ti se tỹ hĕn ri ke han ja ag tóg nĩgtĩ vĕ, ti nĩgé, ti pĕn ke gé, ferro tỹ. Hã ra tóg ferro tỹ kam ke ja nĩgtĩ, ã pĕn se ja ti mrynhmranh kãn ja tóg nĩgtĩ. Ag tỹ ti kanhrãn ke mũ ra ag tóg ti tỹ hĕ ri ke ja tũ nĩgtĩ.

⁵ Kuty ki kurã mré tóg prĕr tĩgtĩ, vĕnh kej ki. Pãró ěn ki pó gĕnh kỹ tóg vĕsãnh tĩgtĩ.

⁶ Ti tỹ kuvar há tá Jesus ve kỹ tóg ti to vĕnhvãg tĩ mũ, kỹ tóg ti krĕm grĩnh ke mũ.

⁷ Jamã hár(a) tóg prĕr mũ, kỹ tóg: “!..ã isỹ hĕ ri kenh mũ, Jesus'..!” he mũ, “!..kynhmỹ Topĕ kósin'..!” he tóg. “!..Ã mỹ sóg to vĩnh mũ, ã tỹ inh vóg kónãn tũ nĩn jé, kỹ Topĕ vỹ inh vĩ mĕg mo..!” he tóg.

⁸ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ti tovãnh ra, Nén-Kórĕg!” he ja nĩ.

⁹ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ã jyjy hĕ ri ke tĩ,” he mũ. Kỹ tóg: “Mil,” he mũ. “E tãvĩ ěg nỹtĩ,” he tóg, Nén-Kórĕg ti.

¹⁰ Kỹ tóg to vĩ', to vĩ', he mũ, Jesus tỹ ěmã ěn ki ti kutĕm tũ nĩ jé.

¹¹ Hã ra ag mĕg tỹ porco ag tóg jĕg nỹtĩ, pãnónh ěn kri.

12 Kÿ Nén-Kórég ag tóg Jesus mÿ: “ag mēg to ěg jěgně, ěg tÿ ag kãki ge jé,” he mÿ.

13 Kÿ tóg ag mÿ: “hej,” he mÿ. Kÿ Nén-Kórég ag tóg ěn ti tovãnh mÿ sir, porco ag ki ge ag tóg mÿ sir. Kÿ ag tóg re mÿ sir, porco ag. Rán ki ag tóg re mÿ, kÿ ag tóg nÿgnÿr kãn mÿ sir, goj nig ki. Kãgter kãn ag tóg mÿ. Porco tÿ mil régre ag vĕ, hÿn.

14 Kÿ porco ki rÿr tÿ ag tóg sir pétĕ mÿ, cidade ra. Tá ag tóg kãmén kãn mÿ, Nén-Kórég tÿ jagrĕ ja ěn ti. Kÿ ag tóg Jesus to mÿ kãn mÿ sir, nĕn ěn ve jé.

15 Jesus tá ag tóg junjun mÿ sir, kÿ ag tóg ũn jagrĕ kórég ja ěn vég mÿ, kur tu kÿ. Krÿ há' he tóg mÿ, ũ tÿ mil tÿ jagrĕ kórég ja ěn ti. Kÿ ag fe tóg jÿrÿn ke mÿ.

16 Kÿ ũ tÿ vég mÿ ag tóg kãmén mÿ sir ag mÿ Ũn jagrĕ kórég ja ti, porco ag.

17 Hã kÿ ag tóg Jesus mÿ to vÿ mÿ, ti tÿ tá kutĕ jé, ag rã hã nÿ tÿ nÿ jé.

18 Ti tÿ canoa kãki rã kÿ ũn jagrĕ kórég ja tóg: “nhÿ ã mré tĭg mÿ,” he mÿ, Jesus mÿ.

19 Hã ra tóg ti mÿ nenh. “Ha tĭg, ã ĩn ra, ã tÿ ã mré ke ag mré nÿ jé,” he tóg ti mÿ. “Ag mÿ kãmén nÿ, ěg jóg mág tÿ ã tÿ há' he mÿ ti, ti tÿ ã jagãgtãn mÿ ti,” he tóg ti mÿ.

20 Kÿ tóg tÿ mÿ. Ěmã tÿ 10 (ke) ki ga tá tóg kãmén mÿ, Jesus tÿ ã tÿ há' he ti. Kÿ tóg ag kar mÿ e tÿ.

*Jairo tÿ Jesus mÿ ã kósin fi to vÿ
(Mt 9.18-19; Lc 8.40-42)*

21 Kÿ Jesus tóg kafã ra tĭg mãn mÿ, canoa kãmĭ. Kÿ vĕnh e tóg ti jo vĕnh mãn mÿ. Hã ra tóg goj nig fyr tá jĕ nÿ.

22 Kÿ ù tóg kãtĩ mũ, ti jiji hã vÿ: Jairo, he mũ. Judeu ag vënh kanhrãn jafã to tóg tÿ pã'i nĩ. Ti tÿ Jesus ve kÿ tóg ti krëm mũg ke mũ.

23 Ti mÿ tóg: “inh kósin sĩ fi vÿ tũg sór mũ,” he mũ. “Kunĩg, ã tÿ ã nĩgé tÿ fi mẽ jé, fi tÿ há' he jé, fi kren jé,” he tóg.

24 Kÿ tóg ti mré tĩ mũ. Hã ra ùn e ag tóg ti nón mũ kÿ ti kutãn mũ.

Ûn tÿtá kaga fi

(Mt 9.20-22; Lc 8.43-48)

25 Jo ùn tÿtá ù fi tóg tá nĩgtĩ. Kyvënh krÿg tũ han kÿ fi tóg nĩ, prÿg tÿ 12 (ke) ki.

26 Médico ag tÿ fi vësÿrénh mág han, to fi tóg ã tÿ nén vãm kãn, hã ra fi tóg há' he tũ nĩ, ke han han fi tóg.

27 Hã ra fi tóg Jesus kãme mẽ ja nĩgtĩ, kÿ fi tóg vënh e kãmĩ tĩg kÿ ti nón ti kur mẽg mũ sir.

28 “Sÿ hën ri ke mũn ti kur mẽ kÿ inh hÿn han mũ,” he fi tóg.

29 Fi tÿ ti kur mẽ kÿ fi kyvënh tóg gym ke mũ sir vãhã, kÿ fi tóg ki kanhró nĩ, fi kaga tÿ há' he ên ki.

30 Hã ra Jesus tóg ã fe tÿ ki kanhró nĩ, ã jykre kutê ên ki. Kÿ tóg vënh e kãki vĩrĩn ke mũ sir. “Û nÿ inh kur mẽ?” he tóg.

31 Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mÿ: “vënh kar tÿ ã kutãn vë,” he mũ. “Jo ã tóg: ù nÿ inh kur mẽ? he mũ,” he ag tóg ti mÿ.

32 Kÿ tóg tãmĩ êvãnh mũ, ù tÿ ã mẽg mũ fi ve jé.

33 Hã ra ùn tÿtá fi tóg ki kanhró nĩ, fi han mũn ki. Kÿ fi tóg kamẽg kÿ, jũrũn ke kÿ mũg ke mũ, ti krëm. Kÿ fi tóg ti mÿ kãmén kãn mũ sir.

34 Hã ra tóg fi mý: “inh kósin,” he mũ. “Ă tỹ inh ki rã kỹ ã tóg há' hé,” he tóg. “Ha tĩg, jatun mý, ã han vễ ha,” he tóg, fi mý.

Jairo kósin fi rĩr măn

(Mt 9.23-26; Lc 8.49-56)

35 Ti tỹ ver fi mré vēmén jễ ra ù ag tóg tá junjun mũ, pã'i tỹ Jairo ên ãn tá. “Ă kósin fi vỹ hur ter,” he ag tóg. “Tũg ja fi tóg nĩ ha,” he ag tóg. “Hã kỹ ti mý: kunĩg, he măn tũg nĩ, ti kutãn măn tũg nĩ,” he ag tóg, Jairon mý.

36 Hã ra Jesus tóg mễg mũ, kỹ tóg: “kamễg tũg nĩ, inh vĩ hã kri nĩmnĩ,” he mũ, pã'i ên mý.

37 Kỹ tóg ùn e ag tỹ ti ãn ra mũ kamễg. “Pedro vỹ tĩg mũ inh mré, Tiago ke gé,” he tóg, “Tiago jãvy tỹ João ke gé,” he tóg.

38 Ag tỹ Jairo ãn tá junjun mũ ra Jesus tóg vễnh e vég mũ sir, kygfỹ mũ fag, vễsỹrénh jagy han mũ fag.

39 Kỹ tóg kã rã kỹ fag mý: “ãjag tỹ ne jé kygfỹ nễ, ãjag tỹ ne jé vễsỹrénh nễ?” he mũ. “Ter tũ fi nĩ, nũr fi nỹ nĩ,” he tóg.

40 Hã ra fag tóg ti nyg mũ. Hã ra tóg fag pan mũ sir, kỹ tóg fi panh mré, fi mỹnh fi mré fi venh tĩ mũ, ti mré kãmũ mũ ag mré.

41 Fi nĩgé kãgmĩ kỹ tóg fi mý: “talitá cumi,” he mũ. Êg vĩ ki ke vễ, hã vỹ: nĩ ra, jỹ, he mũ.

42 Kỹ vãhã gĩr fi tóg nĩ mũ sir, kãnẽ tĩ fi nĩ sir. Kri prỹg tỹ 12 (ke) fi nĩ. Kỹ tóg ag mý e tãvĩ tĩ.

43 Hã ra tóg ag mý vĩ tar han, ag tỹ ù mý tó tũg jé. “Ha fi mý vễjễn ven,” he tóg. Hã ra tóg fi ter kỹ nỹ ra fi rĩn măn.

6

*Jesus jamã tá ke ag tỹ ti to é he
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)*

¹ Kĩ Jesus tóg tá kãkutẽ kũ ã jamã tá jun mũ sir. Ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ gé.

² Vẽnhkán ke kurã ki tóg ag vẽn kãhrãn jafã ki ag kãhrãn mũ. Ag tỹ ti vĩ mẽ kũ tóg ag mẽ e tĩ. “Hẽ tán hỹn ki kãhrãn, vẽn jykre tag ti ki? Û nỹ hỹn ti kãhrãn?” he ag tóg, ti jamã tá ke ag. “Ëg tỹ nén han vãn hyn han tóg tĩgtĩ,” he ag tóg.

³ “Ïn han tĩ ên vẽn mẽr,” he ag tóg. “Maria fi kósín vẽn mẽr, Tiago kãke, José, Judas, Simão kãke, kũ ti ve fag vỹ ãg mré nỹtĩ gé mẽr. Ti tỹ ne jé tỹ ãg kãfór nĩ sór nẽ?” he ag tóg. Kũ tóg ag mẽ tỹ ù nỹ.

⁴ Kĩ Jesus tóg ag mẽ: “ẽmã ù tá ke ag tóg Topẽ vĩ tó tĩ to é he tũ nĩgtĩ mẽr,” he mũ. “Ti jamã tá ke ag tóg ti to é he tĩ jãvo, ti mré ke ag, ti kãhkã ag,” he tóg.

⁵ Kĩ Jesus tóg tá nén ù han tũ nĩ sir. Ïn kaga pipir ag hã tỹ há' he tóg, ã nĩgé tỹ ag mẽ kũ.

⁶ Ag tỹ ti ki ge tũ tóg ti mẽ e tĩ, ti jamãn ki. Kũ tóg ẽmã kãsir mũ tĩg kũ ag kãhrãn tĩ nĩ sir.

*Jesus tỹ ù tỹ 12 (ke) ag jẽgnẽ
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)*

⁷ Kĩ Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag jé prẽr mũ. Kũ tóg ag mũn mũ, ùn régre tĩn', ùn régre tĩn' he tóg. Ag mẽ tóg vẽn jykre nĩm mũ, ag tỹ vẽn jagrẽ kórég pan mũ jé.

⁸ Kũ tóg ag mẽ: “ãjag mũn kũ pão ma mũ tũg nĩ,” he mũ, “bolsa ke gé, jãnkamy ke gé,” he tóg.

9 “Vãtô hã va mũmnĩ, kãtô ti, pẽ né ke gé, pẽn to ró ti,” he tóg.

10 Kĩ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ẽmã ù tá jun kỹ, ãjag tỹ ìn ra rã mũ hã ki nũgnũr hemnĩ,” he mũ, “hã ki ãjag tỹ kurã ki panh ke mũ ẽn tá krỹgkrỹg nĩ,” he tóg.

11 “Èmã ù tá ke ag tóg kejẽn ãjag mỹ: kãgemnĩ, henh ke tũ nĩ, ag tỹ ãjag vĩ mẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ. Kỹ ãjag pẽn hã kycũnh nĩ, ãjag tỹ tá pa kỹ,” he tóg, “ag tỹ ve kỹ to ki kanhró nỹtĩ jé, Topẽ tỹ ag mỹ: vó', he ti,” he tóg ag mỹ. “Ha mẽ, ki hã sóg tó mũ. Kurã tỹ ẽgno ki, isỹ vẽn kar jykre tugnỹm ke kurã ẽn ki ag tóg jagãgtar nỹtĩnh mũ, ag tỹ ãjag vĩ jẽmẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

12 Kỹ ag tóg mũ mũ sir, ù tỹ 12 (ke) ag. “Ãjag jykre tovãnh nĩ,” he ag tóg mũ, vẽn kar mỹ.

13 Vẽn jagrẽ kórég pan ag tóg mũ, ha mẽ. Ûn kagyga ag to tĩn ag tóg mũ, azeite tỹ, kỹ ag tóg tỹ há' he kãn mũ sir.

João Batista ter

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

14 Kỹ pã'i mág tỹ rei tóg Jesus kãme mẽg mũ sir. Vẽn kar vỹ ti kãmén tĩ, hã kỹ tóg mẽg mũ. Pã'i mág tỹ rei ẽn jijin hã vỹ: Herodes, he mũ. Kỹ tóg: “João hỹn (tóg),” he mũ, “ũ tỹ ag kygpég tĩ ẽn ti,” he tóg. “Ã ter jan tán hỹn vỹn ké,” he tóg. “Hã kỹ tóg ẽg tỹ nén han vãn kar ẽn hyn han tĩ,” he tóg, Jesus to, Herodes ti.

15 Hã ra ù tóg Jesus to: “Elias vẽ,” he mũ. Kỹ ù tóg: “Topẽ vĩ tó tĩ vẽ, vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag ri ke vẽ,” he mũ gé.

16 Hã ra Herodes tóg ti kãme mẽ kỹ: “João hỹn ã ter ja tá vỹn ké, sỹ ùn krĩ kym ja ẽn ti,” he mũ.

17 Herodes vỹ João se ja nĩ, vĕse jafã kãki tóg ti fón ja nĩ, Herodias fi tugrĩn. Tỹ fi Filipe prũ fi nĩ, ti jãvy, hã ra tóg fi tỹ prũg mũ, Herodes ti.

18 Kỹ João tóg Herodes mỹ: “ã hã ne tóg ã mré ke prũ fi tỹ prũg mũ,” he ja nĩ. “Fi ki ã tóg Topĕ vĩ mranh mũ,” he ja tóg nĩ, João ti, Herodes mỹ.

19 Tag to Herodias fi tóg ti to kórég nĩ, ti tén ke to fi tóg jykrén nĩgtĩ, hã ra fi tóg ti tỹ hĕ ri ke tũ nĩ,

20 Herodes tỹ ti kamĕg kỹ. João vỹ tóg tỹ ùn jykre kuryj nĩ. Topĕ jykre hã han tóg tĩ. Hã kỹ Herodes tóg ti jy nĩgãn tĩ, ti tỹ ti jykre há ki kanhró nĩn kỹ. João vĩ tóg ti mỹ vĕnhmỹ tĩ, ge ra tóg ti mỹ mĕ há tĩ, Herodes mỹ.

21 Kejĕn tóg fi mỹ ti tén ke ki króm ke mũ. Herodes tóg ã mur ja kurã ĕn ki festa mág han mũ, tenente ag mỹ, soldado ag pã'i ag mỹ ke gé, ùn rico ag mỹ ke gé, Galilĕia tá ke ag mỹ.

22 Kỹ Herodias fi kósin fi tóg ag jo vĕnh gringrén mũ, hã ra tóg ag mỹ sĩ tãvĩ tĩ, Herodes mỹ, ti mré nỹtĩ ag mỹ ke gé, ti mré jĕg mũ ag mỹ. Kỹ tóg fi mỹ: “ã tỹ nĕn to vĩ mũ tỹ sóg ã mỹ nĩm mũ,” he mũ.

23 Fi mỹ tóg: “sỹ ke há vĕ,” he mũ. “Ã tỹ nĕn to vĩ mũ kar nĩm jĕ sóg ke mũ, isỹ nĕn kar kuju mré hã,” he tóg, tátãg fi mỹ.

24 Hã ra fi tóg ã mỹnh fi to tĩ mũ sir. “Inh hỹn ne to vĩnh mũ?” he fi tóg mũ, ã mỹnh fi mỹ. Kỹ fi tóg: “João krĩ to vĩmnĩ,” he mũ, “ũ tỹ ag kygpĕg tĩ ĕn krĩ to,” he fi tóg, ã kósin fi mỹ, Herodias fi.

25 Kỹ fi tóg vĕsỹmĕr pã'i mág ĕn to vĕnhvãg tĩ mũ. “Inh mỹ ùri João Batista krĩ nĩm, pĕnky kãkã,” he fi tóg mũ.

26 Kÿ Herodes tóg fe kaj mág han mũ sir. Hã ra tóg fi mÿ: “sÿ ke há vễ,” he ja nĩ, hã kÿ tóg fi mÿ han sór mũ, ti mré nÿtĩ ag tÿ mẽ kãn ja nĩn kÿ.

27 Hã kÿ tóg polícia ù jẽnêg mũ, ti tÿ ti krĩ ma kãtĩg jé. Kÿ tóg ti krĩ kym mũ sir, vễse ja kãtã.

28 Kÿ tóg ti krĩ ma kãtĩ mũ sir, pénky kãkã nĩm kÿ. Kÿ tóg fi mÿ nĩm mũ, tátãg fi mÿ. Kÿ fi tóg ã mÿnh fi mÿ ma kãtĩ mũ, Herodias fi mÿ.

29 Kÿ João mré mũ tĩ ag tóg ti venh mũ mũ, ti ter mẽ kÿ. Kÿ ag tóg ti há va mũ mũ, vễnh kej ra. Tá ag tóg ti péju mũ sir.

Jesus tÿ ù tÿ 5 mil (ke) ag jẽn

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

30 Kejẽn Jesus tÿ ùn vin mũ ag tóg Jesus to vÿnvÿn ke mũ, ti mÿ kãmén jé, ag tÿ vễnh kar mÿ nén tó ja ên ti, ag tÿ nén ù han mũ kar ên ke gé.

31 Kÿ tóg ag mÿ: “mũ nÿ, êg pir mÿ êmã tũg ja ra mũ jé, êg vễnhkãn sĩ han jé,” he mũ. Kãmũ ag tóg nÿ nĩ, e ag tóg tĩ ha, kÿ tóg ag jẽn ke mũ ra vễnhmÿ tĩ sir.

32 Kÿ ag tóg canoa kãmĩ mũ mũ sir, êmã tũg ja ra, ãjag pir mÿ.

33 Hã ra ùn e ag tóg ag mũ ve kÿ ag ki kanhrãn mũ, kÿ ag tóg ãjag pẽn kã ag jy pétê mũ, êmã kar tá kãmũ kÿ. Ag jo ag tóg tá junjun mũ sir, vễnh e ên ti.

34 Jesus tÿ tá jun kÿ tóg sir ùn e ag vég mũ, kÿ ag tóg ti mÿ jagtar nÿtĩ. Ti mÿ ag tóg tÿ êg mễg tÿ mé, êg mễg tÿ carneiro ri ke nÿtĩ. Û tÿ êg mễg ki rĩr tũ nĩn kÿ tóg jagãgtar nÿtĩgtĩ, êg mễg ti. Tag ri ke ag nÿtĩ, ùn e ên ag, Jesus mÿ, ag tÿ Topẽ vĩ ki kagtĩg nÿtĩn kÿ.

35 Hã ra tóg rãké nỹ sir, kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “ki ti ẽmã tũ nĩ, rãké ti nỹ ha,” he mũ.

36 “Ã tỹ ag mũn kỹ tóg há tĩ vë. Kỹ ag tóg ẽmã kar mĩ mũnh mũ, vëjẽn jãvãnh jé,” he ag tóg ti mỹ.

37 Hã ra tóg ag mỹ: “ha inhhã ag jẽn ge,” he mũ. Hã ra ag tóg: “kỹ ẽg mỹ jãnkamy tỹ hẽn ri ke tỹ pão kajãm mũ'?” he mũ, “ẽg tỹ ag jẽn jé?” he ag tóg ti mỹ.

38 Kỹ tóg ag mỹ: “pão tỹ hẽn ri ke nỹ ki nỹtĩ?” he mũ. “Ha venh mũ jẽg,” he tóg. Ag tỹ ve kỹ ag tóg: “ũ tỹ 5 (ke) vë,” he mũ, “pirã régre ke gé,” he ag tóg.

39 Kỹ tóg ag mỹ: “nĩgnĩ ra, re gỹnh tánh kri, mbrugmru kri,” he mũ, “vẽnhmãn kỹ,” he tóg, vẽn kar ẽn mỹ.

40 Kỹ ag tóg vẽnhmãn kỹ nĩ', vẽnhmãn kỹ nĩ' he mũ, ù vỹ tóg 100 (ke) nĩ' he mũ, jo ù tóg 50 (ke) nĩ' he mũ, ag vẽnhmãn ù.

41 Kỹ tóg pão tỹ 5 (ke) génh kỹ, pirã régre génh kỹ kanhkã ki ẽvãnh mũ, kỹ tóg Topẽ mré vỹ mũ sir, kỹ tóg pão kénh mũ sir, ã mré mũ tĩ ag mỹ tóg vin mũ, ag tỹ ùn e ẽn mỹ vẽnh kãpãpãm jé. Pirã régre tỹ tóg vẽnh kãpãpãm mũ gé sir.

42 Kỹ vẽn kar vỹ ko kãn kỹ funfór mũ sir.

43 Kēj tỹ 12 (ke) fãn ag tóg mũ sir, pão ke tỹ, pirã ke tỹ.

44 Pão ẽn ko mũ ag tóg tỹ 5 mil (ke) nỹtĩ, ùn tỹtã fag tó tũ.

Jesus tỹ goj kri tĩg

(Mt 14.22-33; Jo 6.15-21)

45 Kỹ Jesus tóg vësỹmér ã mré mũ tĩ ag mỹ tó mũ, ag tỹ canoa kãmĩ mũ jé, ag tỹ ti jo kafã ù ra mũ jé,

ẽmã tỹ Betsaida ra. “Isỹ ùn e tag ag mỹ: ha mũjẽg, henh ke vẽ ver,” he tóg ag mỹ.

⁴⁶ Kỹ tóg ag mỹ: “ha mũjẽg,” he mũ sir. Ag mũn kar tóg pãnónh to tãpry mũ, Topẽ mré vĩ jé.

⁴⁷ Kutỹ ẽn kỹ canoa tóg ver tĩ nĩ, goj kãmĩ. Jo Jesus tóg tar tá jẽ nĩ ver, ã pir mỹ.

⁴⁸ Hã ra ag tóg canoa vóg kỹ ronron mũ sir, mũ kónãn ag tóg mũ sir, kãka tỹ ag kato tẽn kỹ. Hã ra tóg ag ronron vég mũ sir, Jesus ti. Kỹ tóg kurã ke ra ag to kãtĩ mũ, goj kri tĩg kỹ, ã pẽn kã mỹr. Hã ra tóg ag tá jun mũ sir, kỹ tóg ag pátén sór nĩ ve nĩ.

⁴⁹ Ag tỹ goj kri ti tĩg ve kỹ ag tóg: “vẽnh kuprĩg vẽ,” he mũ. Kỹ ag tóg vẽkrẽnkrẽr mũ,

⁵⁰ ag tỹ jũrũn ken kỹ, ag kar tỹ ti ve kỹ. Hã ra tóg vẽsỹmér ag mré vĩ mũ, kỹ tóg ag mỹ: “kamẽg tũg nĩ,” he mũ. “Inh hã vẽ, jũrũn ke tũg nĩ,” he tóg.

⁵¹ Kỹ tóg canoa kãki rã mũ sir ag mré, Jesus ti. Kỹ kãka tóg tũ! he mũ sir. Kỹ tóg ag mỹ e (pẽ) tãvĩ tĩ.

⁵² Hã kỹ tóg ag tỹ to jykrén tũ tĩ. Ver ag tóg krĩ tũ nỹtĩ, hã kỹ ag tóg Jesus jykre ki kagtĩg nỹtĩ ver, ti tỹ pão pir tỹ ùn e jẽn ja ra.

Jesus tỹ Genesaré mĩ tĩg (Mt 14.34-36)

⁵³ Ag tỹ canoa kãmĩ pa kỹ ag tóg ga tỹ Genesaré tá junjun ja nĩ. Kỹ ag tóg canoa nỹgnỹn mũ sir.

⁵⁴ Ag tỹ canoa kãmĩ pa kar kỹ tá ke ag tóg vẽsỹmér ti ki kanhrãn mũ, Jesus ki.

⁵⁵ Kỹ ag tóg ãn kar mĩ pêtẽ mũ sir, kỹ ag tóg ùn kagyga ag gé kãmũ mũ tĩ to. Kur kã ag tóg ag gé kãmũ mũ. Ti jẽg jan ra ag tóg ti nón mũ mũ, ag tỹ ti jẽg ja mẽ kỹ.

⁵⁶ Ti tỹ ěmã ù tá jun kỹ ag tóg vĕnh kaga gé kãmũ tĩ, kỹ ag tóg ĩn prur ki ag vin tĩ, ěmã kãsir ki, ěmã mág ki ke gé, vĕnh kãmĩ ke gé. “Mỹ ã mỹ há, ěg tỹ hĕn ri ke mũn ã kur mráj mẽ jé?” he ag tóg ti mỹ. Kỹ ag tóg há' há' he kãn mũ sir, ag tỹ ti kur mĕn kỹ.

7

Ti si ag jykre ti (Mt 15.1-9)

¹ Kejĕn Fariseu ag tóg Jesus to vĕnhmãn mũ, Topĕ vĩ to professor ag mré. Jerusalém tá ag kãmũ ja nĩ.

² Hã ra ag tóg Jesus mré mũ tĩ ù ag jĕn vég mũ. Nĩgpég tũ ja ag tóg nĩ, hã kỹ tóg Fariseu ag mỹ jĕggryg tĩ.

³ Fariseu ag tóg nĩgpe kar kỹ tỹ jĕg tĩ, Israel kar ag ke gé, ag tỹ ti si ag jykre han kỹ.

⁴ Ag tỹ negocio tá kãmũ kỹ ag tóg vĕso tỹ kó he tĩ, goj tỹ, vĕso tỹ kó he kar hã ag tóg ko tĩ. Vĕnh jykre si tỹ hĕn ri ke hyn han ag tóg tĩ, caneca kupég tĩ, kukrũ kupég tĩ, lata kupég tĩ ke gé.

⁵ Kỹ Fariseu ag tóg Jesus mỹ ke mũ, Topĕ vĩ to professor ag mré hã. “Ă mré mũ tĩ ag tỹ hĕ ri ke jé ti si ag jykre han tũ nĩ nĕ?” he ag tóg mũ. “Ag tỹ ne jé ãjag nĩgé jĕggry ra jĕn nĕ?” he ag tóg mũ.

⁶ Hã ra tóg ag mỹ: “Isaías vỹ ãjag to vĩ ja nĩ, vãsỹ,” he mũ, “kỹ tóg rán kỹ nĩ,” he tóg. “Ti vĩn hã vĕ, ha mẽ: povo tag vỹ ãjag nũnĕ hã tỹ inh mỹ vĩ há han tĩ, hã ra ag jykre pi(jé) tỹ inh jykre nỹ'.

⁷ Fagrĩnh mỹ ag tóg iso grĩnh ke tĩ, hã ra ag tóg ěprã ke ag jykre to: Topĕ tỹ tón hã vĕ, he tĩ, he ja tóg nĩgtĩ, Isaías ti,” he tóg, Jesus ti. “Hã kỹ tóg ãjag to

ki hã tó ja nĩ, ãjag jykre régre nýtĩn kÿ,” he tóg, Jesus ti.

⁸ “Topẽ vĩ tovãnh ãjag tóg mũ,” he tóg. “Hã ra ãjag tóg êprã ke jykre han tĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁹ Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag hã ne tóg Topẽ vĩ mranh tĩ,” he mũ, “ãjag tÿ ãjag jykre si hã han jé,” he tóg. “Hã ra tóg ãjag mÿ há nÿ, ãjag jykre si ên ti,” he tóg, ag mÿ.

¹⁰ “Moisés tÿ ãjag mÿ Topẽ vĩ tó kÿ tóg ãjag mÿ: “ã mÿnh fi mré ã panh kamêg nĩ, fag jagãgtãn nĩ,” he ja nĩgtĩ. “Û tÿ ã han mũ fag mÿ vĩ kónãn mũ ên tén jé ã tóg ke mũ,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti,” he tóg, Jesus ti.

¹¹⁻¹² “Moisés jãvo ãjag jykre vÿ ge nĩ, ha mẽ. Û tóg kejên ã han mũ fag jagãgtãn sór tũ nĩ. Kÿ tóg fag mÿ ón kÿ: “Topẽ tũ vê,” he tĩ, ti tÿ fag mÿ nĩm jafã ên to. Kÿ tóg fag ki rĩr ke tũ nĩ, kÿ tóg fag to é he mũ sir. ãjag jykre kórég hã vê,” he tóg, Jesus ti.

¹³ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “Topẽ vĩ mranh ãjag tóg tĩ, ti jêgja kã ãjag tóg êprã ke ag jykre hã ki króm sór tĩ. Ge tÿ hên ri ke han ãjag tóg tĩ,” he tóg ag mÿ, Jesus ti.

*Nén tÿ êg kavénh mũ
(Mt 15.10-20)*

¹⁴ Kÿ tóg vênh kar jé prêr mãn kÿ ag mÿ: “inh vĩ jêmẽ ra,” he mũ, “ãjag kar tÿ ki kanhrãn jé,” he tóg.

¹⁵ “Vêjên pi(jé) êg kavénh tĩ,” he tóg, “êg tÿn ko kÿ,” he tóg. “Nén tÿ êg ki kãpa vÿ êg kavénh tĩ, êg tÿ nén ù vênhmÿ han ên vÿ êg kavénh tĩ,” he tóg.

¹⁶ “Û nĩgrêg nýtĩ tÿ tÿ jêmẽ jé,” he tóg, Jesus ti.

17 Ti tỹ ã pir mỹ ãn kãra rã kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ki jẽmẽg mũ. “Ëg mỹ kãmén há han nĩ, ã vĩ tag,” he ag tóg ti mỹ.

18 Kỹ tóg ag mỹ: “kỹ ãjag mỹ ki kanhró tũ nỹtĩ ver?” he mũ. “Ëg jẽn tỹ ãg jẽnky kãra rã kỹ tóg ãg kavénh tũ nĩgtĩ mỹr,” he tóg.

19 “Ëg nug kãra tóg rã mũ, kar ãg fón mũ. Ëg krĩ kãra tóg rã tũ nĩgtĩ,” he tóg. Hã kỹ Jesus tóg vễjẽn kar to: “há ti nĩ,” he mũ.

20 Kỹ tóg: “nén tỹ ãg ki kãpa vỹ ãg kavénh tĩ,” he mũ.

21 “Nén tỹ ãg ki kãpan hã vễ, hã vỹ: jykrén kónãn, he mũ, ãn mén tũ fag to én, he mũ, nén ã péju, he mũ, ã tén, he mũ, ã prũ tũ fi mré nỹ, he mũ, ã mén tũ mré nỹ, he mũ.

22 nén kar to én, he mũ, vễnh jykre pãno han, he mũ, ã tỹ nén ã nenh (ka)mẽ, he mũ, ã kato vĩ kónãn, he mũ, vễnhmỹ inh ag kãfór kar nĩ, he tĩ, he mũ, krĩ tũ, he mũ.

23 Nén kar kórég ãn tóg ãg ki kãpa tĩ, hã kỹ tóg ãg kavénh tĩ,” he tóg, Jesus tĩ.

*Jesus tỹ tátãg sĩ fi jagrẽ kórég kutẽm
(Mt 15.21-28)*

24 Kỹ Jesus tóg tá kãkutẽ mũ sir, ga ã ra tĩg jé, cidade tỹ Tiro ra, cidade tỹ Sidom ra ke gé. Tá tóg ãn ã krẽm nĩ mũ, hã ra tóg: “ker ã inh nĩgja ki kanhrãn hẽ,” he mũ. Ge ra ag tóg ki kanhrãn mũ.

25 Kỹ vễsỹmér ãn tỹtã ã fi tóg kãtĩ mũ. Fi kósĩn fi vỹ jagrẽ kórég nĩ. Fi tỹ ti kãme mẽ kỹ fi tóg kãtĩ mũ. Kỹ fi tóg ti krẽm mũg ke mũ sir, ãn tỹtã fi.

26 Hã ra fi vĩ vĩ tỹ Grego nĩ, ù tỹ Siro-Fenício krẽ vĩ tỹ fi nĩ. Kỹ fi tóg to vĩ mãn', to vĩ mãn', he mũ, ti tỹ fi kósin fi jagrẽ kórég ên kutêm jé.

27 Kỹ Jesus tóg fi mỹ: “êg jẽn vĩ tỹ êg krẽ tỹ ko jafã nĩ,” he mũ. “Vẽnhmỹ ti nĩ, êg tỹ êg krẽ pão tỹ cachorro mỹ fón kỹ,” he tóg, fi mỹ.

28 Hã ra fi tóg Jesus ti mỹ: “hỹ,” he mũ. “Hã ra cachorro sĩ ag tóg êg krẽ pão vár ên ko tĩ, mesa krêm,” he fi tóg ti mỹ.

29 Kỹ Jesus tóg fi mỹ: “tó há han ã tóg,” he mũ. “Ha tĩg, fi jagrẽ kórég tóg hur kutẽ, ã kósin fi ki,” he tóg mũ.

30 Kỹ fi tóg ã ãn ra tĩ mũ sir. Fi tỹ tá jun kỹ fi kósin fi tóg nỹ mũ, cama kri, hã ra fi jagrẽ kórég ên vĩ kutẽ ja nĩ.

Jesus tỹ ùn vĩ vãn vĩn

31 Kỹ Jesus tóg cidade tỹ Tiro ki ga ki kutẽ mũ, kỹ tóg cidade tỹ Sidom fĩn rãm mũ gé sir, kỹ tóg ga tỹ Galilía ki goj nig ra tĩ mũ sir, cidade tỹ 10 (ke) fĩn rãm kỹ.

32 Kỹ ag tóg ù pére kãmũ mũ, ti to, ùn kutu, ùn vĩ kar vãn. Kỹ ag tóg ti mỹ ti tó mũ, ti tỹ ã nĩgẽ tỹ ti mẽ jé.

33 Hã ra Jesus tóg ti pére tĩ mũ, ti pin kỹ, kỹ tóg ã nĩgẽ juféj tỹ ti nĩgrêg nor nĩgfénh mũ, kỹ tóg ti nũnẽ to sug mũ sir.

34 Kỹ tóg kanhkã ki êvãn kỹ ỹnh' ỹnh' he mũ sir, kỹ tóg ti mỹ: “efatá,” he mũ. Êg vĩ ki ke hã vĩ: “ti nĩgrêg jé nor hé,” he mũ.

35 Kỹ ti nĩgrêg tóg nor' he mũ sir, ti nũnẽ tóg kavara mũ sir. Vĩ tóg mũ sir, há' he tóg mũ sir.

³⁶ Kÿ Jesus tóg ag tÿ tó kamẽg, hã ra ag tóg tugtó kãn mũ, ti tÿ: “ker tó hẽ', ker tó hẽ',” he mũ ra.

³⁷ Kÿ ag fe tóg hẽn ri ke mũ. “Ti tÿ nén kar há vÿ tóg há tâvĩ nÿtĩ,” he ag tóg, Jesus to. “Ûn kutu ag ãmẽ hyn han tóg, ãn vĩ vãn ag vĩ hyn han tóg ke gé,” he ag tóg, Jesus to.

8

Jesus tÿ ù tÿ 4 mil (ke) ag jẽn (Mt 15.32-39)

¹ Kejẽn ùn e ag tóg vẽnhmãnman mũ, hã ra ag tÿ nén ù konh ke tóg tũ tĩ. Kÿ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag jé prẽr mũ sir, kÿ tóg ag mÿ:

² “inh mÿ ag tóg jagtar nÿtĩ, ùn e tag ag,” he mũ. “Kurã tâgtũ han ag tóg huri, ãg mré, hã ra ag tóg vẽn jẽn ve ja tũ nĩgtĩ,” he tóg.

³ “Sÿ ag kókĩr ra ag mÿ: ha mũjẽg, hen kÿ inh mÿ ù ag kãgter ha mẽ tóg tĩ, ãmĩn kri, ãpry kri, ag tÿ ãjag jamã ra vÿnvÿn ke jé,” he tóg. “Kuvar gy tóg nĩ, ù ag jamã ti,” he tóg, Jesus ti.

⁴ Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mÿ: “ãg hẽ ri ken kÿ pão venh mũ, ãmã tũg ja tag ti ki, ãg tÿ ag jẽn jé?” he mũ.

⁵ Hã ra tóg ag mÿ: “pão tÿ hẽ ri ke nÿ ki nÿtĩ ge?” he mũ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ũ tÿ 7 (ke) vÿ nĩ,” he mũ.

⁶ Kÿ tóg vẽn kar mÿ: “nĩgnĩ ra, ga kri,” he mũ. Kÿ tóg pão tÿ 7 (ke) ãn mãn kÿ (tóg) Topẽ mré vĩ mũ. “Inh mÿ tóg há tĩ,” he tóg. Kÿ tóg kupãg' he mũ sir, pão ti, ã mré mũ tĩ ag mÿ tóg vin mũ sir, ag tÿ vẽn kar ken jé. Kÿ ag tóg vẽn kar ken mũ sir.

7 Kākufár pipir vỹ ki nỹtĩ gé. Kỹ tóg to Topẽ mré vỹ mũ gé, kỹ tóg ag mỹ: “ha vẽn ken,” he mũ gé, ã mré mũ tĩ ag mỹ.

8 Kỹ ag tóg ko kãn mũ sir, funfór ag tóg mũ, hã ra tóg kén mũ sir. Kre tỹ 7 (ke) ên fãn tóg mũ, ti kén ti, Jesus mré mũ tĩ ag tỹ génh kỹ.

9 Û tỹ 4 (ke) ag vẽn, hên ri ke mũn, pão ko mũ ag.

10 Kar kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ha mũjẽg,” he mũ. Kỹ tóg vẽnỹmér canoa kãki rã mũ, ti mré mũ tĩ ag mré, kỹ ag tóg Dalmanuta tá ga ra mũ mũ.

Fariseu ag tỹ milagre ve sór
(Mt 16.1-4)

11 Kỹ Fariseu ag tóg ti tá junjun mũ. Ag tỹ ón kỹ ti ki jẽmẽ sór vẽn, ag tỹ kar ti kato vỹ jé. Kỹ ag tóg ti mỹ to vỹ mũ, ti tỹ ag mỹ kanhkã tá vẽn jykre ven jé, ti tỹ ag mỹ ãg tỹ nén han vãn han jé. Ag tỹ ti jykre to: “Topẽ jykre mỹ vỹ?” he sór vẽn.

12 Kỹ Jesus tóg jẽnger jagy han, ã fe tỹ, kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg ãg tỹ nén han vãn hã ve sór mũ!” he mũ. “Sỹ ke há vẽn, hã kỹ sóg ke mũ: venh ke tũ ãjag nĩ. Ûri ke ag vỹ ãg tỹ nén han vãn venh ke tũ pẽnĩ,” he tóg, ag mỹ, Jesus ti.

13 Kỹ tóg ag ré kỹ tĩ mũ sir, canoa kãki tóg rã mãn mũ, kỹ tóg kafã ù ra tĩ mũ sir.

Fermento to comparação
(Mt 16.5-12)

14 Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg pão mũ ãkren ja tũ nĩ. Pão pir hã vỹ kã nĩ nĩ, canoa kãkã.

15 Hã ra Jesus tóg ag kanhrãn kỹ ag mỹ: “ha mẽ,” he mũ. “Fariseu tỹ fermento há(r) kamẽg nĩ,” he

tóg, “Herodes tỹ fermento há(r) kaměg nĩ gé,” he tóg.

¹⁶ Kỹ ag tóg jagně mỹ: “pão kã ěg jatun,” he mũ, “hã kỹ tóg tag tó mũ,” he ag tóg mũ.

¹⁷ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, kỹ tóg ag mỹ: “pão tũ ti tĩ, he tũg nĩ,” he mũ. “Inh vĩ ki kagtĩg nỹtĩ ve ãjag tóg nỹtĩ, sỹ nén han mũ to jykrén tũ nỹtĩ ve ãjag tóg nỹtĩ,” he tóg. “Krĩ tũ nỹtĩ ve ãjag tóg nỹtĩ,” he tóg.

¹⁸ “Ãjag kaně ra ãjag kyvó nỹtĩ ve nỹtĩ,” he tóg. “Ãjag nĩgrěg ra ãjag tóg kutu nỹtĩ ve nỹtĩ,” he tóg. “Mĩ ěkrén nĩ,

¹⁹ sỹ pão tỹ 5 (ke) tỹ ùn e jěn ja ěn mĩ. Û tỹ 5 mil (ke) ag vỹ kó, mỹr, hã ra tóg kén,” he tóg. “Ãjag kěj tỹ hěn ri ke fãn ti, pão ke ti?” he tóg ag mỹ. Kỹ ag tóg: “kěj tỹ 12 (ke),” he mũ.

²⁰ Kỹ tóg: “kỹ pão tỹ 7 (ke) to jykrén nĩ gé,” he mũ. “Û tỹ 4 mil (ke) ag vỹ kó,” he tóg, “hã ra kre tỹ hě ri ke nỹ fór, ti ke tỹ?” he tóg. Kỹ ag tóg: “kre tỹ 7 (ke),” he mũ.

²¹ Kỹ tóg ag mỹ: “ge ra ãjag tóg ki kagtĩg nỹtĩ,” he mũ. Ti tỹ ag mỹ Fariseu ag jykre tó jan hã vě, Herodes jykre ti. Ag jykre hã to tóg: ag tỹ fermento há(r), he ja nĩ.

Jesus tỹ ùn kyvó tỹ há' he

²² Kỹ tóg kafã ù tá jun mũ sir, ěmã tỹ Betsaida tá, ti mré mũ tĩ ag mré. Kỹ tá ke ag tóg ùn kyvó pére kãmũ mũ. Jesus mỹ ag tóg to vĩ mũ, ti tỹ ti mẽ jé, ã nĩgé tỹ.

²³ Kỹ tóg ùn kyvó nĩgé kãgmĩ kỹ ti pére kuté mũ, ěmã ki. Kỹ tóg ti mỹ: “ã mỹ nén ù vэг mũ?” he mũ.

²⁴ Kỹ tóg ěvãnh kỹ ti mỹ: “ag ve inh,” he mũ, “hã ra ag tóg inh mỹ tỹ ka mũ ěn ve nỹtĩ,” he tóg.

25 Kÿ tóg ã nĩgé tÿ ti kaně mẽ măn mũ, kÿ tóg ěvãnh há han mũ sir. Há' he tóg mũ. Tãmĩ tóg ve há han kãn mũ, ùn kyvó ja ti.

26 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ha vėsÿmér ã jamã ra tĩg,” he mũ. “Ěmã tag ki rã tũg nĩ,” he tóg ti mÿ, Jesus ti. Kÿ tóg tĩ mũ sir.

Pedro tÿ Jesus tó

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

27 Kÿ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mré tĩg măn mũ gé sir, ěmã tÿ Cesaréia Filipe tá ga ra. Ěmĩn jagma tĩg kÿ, ěpry jagma tĩg kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag ki jēmēg mũ, Jesus ti. “Ag iso hě ri ke tĩ?” he tóg.

28 Kÿ ag tóg ti mÿ ke mũ. “João Batista vė, he ag tóg tĩ ã to,” he ag tóg mũ sir. “Jãvo ù ag tóg: Elias vė, he tĩ. Jãvo ù ag tóg: Topě vĩ tó tĩ ù vė, he tĩ, ã to,” he ag tóg ti mÿ.

29 Kÿ tóg ag mÿ: “ag jãvo ãjag iso hě ri ke tĩ?” he mũ. Kÿ Pedro tóg ti mÿ: “tÿ ã Cristo nĩ,” he mũ.

30 Kÿ tóg ag jyvěn mũ, ag tÿ ù mÿ kãmén tũ nĩ jé.

Jesus tÿ ã jagtar ke tó

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

31 Kÿ tóg ag kanhrãn mũ sir. “Tÿ sóg ěprã ke fi kósin nĩ,” he tóg. “Ijagtar jagy han ke vė,” he tóg. “Kófa ag tÿ iso: kórég ti nĩ, henh ke vė, Topě tũ ki rĩr tĩ ag ke gé, Topě vĩ to professor ag ke gé,” he tóg. “Ag tÿ isén ke vė, kurã tâgtũ tũg mũ ra sóg rĩr măn mũ hã ra,” he tóg mũ, ã mré mũ tĩ ag mÿ.

32 Kÿ ag tóg ki kanhrãn kãn mũ, ti tÿ ag mÿ nén tó mũn ki.

Hã ra Pedro tóg ti pin kÿ ti mré vĩ mũ, kÿ tóg: “vĩ tÿ ge han tũg nĩ,” he mũ.

33 Hã ra Jesus tóg vêsÿjãm êvãnh kÿ ti mré mÿ tĩ ag ki êvãnh mÿ. Kÿ tóg Pedro to jũ mÿ. “Kutĩg, Satanás’,” he tóg. “Ã pi(jé) Topê jykre tó mÿ!” he tóg. “Ëprã ke jykre vê, ã tÿ inh mÿ nén tó mÿ tag ti,” he tóg, Pedro mÿ.

34 Kÿ Jesus tóg ã mré mÿ tĩ ag mré vênh kar jé prêr mÿ, kÿ tóg ag mÿ kãmén mÿ. “Ãjag tÿ inh mré kãmÿ kÿ tóg há tĩnh mÿ,” he tóg. “Kÿ ãjag jykre tovãnh nĩ, ãjag tÿ isũ tâvĩ han jé. Ha vé, ag tÿ inh cruz tÿ inh kri fi kÿ sóg tĩg ke mÿ, ag tÿ to isa kÿ isén jé, ha vemnĩ. Vênh nenh ke tũ sóg nĩ. Isÿ tag han ri ke han nĩ, kurã kar ki, ãjag tÿ inh mré mÿ sór nÿtĩn kÿ,” he tóg.

35 “Ãjag tÿ ãjag jykre hã han sór kÿ ãjag tÿ nÿgme ki vár ke vê,” he tóg. “Jãvo ãjag tÿ isugrĩn ãjag jykre toyãnh kÿ ãjag krenkren ke vê,” he tóg, “ãjag tÿ vênh vĩ sér tigrĩn kãgter ke mÿ (hã) ra,” he tóg.

36 “Hên ri ke mÿn ãjag hÿn mundo ki nén ù kar ganhar henh ke mÿ, hã ra ãjag kuprĩg tóg vãfor ke mÿ. Kÿ tóg kórég nÿ.

37 Ëg tÿ ne tÿ Ëg kuprĩg kajãm ke tóg tũ tĩ, Ëg tÿ ti ve mãn jé,” he tóg, Jesus ti.

38 “Ûri ke ag tóg vyr mÿ Topê ù hyn han tĩ, kÿ ag tóg Topê vĩ mranh tĩ gé,” he tóg. “Ag kãmĩ iso mÿ'ãg tũg nĩ, inh vĩ to. ãjag tÿ ùri iso mÿ'ãg kÿ sóg ãjag to mÿ'ãg ke mÿ gé, inh kãtĩg mãn kÿ,” he tóg. “Ãjag to sóg mÿ'ãg ke mÿ, sÿ Topê tÿ jênê mág ag mré kãtĩg ken kÿ. Ijóg vÿ tóg isÿ ùn mág han ke mÿ, inh kãtĩg mãn ti kÿ,” he tóg. “Tÿ sóg Ëprã ke fi kósin nĩ,” he tóg, Jesus ti.

9

¹ Kĩ tóg ag mÿ: “ha vé, ki hã sóg tó mũ,” he mũ. “Ăjag kãmĩ ù ag vÿ Topẽ tÿ tÿ ěg pã'i nĩ venh ke mũ, ăjag ter ke to hã, tag ki ěg mré nÿtĩ ù ag. Topẽ vÿ tar nĩ. Ti tar nĩ ve jé ag tóg ke mũ, ăjag ter ke to hã,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tÿ vĕnh ve ù han
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)*

² Kar kurã tÿ 6 (ke) tũg kÿ Jesus tóg ag mÿ: “mũ nÿ, vyr mÿ,” he mũ. Pedro mÿ tóg ke mũ, Tiago mÿ ke gé, João mÿ ke gé. Ag hã mré tóg pãnónh ra tĩ mũ. Kÿ tóg ag jo vĕnh ve ù han mũ.

³ Ti kur vÿ tóg kókov tãvĩ nĩ sir, kópréj tãvĩ, fag tÿ kur kupri fãg mũ ěn kupri kãfór tóg nĩ, ga kar mũ hã.

⁴ Kÿ Elias tóg sir vĕnh ven mũ, Moisés ke gé. Jesus mré ag tóg vĕmén mũ.

⁵ Kÿ Pedro tóg Jesus mÿ: “Senhor,” he mũ. “Tag ki tóg ha nĩ,” he tóg. “Ěg tÿ tag ki pãjó tãgtũ han kÿn hÿn ha nĩnh mũ, ă mÿ, Moisés mÿ, Elias mÿ ke gé,” he tóg. Pedro ti.

⁶ Hã ra ag fe tÿ jũrũn ke kÿ tóg ti tÿ nén tónh ke ki kagtĩg nĩ, Pedro ti.

⁷ Kÿ kanhkã góg vÿ sir ag kri rũm ke mũ, kÿ, vĕnh vĩ tóg mẽ há' he mũ, kanhkã góg kãtã, kÿ tóg: “inh kósin hã vĕ,” he mũ. “Inh fe pĕ vĕ,” he tóg. “Ti vĩ jĕmĕ ra,” he tóg, vĕnh vĩ ti, Topẽ ti.

⁸ Kÿ vãhã ti mré mũ tĩ ag tóg ki ěvãnh mãn mũ sir, kÿ ag tóg Jesus hã vég mũ sir, ti mrĕ nÿtĩ ag ve mãn tũ ag tóg nĩ.

⁹ Kÿ ag tóg pãnónh tá kãre mũ sir. Kÿ Jesus tóg: “ker ù mÿ ăjag tÿ ùri nén vég mũ tó hĕ',” he mũ.

“Ĕprã ke fi kósin tỹ ã ter ja tã vỹn ke kar hã inh kãmén nĩ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Hã kỹ ag tóg ti vĩ han mũ sir. “Ne nẽ hỹn, ti tỹ: iser ja tá vỹn ke, he mũ tag ti?” he ag tóg mũ, jagně mỹ.

¹¹ Kỹ ag tóg Jesus mỹ: “hã ra Topẽ vĩ to professor ag tóg Elias kãtĩg mãn ke tó tĩ. “Kãtĩg jé tóg ke mũ, Cristo kãtĩg ke to hã,” he ag tóg tĩ, Elias to. Hã mỹ?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

¹² Kỹ tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ, “kãtĩg jé tóg ke mũ, Elias ti, nén kar han mãn jé,” he tóg. “Hã ra sóg rãn kỹ nĩ gé. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ mỹr,” he tóg. “Jagtar jagy mẽ jé sóg ke mũ. Ag tỹ iso é henh ke,” he tóg.

¹³ “Kỹ Elias vĩ hur kãtĩg gé, kỹ ag tóg ti tỹ han, ag tỹ nén han sór mũ ěn ti,” he tóg. “Hã kỹ tóg rãn kỹ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ kyrũ jagrẽ kórég kutẽm
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43a)*

¹⁴ Kỹ ag tóg mũ mũ sir. Kỹ ag tóg vãhã Jesus mré mũ tĩ ù ag tá junjun mũ sir. Kỹ ag tóg vẽn e vég mũ, ag pẽnĩn, kỹ Topẽ vĩ to professor ag tóg ag vĩ kato vĩ ù han mũ, Jesus mré mũ tĩ ag mỹ.

¹⁵ Kỹ tóg vãhã vẽn e ěn ag mỹ e tĩ, ag tỹ ti ven kỹ. Kỹ ag tóg ti to pětẽ kãmũ mũ sir, ti mỹ: “ã mỹ há?” he jẽ.

¹⁶ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne tỹ vēmén nẽ?” he mũ.

¹⁷ Kỹ ag kã ù tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Inh kósin pére sóg kãtĩ, ã to,” he tóg. “Jagrẽ kórég ti nĩ, hã kỹ tóg vĩ vãn (pẽ) nĩ,” he tóg.

18 “Ti jagrē kórég tỹ ti kã vyryn ke kỹ tóg kutē tĩ, kỹ tóg jãrãn tĩ, ã jã tỹ tóg gyngyn ke tĩ, tar' he tóg,” he tóg. “Ã mré mũ tĩ ag mỹ sóg to vĩ vễ, ag tỹ ti jagrē kórég kutēm jé, hã ra ag tóg tỹ hễ ri ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus mỹ.

19 Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg inh ki rã há han tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Jykre pãno ãjag nỹtĩ,” he tóg. “Kysã tỹ hễn ri ke ki inh hỹn ãjag mré tĩ nĩ? Kysã tỹ hễn ri ke ki inh hỹn ãjag to fe tĩg nĩ?” he tóg. “Inh mỹ ti pére kãmũjếg,” he tóg.

20 Kỹ ag tóg ti mỹ ti pére kãmũ mũ sir. Jesus tỹ ti jagrē kórég vếg mũ ra tóg kyrũ kã vyryn ke mãn mũ gé, kỹ tóg kutē mãn mũ gé sir, vĩrĩn', vĩrĩn' ke tóg mũ gé sir, jãrãn tóg mũ gé sir.

21 Kỹ Jesus tóg ti panh ti mỹ: “mỹ si há tĩ ha?” he mũ. Kỹ tóg: “ã sĩ kã tóg ge nĩ,” he mũ, ti panh ti.

22 “Kejễn ti jagrē kórég tóg pĩ ki ti fón mũ, goj ki ke gé, ti tỹ ti tén jé,” he tóg. “Ã tỹ hễ ri ken há nĩn kỹ ềg jagãgtãn nĩ, ti tỹ há' hemnĩ,” he tóg.

23 Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ã tỹ hễ ri ken hã nĩn kỹ, he tũg nĩ, inh mỹ,” he mũ. “Ủ tỹ Topễ ki rã mũ ễn tỹ hễ ri ken há han mũ, nén kar tỹ,” he tóg, Jesus ti.

24 Kỹ vễsỹmér kyrũ panh tóg: “ti ki sóg rãnh mũ,” he mũ, jamã hár(a). “Isỹ ti ki rã tũ ễn ti tỹ inh ki tỹ tũ' hemnĩ,” he tóg.

25 Hã ra Jesus tóg ỹ tỹ hễn ri ke vễnhmãn vếg mũ, kỹ tóg ti jagrē kórég to jũ mũ. “Vễnh jagrế vĩ vãnh',” he tóg, “vễnh jagrế kutu',” he tóg, “ha kãkutế, ti ki rã mãn tũg,” he tóg, Jesus ti.

26 Kỹ tóg prěr mũ sir, ti tỹ jũrũn ke han tóg mũ sir. Kỹ tóg kyrũ ki kãkutế mũ sir. Kỹ kyrũ tóg ter ve nĩ, kỹ ag tóg ti to: “tũg ja ti nĩ,” he mũ.

27 Hã ra Jesus tóg ti nĩgé kãgmĩ kũ ti nĩm mũ sir, kũ tóg jẽgnẽ mũ sir.

28 Kũ Jesus tóg ti mũ. Ti tũ ĩn kãra rã kũ ti mré mũ tĩ ag tóg ti pin kũ ti mũ vĩ mũ. “Ëg ne tóg ti tũ há' he ja tũ nĩ'. Hẽ ri ken kũ, hũn?” he ag tóg, Jesus mũ.

29 Kũ tóg ag mũ: “vẽnh jagrẽ kórég tũ ge kutẽm tóg jagy nũ ãg mũ,” he mũ. “Topẽ mré ãg vĩ tũ, kũ ãg tóg mrẽ vãkrég tĩ gé sir. Kũ tóg vãhã kãkutẽ tũ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tũ ã ter ke tó mãn

(Mt 17.22-23; Lc 9.43b-45)

30 Kũ ag tóg tá kãpa kũ Galiléia mũ mũ mũ. Hã ra tóg: “ker ũ ãg tũ mũ mũ ki kanhrãn hẽ',” he mũ.

31 Ti tũ ti mré mũ tĩ ag kanhrãn sór vễ, hã kũ tóg ke mũ. Kũ tóg ag mũ: “ẽprã ke fi kósin ẽn vĩ jagtar nĩnh mũ,” he mũ. “Inh hã vễ. Ëprã ke ag vĩ ag tũ isũ nén han sór mũ ẽn han ke mũ,” he tóg. “Ag tũ isén ke vễ. Ag tũ isén kar kũ sóg hã ra rĩr mãn mũ, kurã tãgtũ tũg kũ,” he tóg, Jesus ti.

32 Kũ tóg ag tũ ti tũ nén tó mũ tag to jykrén tũ tũ, hã ra tóg ag tũ ti ki jẽmẽg tũ nũtũ, ag tũ ti kamẽg kũ.

Û tũ tũ ãn mág nĩ

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

33 Kũ ag tóg mũ mãn kũ cidade tũ Cafarnaum tá junjun mũ sir. Tá ag tóg ĩn ũ krẽm nũtũ. ĩn ẽn tá junjun kũ Jesus tóg ag mũ: “ãjag tũ ne tó mũ nẽ, ẽpry jagma?” he mũ.

34 Hã ra ag tóg ti mũ tó tũ nĩ. Ëmĩn jagma mũ kũ ag tóg jagnẽ mũ: “ũ nũ hũn ãg kãfór kar jẽ?” he ja nũtũ.

35 Kĩ Jesus tóg nĩ mũ, kĩ tóg ù tỹ 12 (ke) ag jé prër mũ sir, kĩ tóg ag mỹ: “ãjag mỹ tỹ ùn mág nỹtĩ sór mũ?” he mũ. “Kỹ vësỹ ùn sĩ ri ke nỹtĩmnĩ,” he tóg.

36 Kĩ tóg gĩr sĩ mỹ: “kunĩg,” he mũ. Ag kuju kã tóg ti fëg mũ, kĩ tóg ti jagma ã pë fón mũ sir, kĩ tóg ù tỹ 12 (ke) ag mỹ: “ãjag hã vỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ,” he mũ.

37 “Ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ kĩ gĩr tỹ ge jě'ỹn nĩ, ti to há nỹtĩmnĩ, isugrĩn. ãjag tỹ isugrĩn ti to há nỹtĩn kĩ ãjag tóg iso há nỹtĩ gé,” he tóg. “Ãjag tỹ iso há nỹtĩ kĩ ãjag tóg ù tỹ ijënëg mũ ên to há nỹtĩ gé sir,” he tóg, Jesus ti.

*Û tỹ Jesus kato tẽ tũ nĩ kĩ ti mré ke
(Lc 9.49-50)*

38 Kĩ João tóg Jesus mỹ: “Senhor,” he mũ. “Û ve ëg tóg, kĩ ên tóg ã jyjy tó kĩ vënh jagrë kórég pan tĩ, ëg tỹ ùn vég mũ ên ti,” he tóg mũ, Jesus mỹ. “Hã ra tóg ëg mré tĩ tũ nĩgtĩ, kĩ ëg tóg ti mỹ: “vënh jagrë kórég pan sór tũg nĩ,” hé,” he tóg, João ti, Jesus mỹ.

39 Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ti tỹ vënh jagrë kórég pan kamëg tũg nĩ,” he mũ. “Û tỹ inh jiji tó kĩ nén han vãnh han kĩ tóg kar kĩ iso vĩ kónân ke tũ nĩ,” he tóg.

40 “Û tỹ ëg kato tẽ nĩ tũ nĩn kĩ ëg mré ke vë sir,” he tóg.

41 “Sỹ ke há vë, hã kĩ sóg tó mũ: kejën ù tóg ãjag mỹ goj fëg mũ, isugrĩn, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ tugrĩn. Ên tóg vënh kato nén ù há venh ke mũ ge,” he tóg, Jesus ti.

*Ëg tỹ Topë vĩ mranh
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)*

42 Kĩ tóg ag mĩ ke mǎn mũ. “Ûn sĩ tag vỹ inh ki rǎ kỹ jẽ. Kejẽn ù tóg ti tỹ inh vỹ mranh han sór mũ. Ën jykre vỹ kórég tǎvĩ nỹ,” he tóg. “Ën hǎ mỹ tóg há nỹnh mũ vễ, ù tỹ pó mág tỹ ti nunh to sa kỹ goj nig ki ti fón jé, ti tỹ goj ki ter jé. Jagy tǎvĩ tóg tĩ, ù tỹ gĩr tỹ isovǎnh han kỹ,” he tóg.

43 “Ă tỹ nén ù vóg kỹ Topẽ vỹ mranh kỹ ã nĩgnó kym nĩ, ã tỹ ke mǎn tũ nĩ jé. Jagy tóg nỹ, ã nĩgnó pir ti. Jǎvo tóg há nĩ, ã tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ ti. Ă tỹ ã nĩgnó régre ra nũgme ki kutẽn kỹ tóg jagy kǎfór tĩnh mũ, inferno ki kutẽn kỹ, pĩ nhyr vǎnh ki kutẽn kỹ.

44 Tá ga ga tóg ã konh mũ gé, hǎ ra tóg tỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Tá pĩ ãn nhyr ke tũ nĩ gé.

45 Ă tỹ hẽ kǎtá tĩg kỹ Topẽ vỹ mranh kỹ ã pẽn kym nĩ, ã tỹ ke mǎn tũ nĩ jé. Jagy ti nỹ, ã tĩg vǎnh ti. Hǎ ra tóg há nĩ, ã tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ ti. Ă tỹ ã pẽn régre ra nũgme ki kutẽn kỹ tóg jagy kǎfór tĩnh mũ, inferno ki kutẽn kỹ.

46 Tá ga (ga) tóg ã konh mũ gé, hǎ ra tóg tỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Tá pĩ ãn nhyr ke tũ nĩ gé.

47 Ă tỹ nén ù ki vễ'ĩ kỹ Topẽ vỹ mranh kỹ ã kanẽ tỹ nám kemnĩ, ã tỹ ke mǎn tũ nĩn jé. Jagy ti nĩ, ã kyvó ti. Jǎvo tóg há nĩ, ã tỹ Topẽ tỹ tỹ ẽg pǎ'i nĩ ven kỹ. Ă tỹ ã kanẽ régre ra nũgme ki kutẽn kỹ tóg jagy kǎfór tĩnh mũ, inferno ki kutẽn.

48 Tá ga (ga) tóg ã konh mũ, hǎ ra tóg tỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Tá pĩ ãn nhyr ke tũ nĩ gé,” he tóg, Jesus ti.

*Sa to comparação
(Mt 5.13-16; Lc 14.34-35)*

49 “Pĩ tỹ ãg pũn ri ke ti nĩ, ãg jagãgtar ti. Kỹ ãjag jagãgtar nỹtĩn kỹ isugrĩn, kỹ ãjag jagãgtar ãn ki ãjag jykre tóg kuryj nỹ sir. Kỹ tóg sa ri ke nĩ,” he tóg.

50 “Sa vỹ há nĩ. Hã ra sa kãhór nĩn kỹ tóg hã ra kórég nĩ, kỹ ãg tỹ ne tỹ ti tỹ kajã' henh ke tóg tũ tĩ, tỹ sa' he mãn ke tóg tũ tĩ,” he tóg. “Kỹ sa há ri ke nỹtĩmnĩ. Jagnẽ to krĩ kusa nỹtĩmnĩ,” he tóg, Jesus ti.

10

*Ëg tỹ ãg prũ fi fón ke tũ
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)*

1 Kỹ Jesus tóg tá kutẽ mũ, kỹ tóg ga tỹ Judéia ra tĩ mũ sir, goj tỹ Jordão mãra. Kỹ vãnh e ag tóg ti to vãnhmãn mãn mũ sir, kỹ tóg ag kanhrãn mãn mũ gé. Ti tỹ nén han tĩ ãn han mãn tóg mũ.

2 Kỹ Fariseu ag tóg ti tá junjun mũ gé sir. Ag tỹ ón kỹ ti ki jẽmẽ sór vễ, vãnh prũ fón ke to. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ãg tỹ ãg prũ fi mỹ: ha tĩg, he tag mỹ kuryj nỹ'?” he mũ. Ag tỹ ón kỹ ti vĩ mẽ sór vễ hã ra.

3 Kỹ tóg ag mỹ: “Moisés ãjag mỹ hẽ ri ké?” he mũ.

4 Kỹ ag tóg ti mỹ: “Moisés hã tóg ãg mỹ: ã tỹ ã prũ fi fón sór kỹ fi mỹ vãnh rán kỹ nĩm, fi tỹ kar kỹ tĩg jé, he ja nĩ, Moisés ti,” he ag tóg.

5 Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ãjag fe kórég nỹtĩn kỹ, hã kỹ tóg ãjag mỹ tag tó ja nĩ, vãnh rán ki, Moisés ti,” he mũ.

6 “Topẽ tỹ nén kar han ve ki tóg ti mré fi han,” he tóg.

7 “Hã kỹ ùn gré tóg ã prũ fi to ã panh re kỹ tĩnh mũ, ã mỹnh fi ré kỹ ke gé. ã prũ fi mré tóg tĩnh mũ.

⁸ Fi mré tóg tỹ ùn pir nĩ sir, ã prũ fi mré, he tóg. Topẽ ti. Hã ký fag tóg tỹ ùn pir nỹtĩ. Fag pi(jé) tỹ ùn régre nỹtĩ!

⁹ Hã ký fag tỹ vẽn kãpãm tũg nĩ. Topẽ tỹ fag tỹ ùn pir há(r) vẽn mỹr,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Ag tỹ ãn kãtã nỹtĩn ký ti mré mũ tĩ ag tóg ti ki jẽmẽ mãn mũ, vẽn prũ fón to.

¹¹ Ký Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ãjag prũ fi fón kar ký ù fi tỹ prũg mãn ký ãjag prũ tũ fi vẽn, ha mẽ,” he mũ.

¹² “Kỹ fi tỹ ã mén fón kar ù tỹ mén mãn ký fi mén tũ vẽn gé,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ gĩr mỹ vĩ há han

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Jo fag tóg gĩr tatĩ kãmũ mũ, Jesus tỹ ã nĩgé tỹ ag mẽ jé. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg fag to jũ mũ, ù tỹ ag tatĩ kãmũ mũ fag to.

¹⁴ Hã ra Jesus tóg vэг mũ, ký tóg ã mré mũ tĩ ag to jũ mũ. Ký tóg ag mỹ: “vĩ tũg nĩ, gĩr ag mỹ,” he mũ, “gĩr ag tỹ iso kãmũ kamẽg tũg nĩ,” he tóg. “Û tỹ ge hã vỹ ẽg Senhor tỹ Topẽ krẽm nỹtĩ nĩ,” he tóg.

¹⁵ “Sỹ ke há vẽn, hã ký sóg tó mũ: gĩr ag vỹ iso há pẽ nỹtĩ. Ûn kãsir tag ag ri ke nỹtĩmĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra ãjag tóg venh ke tũ (pẽ) nĩ, Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ ti,” he tóg.

¹⁶ Ký tóg gĩr jagma ã pẽ fón mũ sir, ã nĩgé tỹ tóg ag mẽ kãn mũ sir, ag to tóg Topẽ mré vĩ mũ sir.

Ûn rico kãme

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Ký Jesus tóg tĩg mãn mũ gé sir. Ti tỹ tĩg ke jẽ ra ù tóg ti to vẽnhvãg kãtĩ mũ, ký tóg ã jakrĩ tỹ jẽ mũ, ký tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Hã pẽ ã tóg nĩ,” he

tóg. “Sỹ inh rĩr krỹg ja tũ venh há tóg tĩ. Sỹ ti ve jé inh hỹn vẽnh jykre há tỹ hẽ ri ke han mũ?” he tóg.

18 Kĩ Jesus tóg ti mỹ: “ã tỹ ne jé iso: há ã nĩ, he nẽ?” he mũ. “Ëg pi(jé) há nỹtĩ” he tóg. “Topẽ hã ne ã pir mỹ há nĩ,” he tóg.

19 “Topẽ tỹ nén to ãg jyvẽn ki kanhró ã tóg nĩ, hã vỹ: ù tén tũg nĩ, he mũ, ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, he mũ, nén ù péju(g) tũg nĩ, he mũ, ù to ón tũg nĩ, he mũ, vẽnh mỹ mẽ nĩ tũg nĩ, he mũ, ã nỹ mré ã jóg kamẽg nĩ, he mũ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti.

20 Hã ra tóg Jesus ti mỹ: “tag kar ki sóg króm kãn, isĩn kã,” he mũ, kyrũ ti.

21 Kĩ Jesus tóg ti ki ãvãnh mũ, kỹ tóg tỹ ti fe jẽ. Kĩ tóg ti mỹ: “nén ù pir vỹ tũ nĩ ver,” he mũ. “Ã tũ kar vãm tĩg, ã tỹ ùn jagãgtar ag mỹ vin jé, jãnkamy ti. Kĩ ã tóg kanhkã tá tũ mág nĩ sir. Kar kãtĩg nĩ, ã tỹ inh mré tĩg jé,” he tóg, Jesus ti.

22 Kĩ tóg ti mỹ vẽnhmỹ tĩ, Jesus vĩ ti. Kĩ tóg fe kaj tĩ mũ sir, ti tũ e nĩn kỹ.

23 Kĩ Jesus tóg vẽnh pẽnĩn ãvãnh kỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ ke mũ sir. “Jagy ti nỹ, ùn rico tỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

24 Kĩ ti vĩ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ e tĩ. Hã ra Jesus tóg ag mỹ ke mãn mũ. “Inh krẽ!,” he tóg. “Jagy tãvĩ ti nỹ mỹr, Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

25 “Cavalo pãnĩ sór vỹ prėj nor fĩn kutẽ tũ nĩ,” he tóg. “Ti tỹ fĩn kutẽ há nĩn ra tóg ver jagy tĩ vẽ, ùn rico tỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

26 Kĩ tóg ag mỹ e (pẽ) tãvĩ tĩ. “Kỹ ù hỹn kren ke tũ pẽ nĩ,” he ag tóg, jagnẽ mỹ.

27 Kĩ Jesus tóg ag ki ãvãnh kỹ ag mỹ: “ẽprã ke ag vỹ vẽnh krenkren han ki kagtĩg nỹtĩ,” he mũ. “Ag

jãvo Topẽ tóg ãg krenkren han ki kanhró nĩ,” he tóg. “Topẽ hã tóg nén kar han ke ki kanhró nĩ inhhã,” he tóg, Jesus ti.

²⁸ Kĩ Pedro tóg ti mĩ: “ha vé,” he mũ. “Ëg tỹ nén ù kar ré kũ ãg tóg ã mré mũ mũ,” he tóg ti mĩ.

²⁹ Kĩ Jesus tóg ag mĩ ke mãn mũ. “Sỹ ke há vë, hã kũ sóg tó mũ,” he tóg mũ. “Û tóg kejên isugrĩn ã jamã ré kũ tĩ mũ, ã jãvy ré kũ tĩ mũ, ti kãke, ti ve, ti mỹnh, ti panh, ti krẽ, ti japỹ ré kũ tĩ mũ gé, isugrĩn, vënh vĩ sér tugrĩn,” he tóg.

³⁰ “Ën vỹ tóg sir vënh kato ù tỹ 100 (ke) venh ke mũ, ùri hã ra, hã vỹ: ãmã kar, he mũ, jãvy kar, kãke kar, ve kar, mỹnh kar, ãpỹ kar ve jé tóg ke mũ. Hã ra ag tóg ti vóg kónãn ke mũ gé. Kar kũ tóg vãhã sir rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ gé,” he tóg.

³¹ “Jãvo tag ki ùn mág ù tỹ tá tỹ ùn kãsir nỹtĩnh ke vë, tere kũ, kũ tag ki ùn kãsir ù tỹ tá tỹ ùn mág nỹtĩnh ke vë,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ã jagtar ke tó mãn
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)*

³² Kar kũ ag tóg mũ nĩ sir, Jerusalém ra, Jesus mré mũ tĩ ag, kũ Jesus tóg ag jãmĩ tĩ nĩ. Hã ra tóg ag mỹ e tĩ, ti nón mũ ag tóg mũmẽg mũ sir, ag tỹ Jerusalém ra mũn kũ. Kũ Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag mỹ vënh kãmén mãn mũ, vyr mỹ. Ti tỹ ag mỹ ã tỹ nén venh ke ãn tó mãn sór vë.

³³ Kũ tóg ag mỹ: “ha vé, Jerusalém ra ãg tóg mũ mũ,” he mũ. “Ëprã ke fi kósín ãn vỹ jagtar ke mũ. Inh hã vë. Ón kũ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ag tỹ isỹ nén han sór mũ ãn han ke mũ, Topẽ vĩ to professor ag ke gé,” he tóg. “Ag tỹ iso: ter jé tóg ke

mũ, henh ke vễ,” he tóg. “Kar kÿ ag tóg fóg ag mÿ inh fêg ke mũ,” he tóg.

³⁴ “Kÿ ên ag tÿ iso é henh ke vễ, iso sug ke vễ, inh mrãnmrãn ke vễ gé, isén ke vễ gé. Kar kurã tâgtũ ki sóg hã ra rÿr mãn mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

*Tiago mré João tÿ tÿ pã'i jê sór
(Mt 20.20-28)*

³⁵ Kÿ Tiago mré João ag tóg ti kukãm mũ mũ, Zebedeu krê ag. “Senhor,” he ag tóg ti mÿ. “Ëg mÿ ãg tÿ nén to vÿ tag ti han,” he ag tóg, Jesus mÿ.

³⁶ Kÿ tóg ag mÿ: “ne nễ, sÿ ãjag mÿ han ke ti?” he mũ.

³⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ: “kejên ã tóg tÿ pã'i nÿnh mũ,” he mũ. “Kÿ sÿ ã pẽgja tá nÿnh há tóg tÿ vễ,” he tóg, jo ù tóg: “sÿ ã jakãnh tá nÿnh há tóg tÿ vễ,” he mũ gé. “Ëg tÿ ã rã hã nÿtÿnh há tóg tÿ vễ, ã tÿ tÿ pã'i nÿn kÿ,” he ag tóg ti mÿ.

³⁸ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “ãjag tÿ nén to vÿ mũ ki kagtÿg ãjag tóg nÿtÿ,” he mũ. “Ãjag mÿ inh ri kén jagtar sór mũ?” he tóg. “Ãjag mÿ ãjag jagtar jagy tag to krónh kenh ke tũ nÿ vÿ?” he tóg.

³⁹ Kÿ ag tóg ti mÿ: “hÿ, ke jé ãg tóg ke mũ,” he mũ. Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “hÿ, jagtar jé ãjag tóg ke mũ, inh ri kén,” he mũ. “Vễsÿrénh jé ãjag tóg ke mũ, inh ri kén,” he tóg.

⁴⁰ “Hã ra isũ tũ vễ, sÿ ãjag mÿ: hej, he ti,” he tóg. “Ha inh pẽgja tá nÿ, henh ke tũ sóg nÿ,” he tóg. “Ha inh jakãnh tá nÿ, henh ke tũ sóg nÿ gé,” he tóg. “Isũ tũ vễ. Û tÿ inh rã nÿtÿnh ke ên ag tÿ inh rã nÿtÿnh ke vễ,” he tóg.

⁴¹ Hã ra ù tÿ 10 (ke) ag tóg mễg mũ, kÿ ag tóg ag to jũ mũ, João mré Tiago to.

42 Kÿ Jesus tóg ag jé prēr kãn mũ, kÿ tóg ag mÿ kãmén mũ. “Fóg ag pã'i ag jykre ki kanhró ãjag tóg nÿtĩ,” he tóg. “Vẽnh kar jègnẽg ag tóg tĩ, kÿ ag mág ag tóg vẽnũ kar mÿ: kemnĩ, ke tũg nĩ, he tĩ, vĩ tar han kÿ,” he tóg.

43 “Ag ri ke han tũg nĩ. ãjag mÿ tÿ ãn mág nÿtĩ sór mũ'/? Kÿ tÿ jagnẽ camarada ri ke nÿtĩmnĩ, jagnẽ tũ ki rĩr kÿ.

44 ãjag mÿ tÿ pã'i nÿtĩ sór mũ'/? Kÿ jagnẽ krẽm ke nÿtĩmnĩ, tÿ ãn kãsir nÿtĩmnĩ.

45 Hã kÿ sóg camarada tũ nĩ gé,” he tóg. “Sÿ tÿ camarada nĩ jé sóg kãtĩg, sÿ ãjag ki rĩr jé. Tÿ sóg èprã ke fi kósin nĩ. Hã kÿ sóg vẽnũ kar jagfy ter ke mũ, sÿ ag krenkren han jé,” he tóg, Jesus ti.

Ûn kyvó tÿ há' he

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

46 Kejẽn ag tóg êmã tÿ Jericó tá junjun mũ. Ag tÿ Jerusalém ra mũ vẽnũ. Kar kÿ tóg Jericó ki kutẽ mũ gé, Jesus ti. Ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ, vẽnũ e kar ag ke gé. Hã ra Bartimeu tóg èpry kri nĩ nĩ. Kyvó ti nĩ, hã kÿ tóg êmãn fyr kri nĩ kÿ: “inh mÿ nén ã nĩm,” he nĩgtĩ, Timeu kósin tag ti.

47 Ën tóg Jesus tÿ èpry jagma tĩg mẽg mũ sir, Nazaré tá Jesus ti. Kÿ tóg prēr mũ sir. “!..Jesus'..!” he tóg. “!..Davi kósin'..! !..Ijagãgtãn ra..!” he tóg.

48 Hã ra ag tóg ti to jũgũ mũ. “Mẽ kã nĩ nĩ,” he ag tóg ti mÿ. Hã ra tóg prēr mãn', prēr mãn', he mũ. “!..Davi kósin'..!” he tóg. “!..Ijagãgtãn ra..!” he tóg.

49 Kÿ Jesus tóg ti to krÿg he mũ. Kÿ tóg ti jé prēr' he mũ sir. Kÿ ag tóg ãn kyvó ãn jé prēr mũ sir. “ã fe tÿ há' hé, jẽg ra, ã jé prēr tóg mũ,” he ag tóg ti mÿ.

⁵⁰ Kĩ tóg ã palitó fón kĩ jêgnê mũ sir, Jesus to tóg tĩ mũ sir.

⁵¹ Kĩ Jesus tóg ti mĩ: “inh ã tỹ hê ri kenh ke?” he mũ. Kĩ ùn kyvó tóg: “Senhor,” he mũ. “Sỹ venh há tóg tĩ,” he tóg.

⁵² Kĩ Jesus tóg ti mĩ: “hej,” he mũ. “Ã tỹ há' henh ke nê ha,” he tóg. “Ã tỹ inh ki rã kĩ ã há' henh ke mũ,” he tóg. Kĩ tóg vêsỹmér êvãnh há' he mũ sir, kĩ tóg ti nón tĩ mũ sir, êpry jagma.

11

Jesus tỹ Jerusalém tá jun

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

¹ Vãhã ag tóg cidade tỹ Jerusalém kakó tá nỹtĩ. Kĩ ag tóg êmã tỹ Betânia tá junjun vén mũ, êmã tỹ Betfagé tá, krĩ tỹ Oliveiras tá ke gé. Kĩ Jesus tóg ã mré mũ tĩ régre ag jêgnêg mũ, ag tỹ êmã ên ra mũ jé.

² “Ha êmã ên ra mũjêg,” he tóg, “êg jo êmã nĩ ên ra. ãjag tỹ tá jun kĩ ãjag tóg burrica fi krê venh ke mũ. Se kĩ tóg jê,” he tóg. “Û vỹ ver ti kri nĩ ja tũ nĩ,” he tóg. “Ti kavãn kĩ ti pére kãmũmnĩ,” he tóg.

³ “Hên ri ke mũn ag tóg ãjag mỹ: ãjag tỹ ne jé ti kyvãn nê? henh mũ. Kĩ ag mỹ: êg Senhor tóg ti ve sĩ han sór mũ, hemnĩ. Kãnhmar tóg ti jênê mãn mũ, hemnĩ,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

⁴ Kĩ ag tóg mũ mũ sir. Burrica krê vég ag tóg mũ, jãnkã rã tóg se kĩ jê, êmĩn kri. Kĩ ag tóg ti kavãg mũ sir.

⁵ Kĩ ag tóg ag mỹ ke mũ. “ãjag tỹ ne jé burrica sĩ kyvãn nê?” he ag tóg ag mỹ.

⁶ Kÿ ag tóg Jesus tÿ ãjag mÿ nén tó ja ěn ti tó mÿ, kÿ ag tóg: “ha ma mÿjĕg ge,” he mÿ.

⁷ Kÿ ag tóg burrica krĕ ma mÿ mÿ sir, Jesus to. Ājag kur tÿ ag tóg ti kri kugjén mÿ sir, jumento sĭ ěn kri, kÿ tóg kri nĭ mÿ sir, Jesus ti.

⁸ Kÿ vĕnh kar tóg ãjag kur kugjén mÿ sir, ěpry kri, jo ũ ag tóg ka féj krég mÿ gé, ěpÿ tá, ti jo vāvām jé.

⁹ Kÿ ũ ag tóg ti jãmĭ mÿ mÿ, jo ũ ag tóg ti nón mÿ mÿ. Ěn ag tóg prĕnprĕr mÿ sir. “!.Viva..!” he ag tóg, “!.pã'i vÿ ěg tá jun, ěg Senhor mág tÿ ti jĕnĕn kÿ..!”

¹⁰ “!.Sér tãvĭ tóg tĭ..! !..Ěg pã'i vĕ mÿr, ěg jóg!jóg tÿ Davi ri kĕn..! !..Topĕ tá tóg kãtĭg, ũ tÿ kynhmÿ nĭ ěn tá, viva..!” he ag tóg mÿ, prĕnprĕr kÿ.

¹¹ Kÿ tóg Jerusalém ra rã mÿ sir, Jesus ti. Topĕ jo ĩn ra tóg rã mÿ sir. Nén kar ki ěvãnh kar tóg Betânia ra tĭg mãn mÿ, ũ tÿ 12 (ke) ag mré, rãké ra.

Ka tÿ figueira
(Mt 21.18-19)

¹² Tÿ vaj kÿ, ag tÿ Betânia tá kãmÿ kÿ tóg kókĭr mÿ, Jesus ti.

¹³ Hã ra tóg ka tÿ figueira féj vég mÿ sir, tãtá. Kÿ tóg to tĭ mÿ sir, ti kanĕ ko jé. Tá jun kÿ tóg vég mÿ, hã ra tóg féj tãvĭ jé. Ti kanĕn ke pétĕm tÿ tóg nĭ ver.

¹⁴ Kÿ tóg ka tÿ figueira mÿ: “ũ tóg ã kanĕ ko mãn ke tÿ nĭ ha,” he mÿ. Hã ra ti mré mÿ tĭ ag tóg ti vĭ mĕg mÿ.

Jesus tÿ Topĕ jo ĩn krĕm ag pan
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)

¹⁵ Kÿ ag tóg mÿ mãn kÿ Jerusalém tá junjun mÿ sir. Topĕ jo ĩn ra tóg rã mÿ sir, Jesus ti, kÿ tóg tá ag pan kãn mÿ sir, nén ũ vender he tĭ ag, nén

ũ comprar he tĩ ag ke gé. Topẽ jo ãn krẽm ag tóg negociar he tĩ, jãnkamy trocar he tĩ ag ke gé. Ag mesa tỹ tóg vyryn ke mũ, Jesus ti. Sórãg vender he tĩ ag nĩgnĩ jafã tỹ tóg vyryn ke mũ gé sir.

¹⁶ Kĩ tóg ag tỹ Topẽ jo ãn fĩn nén gé mũ kamẽg mũ gé sir.

¹⁷ Kĩ tóg ag kanhrãn kũ ag mỹ: “Topẽ vĩ rá to jykrén nĩ,” he mũ. “Inh ãn jiji vỹ: nação kar mỹ Topẽ mré vĩ jafã, he mũ, he tóg, Topẽ vĩ rá ki,” he tóg, Jesus ti. “Hã ra ãjag tóg Topẽ mré vĩ jafã tag krẽm nén kar pigju(g) mũgtĩ, kũ tóg bandido ag jamã ri ke nĩ,” he tóg. Ag pan kũ tóg ke mũ, Jesus ti.

¹⁸ Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vỹ Jesus vĩ mẽg mũ, Topẽ vĩ to professor ag ke gé. Kũ ag tóg: “ẽg hỹn ti tỹ hẽn ri kenh ke mũ'?” he mũ, “ẽg tỹ ti tỹ tũ' he jé?” he ag tóg mũ. Hã ra ag tóg ti kamẽg mũ. Vẽnh kar mỹ tóg há tĩ, ti tỹ ag kanhrãn kũ. Hã kũ ag tóg ti vóg tũ nĩ.

¹⁹ Kutyg kũ ag tóg cidade mág ki pa mãn mũ sir, Jesus ti, ti mré mũ tĩ ag ke gé.

Ka tỹ figueira tóg (Mt 21.20-22)

²⁰ Tỹ vaj kũ ag tóg cidade ra mũ mãn mũ sir. Mũ kũ ag tóg sir ka tỹ figueira ẽn vég mũ, hã ra tóg tóg ja nĩ, ti jãre mré hã.

²¹ Kũ Pedro tóg Jesus vĩ ki jykrén kũ ti mỹ: “ha vé, Senhor,” he mũ. “Ã vĩ ja ẽn hã vẽ,” he tóg. “Ã tỹ ka to vĩ kónãn ẽn vỹ tóg ja nĩ, ka tỹ figueira ẽn ti,” he tóg.

²² Kũ Jesus tóg ag mỹ: “Topẽ ki ge pẽ han nĩ,” he mũ.

23 “Sỹ ke há vễ, hã kỹ sóg tó mũ: kejẽn ãjag tóg krĩ tag ti mỷ: ha goj nig ki kutẽ, henh ke mũ. Kỹ tóg ki kutẽnh mũ, pãnónh ti, ãjag tỹ ãjag fe tỹ: ti mỷ ki kutẽnh mũ vỹ? he tũ nĩn kỹ,” he tóg. “Inh vĩ han jé tóg ke mũ, pãnónh ti, hemnĩ, kỹ tóg kutẽnh ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

24 “Hã kỹ sóg ãjag mỷ ke mũ,” he tóg. “Ãjag tỹ Topẽ mỷ nén ù to vĩ kỹ to: han jé tóg ke mũ, Topẽ ti, hemnĩ, kỹ ãjag tóg venh ke mũ sir, ãjag tỹ ti mỷ nén ù to vĩ mũ ti,” he tóg.

25 “Ãjag tỹ kejẽn Topẽ mré vĩ jẽ ra ù tỹ ãjag to jũ mũ ẽn tỹ ti mỷ vễnh pãte fón nĩ,” he tóg. “Ãjag tỹ gen kỹ tóg ãjag mỷ vễnh pãte fón ke mũ gé, ẽg jóg mág ti,” he tóg. “Ãjag tỹ ti vĩ mranh mũ ra tóg vễnh kato ãjag mỷ vễnh pãte fón ke mũ, ù tỹ kanhkã tá nĩ ti, ãjag tỹ ãjag mré ke ag mỷ vễnh pãte fón kỹ,” he tóg.

26 “Ãjag tỹ hã ra ag mỷ vễnh pãte fón tũ nĩn kỹ ẽg jóg mág vỹ vễnh kato ãjag mỷ vễnh pãte fón ke tũ nĩ gé, ù tỹ kanhkã tá nĩ ti,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ù tỹ ã jẽnẽg mũ tó tũg
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)*

27 Kỹ ag tóg mũ mãn kỹ Jerusalém tá junjun mãn mũ sir. Topẽ jo ãn tá tóg ẽvãnh tĩ mũ, Jesus ti. Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ti venh kãmũ mũ, Topẽ vĩ to professor ag ke gé, kófa ag ke gé.

28 “Ủ nỹ ã mỷ: tag han nĩ, hé?” he ag tóg, ti mỷ. “Ủ nỹ ã jẽnẽ?” he ag tóg.

29 Kỹ Jesus tóg ag mỷ: “ãjag ki sóg jẽmẽnh ke mũ gé, vễnh kato,” he mũ. “Ãjag tỹ inh mỷ tó há han kỹ sóg ãjag mỷ ù tỹ inh jẽnẽg mũ tónh ke mũ gé,” he tóg.

30 “João vỹ ag kygpég tĩ ja nĩgtĩ. Ti mỹ kanhkã tá vẽnĥ jykre han, ãjag mỹ, ěprã ke jykre vó? Ũ nỹ ti jĕnĕ?” he tóg ag mỹ, Jesus ti. “Inĥ mỹ tóg,” he tóg.

31 Kỹ ag tóg jagnĕ mré to jykrén mũ. “Ěg tỹ ti mỹ: Topĕ tỹ ti jĕnĕ ja vĕ, ĥen kỹ tóg ěg mỹ: ãjag tỹ ne jé ti vĩ kri fig tũ ja nĩ nĕ? ĥenĥ ke mũ,” he ag tóg jagnĕ mỹ.

32 “Ěg tỹ ĥã ra ti mỹ: ěprã ke jykre ja vĕ, ĥen kỹ tóg vĕnhmỹ nỹ gé,” he ag tóg, ag tỹ vĕnh kar kamĕg kỹ. Vĕnh kar tóg João to: “Topĕ vĩ tóg tĩ pĕ vĕ,” he tĩ.

33 Ĥã kỹ ag tóg Jesus mỹ: “Ěg pi(jé) ki kanhró nỹtĩ,” he mũ. Ón kỹ ag tóg ke mũ. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “kỹ sóg ãjag mỹ tónĥ ke tũ nĩ gé, ũ tỹ ĥnĕg mũ ti,” he mũ. Ā kato tĕ mũ ag mỹ tóg ke mũ.

12

Ũn camarada kórég ag to comparação (Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

1 Kỹ Jesus tóg ag kanhrãn kỹ (tóg) ag mỹ comparación ũ ĥan mũ sir, kỹ tóg: “kejĕn ũ tóg nĩgtĩ,” he mũ. “Nĕn kanĕ tỹ uva krãn ja tóg nĩgtĩ,” he tóg. “Pĕnĩn tóg rón ja nĩ, kãki tóg kũm ja nĩgtĩ, uva jĕgmĩ jafã ĥan jé. Ki tóg pãjó ĥan ja nĩ gé, kỹ tóg ũ tỹ ki rĩr tĩ ag mỹ ré kỹ tĩg ja nĩ, ga ũ ra. Ag mré tóg jykrén ja nĩ, ag tỹ ti mré ěkré ĕn kanĕ vĕnh kãpãm jé,” he tóg, Jesus ti.

2 “Ti tỹ kejĕn kanĕn kỹ tóg ag mỹ ã camarada ũ jĕnĕg mũ, ti tũ ki rĩr tĩ ag mỹ, ag tỹ ti mỹ vĕnh kãpãm jé, uva ti.

3 Ĥã ra ag tóg ti kãgmĩg mũ sir, ti mrãnmrãn ag tóg mũ sir, kỹ ag tóg ti mỹ: “ĥa tĩg,” he mũ sir, ti mỹ nĕn ũ nĩm mĕ kã.

⁴ Kĩ tóg ag mĩ ã camarada ù jẽnẽ mǎn mũ gé sir, kĩ ag tóg ti krĩ ki tǎnh mũ sir, ti to é he ag tóg mũ sir.

⁵ Kĩ tóg ag mĩ ù jẽnẽ mǎn mũ gé sir, hã ra ag tóg ti tén mũ gé sir. Ti camarada kar to ag tóg jũ mũ, ù mrǎnmrǎn ag tóg, ù tén ag tóg.

⁶ Kĩ hã ra ù tóg kén mũ, hã ra ti kósin vễ, ti fe pễ vễ hã ra. Kĩ tóg vǎhã ag mĩ ti jẽnẽg mũ sir. “Hẽn ri ke mũn ag inh kósin kamẽg mũ,” he tóg, hã kĩ tóg ti jẽnẽg mũ.

⁷ Ti tỹ tá jun kĩ ag tóg ti to jykrén mũ, jagnẽ mré. “Kejẽn êkré kar vỹ tỹ ti tũ nĩnh mũ, ha vemnĩ,” he ag tóg ti to. “Mũ nỹ, ti tén jé, ti tũ tag tỹ tỹ ẽg tũ nỹnh jé,” he ag tóg, jagnẽ mỹ.

⁸ Kĩ ag tóg ti kǎgmĩ kĩ ti tén mũ sir, ró mǎtá ag tóg ti fón mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

⁹ “Kỹ êkré tỹ tũn mũ ẽn hẽ ri kenh ke mũ?” he tóg. “Jun jé tóg ke mũ, ã camarada ag kǎgtén jé. Kĩ tóg êkré ki rĩr tĩ ù ag mỹ finh ke mũ, ti tũ ti,” he tóg. Jesus ti, ag mỹ comparação han kĩ.

¹⁰ Kĩ tóg ag mỹ: “Topẽ vĩ rá tag to jykrén nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Pó tỹ ỉn han jafã fón ag tóg, pó tỹ ỉn han tĩ ag. Ag mỹ tóg kórég ja nĩ, pó ẽn ti. Hã ra Topẽ tóg po ẽn hã tỹ ỉn nũna han mũ.

¹¹ Ẽg Senhor mág tỹ há vễ, hã kĩ tóg ẽg mỹ e tĩ, ẽg tỹ ven kĩ, he tóg, Topẽ vĩ tỹ rán kĩ nĩ ki,” he tóg ag mỹ, Jesus ti. Ti tỹ ã kato vǎsǎnsǎn mũ ag mỹ vễnh kǎmén hã vễ.

¹² Kĩ ag tóg ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ag kato vĩ mũ ti. Hã kĩ ag tóg ti se sór mũ, hã ra ag tóg vễnh e ẽn kamẽg mũ, kĩ ag tóg ti ség tũ nĩ ha. Kĩ ag tóg sir mũ mũ, ti ré kĩ.

*Ĕg tỹ imposto kajãm ke
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)*

¹³ Hã ra ag tóg ti to ù ag jëgnëg mũ sir, Fariseu ù ag, Herodes mré ke ù ag ke gé, ag tỹ ti vĩ to ti se jé, Jesus ti.

¹⁴ Ag tỹ ti tá junjun kỹ ag tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Á jykre kuryj nĩn ki kanhró ãg tóg nỹtĩ,” he ag tóg, ón kỹ. “Vẽnh jykre pir hã han ã tóg tĩ, vẽn kar mỹ. Kỹ ag ve tóg ã mỹ tỹ nén ù tũ nĩ. Hã kỹ ã tóg Topẽ jamĩn to, Topẽ japry to ã tóg ãg kanhrãn há han tĩ,” he ag tóg, ón kỹ, Jesus mỹ. “Mỹ há nỹ', ãg tỹ governo mỹ jãnkamy nĩm ke ti', imposto kajãm ke ti'?”

¹⁵ Ĕg mỹ hỹn nĩm mũ', vó mỹ vó?” he ag tóg.

Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag jykre régre nỹtĩn ki. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg ón kỹ inh ki jëmẽ sór mũ',” he mũ. “Inh mỹ jãnkamy jun, sỹ ve jé,” he tóg.

¹⁶ Kỹ ag tóg ti mỹ ù jun mũ sir. Kỹ tóg: “ũ jiji nỹ kã nĩ?” he mũ. “Ũ kãggrá nỹ kã nĩ?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “pã'i mág tỹ imperador kãggrá vẽ,” he mũ.

¹⁷ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “kỹ pã'i mág mỹ ti tũ nĩmnĩ, hã ra Topẽ mỹ ti tũ nĩmnĩ gé,” he mũ. Kỹ ti vĩ tóg ag mỹ e tĩ. Ag tỹ nén ù to ti se sór mũ vэг tũ ag tóg nĩ.

*Ĕg tỹ ãg ter ja tá vỹn kenh ke
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)*

¹⁸ Kỹ Saduceu ag tóg ti tá junjun mũ gé, ti ki jëmẽ jé. Hã ra Saduceu ag tóg: ãg ter ja tá ãg vỹn kenh ke tũ nĩ,” he tĩ. Kỹ ag tóg Jesus tá jun kỹ ti mỹ:

¹⁹ “Senhor,” he mũ gé. “Moisés tóg ãg mỹ tag tó ja nĩ, ãg tỹ tỹ jykre nỹtĩ jé,” he ag tóg. “Ĕg mỹ tóg: ã régre tỹ ã krẽ tũ ra ter kỹ, ã tỹ ti prũ fi tỹ prũg ke vẽ,

he mũ. “Ã tỹ ã régre mỹ ã krẽ han ke vễ, fi ki, he ja tóg nĩ, Moisés ti,” he ag tóg, Jesus mỹ, Saduceu ag.

20 “Kỹ ù tỹ jagnẽ mré pafa ja tỹ 7 (ke) ag vỹ nỹtĩ ja nĩgtĩ,” he ag tóg. “Ag kãke tóg prũg mũ, hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ sir,” he ag tóg.

21 “Kỹ ti jãvy tóg fi tỹ prũg mũ, hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ gé sir. Kỹ ti jãvy ù vỹ fi tỹ prũg mũ gé,” he ag tóg.

22 “Hã ra ag kar tóg fi kósin tũ ra kãgter kãn mũ sir, ag kãke ti nón, ù tỹ 7 (ke) ẽn ag. Kejẽn fi tóg vãhã ter mũ gé sir,” he ag tóg.

23 “Kỹ fag kãgter ja tá vỹnvỹn ke kỹ fi hỹn mén tỹ 7 (ke) nĩnh mũ vễ. Ag kar vỹ fi tỹ prũg ja nỹtĩgtĩ. Hã kỹ tóg vẽnhmỹ nỹ, ag tỹ: rĩr mãn jé ẽg tóg ke mũ, hen kỹ,” he ag tóg, Jesus ti mỹ, Saduceu ag.

24 Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ãjag pi(jé) Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki kanhró nỹtĩ,” he mũ, “Topẽ jykre ki kagtũg ãjag nỹtĩ,” he tóg. “Hã kỹ ãjag tóg kygnẽ ja nĩ,” he tóg ag mỹ.

25 “Ëg tỹ ẽg ter ja tá vỹn ke kỹ ẽg prũg ke tũ nĩ, kỹ ẽg mén ke tũ nĩ gé,” he tóg. “Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ri ke ẽg nỹtĩ, kanhkã tá,” he tóg.

26 “Topẽ vĩ ù to jykrén nĩ, ti tỹ ẽg tỹ ẽg ter ja tá vỹn ke kãmén kỹ. Moisés tỹ rán ki tag tóg rán kỹ nĩ, Topẽ tỹ Moisés mỹ nén tó ja tag ti, vãn pũr kãmén jan ki,” he tóg. “Topẽ tóg ti mỹ: Abraão vỹ iso: Topẽ, he tĩ, he ja nĩ, Isaque ke gé, Jacó ke gé, he ja tóg nĩ, Topẽ ti. Kãgter ag huri, Abraão, Isaque, Jacó. Hã ra Topẽ tóg: tỹ inh ag Topẽ nĩ, he ja nĩ, ag ter kar kỹ.

27 Hã kỹ ag tóg rĩnrĩr nỹtĩ mỹr, Topẽ tỹ ùn rĩnrĩr nỹtĩ ag hã kri ke nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti. “Hã kỹ ãjag tóg kygnẽ tãvĩn mũ,” he tóg, Jesus ti, Saduceu ag mỹ.

*Topě tŷ ěg jyvĕn kăfór
(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)*

²⁸ Hă ra Topě vĭ to professor ũ tóg tá jun mũ gé sir. Kŷ tóg ag tŷ jagnĕ mré vĭ mĕg mũ, Jesus tŷ Saduceu ag mŷ tó há han ja ěn ti. Hă kŷ tóg: “Topě tŷ ěg jyvĕn tŷ hĕ nŷ hŷn ti tŷ ěg jyvĕn kar kăfór nŷnh mũ?” he mũ, Jesus mŷ.

²⁹ Kŷ Jesus tóg ti mŷ: “ũ tŷ kăfór nŷnh hă vĕ, hă mĕ,” he mũ. “Ha mĕ, povo tŷ Israel,” he tóg mũ. “Ěg pă'i vŷ tŷ Topě nĭ, ěg pă'i vŷ tŷ ũn pir nĭ,” he tóg.

³⁰ “Topě to, ěg jóg mág to há tăvĭ nŷtĭmnĭ,” he tóg, “ti ki ge há han nĭ, ti to jykre pir nŷtĭmnĭ, krĭ pir, ti to tar nŷtĭmnĭ,” he tóg.

³¹ “Kŷ ti tŷ ěg jyvĕn ũ tóg hă ri ke nĭ gé, hă vŷ: ějag régre ki rĭr nŷtĭmnĭ, ějag tŷ vĕnh ki rĭr há han ri ke, he mũ,” he tóg. “Ti tŷ ěg jyvĕn ũ pi(jé) tag kăfór nĭ,” he tóg, Jesus ti, Topě vĭ to professor ěn mŷ.

³² Kŷ Topě vĭ to professor ěn tóg ti mŷ: “ke tóg tĭ,” he mũ. “Ă tŷ ke há vĕ. Pir ti nĭ, Topě ti, ũ pi(jé) ti ri ke nĭ,” he tóg.

³³ “Ěg jé ti to fe há nŷtĭgtĭ, ěg jé ti to krĭ há nŷtĭgtĭ gé, jykre pir ke gé. Ěg jé ti to tar nŷtĭ gé. Ěg jé ěg régre ki rĭr nŷtĭ gé, ěg tŷ vĕnh ki rĭr há han ri ke. Hă vŷ tóg nĕn kar kăfór nĭ,” he tóg. “Ěg tŷ Topě mŷ nĕn ũ pŭn kăfór tóg nĭ, ěg tŷ ti to há nŷtĭ ěn ti, ěg tŷ ti mŷ nĕn ũ tănh kăfór tóg nĭ gé,” he tóg, Topě vĭ to professor ěn ti.

³⁴ Kŷ Jesus tóg ti tŷ tó há nĭ ve kŷ (tóg) ti mŷ: “nĕn ũ sĭ tóg tŷ nĭ ver,” he mũ, “ă tŷ Topě tŷ tŷ ěg pă'i nĭ venh ke jé,” he tóg. Kar kŷ ũ tóg Jesus ki jĕmĕ măn tŷ nĭ sir. Ti kamĕg ag tóg mũ sir, hă kŷ ag tóg ti ki jĕmĕ măn tŷ nĭ sir.

Cristo tỹ tỹ Davi kósin nĩ
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Kĩ Jesus tóg Topẽ jo ãn krẽm ag kanhrãn jé ag ki jẽmẽg mũ. “Topẽ vĩ to professor ag tỹ ne jé: Cristo vĩ tỹ Davi kósin nĩ, he nẽ?” he tóg ag mẽ.

³⁶ “Davi vĩ Cristo tó ja nĩ, Topẽ kuprĩg tỹ ti krĩn kũ, kũ tóg: ãg jóg mág tỹ Topẽ vĩ ãn Senhor mẽ tag tó ja nĩ, hã kũ tóg: “nĩ ra ver, ãn pẽgja tá,” he ja nĩ. “Sỹ ã kato vãsãnsãn mũ ag tỹ ã krẽm vin ke vẽ, kũ ag sigse vẽ sir. Tag jãvãnh nĩ ver,” he ja ti nĩ, Topẽ ti, ãn Senhor mẽ, he ja tóg nĩ, Davi ti,” he tóg ag mẽ, Jesus ti.

³⁷ “Hã kũ Davi tóg Cristo to: ãn Senhor vẽ, he tĩ. Ti tỹ tỹ ti kósin nĩ ra ti kósin mẽ tỹ ti kri ke nĩnh mũ vẽ?” he tóg, Jesus ti. Hã ra ag tóg ti mẽ tó tũg. Ag tỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ, ti kato vãsãnsãn mũ ag mẽ. Hã ra vẽn kar mẽ ti vĩ tag tóg há nỹ.

Ón kũ Topẽ vĩ to professor ag tỹ jagtar ke
(Mt 23.1-36; Lc 20.45-47)

³⁸ Kĩ Jesus tóg ag kanhrãn kũ: “ón kũ Topẽ vĩ to professor ag kamẽg nĩ,” he mũ. “Kur téj rĩnh ka(mẽ) ag nỹtĩ,” he tóg. “Kũ vẽn kar tỹ ag mẽ: ã mẽ há? he kũ tóg ag mẽ sér tĩ, ag tỹ cidade kaju kãmĩ mũn kũ,” he tóg.

³⁹ “Ëg tỹ vẽn kanhrãn jãfã krẽm ag tóg vẽn kãpãm kũ nỹtĩgĩ, festa ki ag tóg jẽn vén tĩ, ag tỹ tỹ pã'i nỹtĩn kũ,” he tóg.

⁴⁰ “Hã ra ag tóg ãn mén ter ja fag tũ mãn kãn tĩ. Fag tũ mãn kãn kũ ag tóg ón kũ Topẽ mré vĩ mág han mũgtĩ, ãg tỹ ag to: ãn há vĩ tỹ ag nỹtĩ, he jé,” he tóg. “Hã to ag vẽn sỹrénh mág tãvĩ han ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Ūn jagtar fi tỹ ã tũ vin kãn
(Lc 21.1-4)

⁴¹ Kỹ Jesus tóg kejĕn Topĕ mỹ jãnkamy vin jafã kato nĩ mũ. Kỹ tóg ag tỹ kãki nĕn vin mũ vĕg mũ sir. Ūn rico ag tóg jãnkamy mág tỹ kãki vin mũ.

⁴² Kỹ ũn jagtar fi tá jun mũ gé, ũn mén ter ja fi. Hã ra fi tóg jãnkamy kãsir régre hã vin mũ sir, hã vỹ: 1 centavo, he mũ.

⁴³ Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag jé prĕr mũ sir, kỹ tóg ag mỹ: “ve ra ha,” he mũ. “Ūn rico tỹ vin kãfór han fi tóg, fi tũ sĩ (hã) ra. Tỹ nĕn ũ tũ fi tóg nĩ, fi mén vỹ hur ter.

⁴⁴ Kỹ fi tóg ã tũ vin kãn ja nĩ, fi jĕn mré hã. Jãvo ũn rico ag vỹ ãjag tũ ke hã tỹ Topĕ mỹ vin mág tĩ. Hã ki fi tóg ag tỹ nĩm kãfór han, fi tỹ nĩm sĩ pĕ han mũ ra. Ki hã sóg tó mũ mỹr,” he tóg, Jesus ti.

13

Ag tỹ Topĕ jo ĩn kókĕn ke
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Kỹ Jesus tóg Topĕ jo ĩn tá kãkutĕ mũ sir. Re tá ti mré tĩ ũ tóg ti mỹ: “ve ra ha, Senhor,” he mũ. “Pó sĩnvĩ tỹ tóg há nỹtĩ, kỹ tóg sĩ(nvĩ) tãvĩ nỹtĩ, ĩn ti,” he tóg, Topĕ jo ĩn to.

² Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ã mỹ ĩn mág tag ti vigvĕg mũ’?” he mũ. “Kejĕn ũ pó tỹ jagnĕ kafãn mãn ke tũ nĩ,” he tóg. “Ag rãnhráj kãn ke vĕ,” he tóg Jesus ti.

Vĕnh jagãgtar to rã
(Mt 24.3-14; Lc 21.7-19)

³ Kar kỹ Jesus tóg krĩ tỹ Oliveiras ra tĩg kỹ tá nĩ nĩ sir, Topĕ jo ĩn kakãm. Kỹ ag tóg ag pin kỹ ti mỹ ke mũ, Pedro, Tiago, João, André ke gé.

4 “Ĕg mÿ ti kurã ti tó,” he ag tóg ti mÿ. “Ĕg ne ve kÿ ti kurã ki kanhró nÿtính mÿ? Kurã tÿ hê ki ĕg hÿn nén kar tag venh ke mÿ?” he ag tóg ti mÿ.

5 Kÿ Jesus tóg ag mÿ kãmén mÿ sir. “Ker ù ãjag lograr hé hê’,” he tóg.

6 “Cristo vÿ tÿ inh nÿ,” he jé ag tóg ke mÿ, ijiji tó kÿ. Û tÿ hên ri ke ag tóg tag tónh mÿ, kÿ ù tÿ hên ri ke ag tóg ag vÿ kri nÿm ke mÿ,” he tóg.

7 “Vênh génh to vême mẽ jé ãjag tóg ke mÿ, tag ki vênh génh ke to, kuvar há tá vênh génh to ke gé. To jÿrÿn ke tÿg nÿ hã ra. Vênh génh enh ke vê. Hã ra kurã tÿ ĕgno to hã ke vê ver,” he tóg.

8 “Nação ag tÿ jagnê kato tēgtēnh ke vê. Pã'i krēm ke ag tÿ pã'i ù krēm ke ag to jÿnh ke vê gé. Kÿ ga tÿ ragrag ke tÿ hên ri ke han ke vê gé, ĕmã tÿ hên ri ke ki. Vêjên tÿ tÿ' henh ke vê gé. Hã ra ãjag jagãgtar ke vênh ven vén vê ver,” he tóg, Jesus ti.

9 “Ãjag kanê nÿm nÿ,” he tóg. “Ãjag jyvên tar han jé ag tóg ke mÿ, pã'i ag, vênh kanhrãn jafã krēm. ãjag mrãnmrãn jé ag tóg ke mÿ. ãjag jé prêr jé ag tóg ke mÿ, pã'i mág tÿ ãjag ve jé, pã'i mág kar ti, isugrÿn, ãjag tÿ pã'i ag mÿ inh vÿ tugtó jé,” he tóg.

10 “Kÿ inh kãtĭg ke to hã povo kar vÿ inh vÿ sér mēnh ke mÿ,” he tóg.

11 “Ag tÿ vãhã sir ãjag sigse kÿ, ãjag gé kãmÿ jé, kÿ ãjag tÿ nén tónh ke mÿ to jykrén tÿg nÿ, kã jatu' hemnÿ. Ag tÿ ãjag ki jēmēn kÿ ãjag tóg tónh ke mÿ, Topē kuprĭg tÿ ãjag nĭgrēg ki vÿ mÿ ĕn ti,” he tóg. “Ãjag tÿ tó tÿ vê sir, ti tÿ tó vê sir,” he tóg.

12 “Û vÿ tóg ã régre senh ke mÿ, ti ter jé, ĕn kã,” he tóg. “Kÿ ù panh tóg ã kósin senh ke mÿ gé, ti ter

jé,” he tóg. “Kỹ ù krě ěn tóg ã han mũ fag sigsenh ke mũ gé, fag kãgtén jé,” he tóg.

13 “Věnh kar vỹ tóg ãjag to vĩ kónãn ke mũ gé, inh jiji tigrĩn,” he tóg. “Hã ra ù tỹ isovãnh ke tũ (pě) ěn kren ke vễ,” he tóg.

Věsỹrénh mág ke

(Mt 24.15-28; Lc 21.20-24)

14 Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “kejěn ãjag tóg vãhã ãjag tỹ nén ù kaměg tĩ ěn venh ke mũ,” he mũ, “ĕg kavěnh mũ ěn ti,” he tóg. “Topě vĩ tó tĩ tỹ Daniel vỹ ti tó ja nĩgtĩ. Ti jěnh ke tũ tá tóg jěnh mũ,” he tóg. “Ủ tỹ to ke mũ ěn jé ki kanhró nĩ. “Kỹ Judéia ki ke kar ag jé věnh pigjunh mũjěg, pãnónh ra, fag mré hã,” he tóg.

15 “Ủ tỹ re tá nĩ ěn jé kãra rã tũg nĩ, ti ĩn ki, ti tũ mãn jé.

16 Kỹ ù tỹ ã japỹ tá jě ěn jé vỹn ke tũg nĩ gé, ti kur mãn jé,” he tóg.

17 “Ủn kufy fag tỹ vễsỹrénh ke vễ, kurã ěn kã, ù tỹ gĩr pygfãm mũ fag ke gé,” he tóg.

18 “Topě mré vĩmnĩ, ti tỹ kusa kã věnh ven tũ nĩ jé.

19 Vễsỹrénh tỹ ge ve ja tũ ĕg nỹtĩ, Topě tỹ ĕg mundo han jan ki. Kỹ ĕg ge venh ke tũ nĩ gé, kar kỹ,” he tóg.

20 “Ĕg tỹ kurã ki vễsỹrénh ke mũ ěn vỹ e nỹtĩnh mũ vễ, hã ra tóg térem kỹ nỹtĩ nĩ, Topě tỹ ùn kuprěg ja ěn ag tigrĩn. Ti tỹ térem tũ nĩ (mũ) ra ù vỹ kren ke tũ nĩ vễ, ag vễsỹrénh ěn to,” he tóg.

21 “Kỹ ù tỹ ãjag mỹ: ha vé, Cristo vỹ tag kã jě nĩ, he mũ ra kri fig tũg nĩ, ti tỹ: tãtã ti jě nĩ, he mũ ra,” he tóg.

22 “Ón kÿ Cristo vÿ vënh venven ke mÿ, ón kÿ Topê vÿ tó tÿ ag ke gé. Ón kÿ milagre hyn han jé ag tóg ke mÿ, milagre tÿ hën ri ke ti, ón kÿ Cristo ên ag. Ag tÿ vënh kar krÿn kónãn sór vë, ag tÿ kygnê jé, Topê tÿ ùn kuprêg ja ên ag mré hã, hën ri ke mÿn.

23 Ha vé, sÿ ãjag mÿ tó kãn vë, ti kutënh ke to hã,” he tóg, Jesus ti.

Topê kósin kãtÿg mãn ke

(Mt 24.29-31; Lc 21.25-28)

24 “Hã ra kurã ên kã, vësÿrénh ên kar kÿ rã vÿ nhyr ke mÿ, kÿ kysã vÿ jëngrê' he mãn ke tÿ nÿ gé.

25 Kÿ krÿg vÿ vár ke mÿ gé, kanhkã krêm. Êg tÿ kanhkã tá nén vég tÿ kar ên vÿ ragrag ke kãn mÿ gé.

26 Kÿ vãhã vënh kar vÿ inh kãtére venh ke mÿ sir, kanhkã góg jagma, inh jykre tar (pê) nÿn kÿ,” he tóg. “Tÿ sóg êprã ke fi kósin nÿ mÿr,” he tóg. “Inh ve vÿ kókov (pê) kãtÿ mÿ,” he tóg.

27 “Kÿ sóg sÿ jëgnê jafã ag mÿ: ha mÿjêg, henh ke mÿ, ag tÿ sÿ ùn kuprêg ja ag vënhmãn jé, ga kar tá, kanhkã fyr mÿ hã,” he tóg, Jesus ti.

Ka tÿ figueira to comparaçãõ

(Mt 24.32-35; Lc 21.29-33)

28 “Ka tÿ figueira to ki kanhrãn nÿ, to comparaçãõ han kÿ,” he tóg. “Ti pê tánh kÿ, ti féj tãg han kÿ tóg kakó tÿ sir, êkré tygtãnh kurã ti.

29 Ri ke ti nÿ, ãjag tÿ inh kãtÿg mãn ke kurã ki kanhró nÿtÿnh ke mÿ ti. ãjag tÿ sÿ ãjag mÿ nén tó mÿ tag ve kÿ tóg kakó tãvÿ tÿ ha, inh kãtÿg mãn ke ti,” he tóg.

30 “Sỹ ke há vễ, hã kỹ sóg tag tó mũ, ha mẽ. Ũri ãn rĩnrĩr mũ ag tỹ nén kar ãn venh ke vễ, ag kãgter ke to hã,” he tóg.

31 “Kanhkã vỹ tũ' henh ke mũ, ga ti ke gé. Jãvo inh vỹ vỹ tũ' henh ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus kãtĩg mãn ke kurã
(Mt 24.36-44)

32 “Hã ra ã pi(jé) isỹ kurã ki kãtĩg mãn ke ki kanhró nĩ', hora ãn ki ke gé',” he tóg. “Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag pi(jé) ki kanhró nỹtĩ'. Inh pi(jé) ki kanhró nĩ gé', isỹ tỹ Topẽ kósin ra,” he tóg. “Ëg jóg mág hã vỹ ã pin kỹ ki kanhró nĩ, kurã kã nén kutẽnh ke mũ ãn kĩ,” he tóg.

33 “Ãjag kanẽ vin han nĩ, vẽnhrinfig nĩ,” he tóg. “Topẽ mré vỹ, ãjag tỹ ti kurã ki kãtĩg nỹtĩn kỹ,” he tóg.

34 “Ũpasa ri ke vễ,” he tóg. “Ã tỹ ã ãn ki kutẽ kỹ tóg ã camarada ag mỹ: “ijo ki rĩr,” he mũ, “inh rãnrãj ki,” he tóg. Kỹ tóg ã tỹ jãnkã ki rĩr tĩ ãn mỹ: “ã kanẽ nĩm han nĩ,” he mũ gé.

35 Hã kỹ sóg ãjag mỹ: “ãjag kanẽ nĩm han nĩ,” he mũ gé,” he tóg. “Ãjag pi(jé) ti jun ke ki kanhró nỹtĩ', ãn tãn ti',” he tóg. “Hẽn ri ke mũn tóg kutyg ke ra jun mũ, hẽn ri ke mũn tóg kuty kuju ki jun mũ, hẽn ri ke mũn tóg galo kyr mũ ra jun mũ, hẽn ri ke mũn tóg kusã ki jun mũ,” he tóg.

36 “Vẽnhrinfig ki ãmẽmĩ, nũr tũg nĩ. ãjag tỹ ijãvãnh tũ ra sóg jun mũ, vẽnhrinfig,” he tóg, Jesus ti.

37 “Vẽnhrinfig kar mỹ sóg tó mũ, sỹ ãjag mỹ tó mũ tag, hã vỹ: vẽnhrinfig ki ãmẽmĩ, he mũ,” he tóg, Jesus ti.

14

Ag tỹ Jesus tén sór

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)

¹ Hã ra festa tỹ Páscoa kurã kãtã kurã tãgtũ vẽ sir, pão jẽgja tũ konh ke kãtã. Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag tóg Jesus vatánh tá ti se sór mũ, vẽn kar tỹ ti se vэг tũ nĩ jé. Topẽ vĩ to professor mré ag tóg ti se sór mũ gé, ti tén jé.

² Hã ra ag tóg: “festa tag to mẽ jé ẽg tóg ke mũ ver,” he mũ. “Ẽg tỹ festa kã ti se kỹ vẽn génh mág hỹn tóg kutẽnh mũ, ha vemnĩ,” he ag tóg.

Maria fi tỹ Jesus gãnh tãg

(Mt 26.6-13; Jo 12.1-8)

³ Ẽn kã Jesus tóg kejẽn ẽmã tỹ Betânia tá nĩ nĩ, Simão ãn krẽm, vẽn kaga tỹ lepra han ja ẽn ãn krẽm. Ti jẽg nĩ ra ù fi tóg tá jun mũ, garrafa vyn kỹ. Pó tỹ alabastro tỹ tóg há(r) nĩ, garrafa ti. Ti ki jẽ vĩ tóg tỹ nén kar tãg nĩ, hã vĩ: nardo, he mũ. Nardo pẽ vẽ, kaja e pẽ ti nĩ, ger há ẽn ti. Garrafa ẽn mranh fi tóg mũ, kỹ fi tóg ti ki jẽ ẽn tỹ Jesus gãnh kri kugjẽg mũ sir.

⁴ Hã ra ù tỹ tá nỹtĩ ag kã ù ag tóg jagnẽ mỹ: “fi tỹ ne jé nén kaja e tag kókén nẽ?” he mũ.

⁵ “Ẽg tỹ nén ger há tag fón ke vẽ vẽ, kaja há to, jãnkamy tỹ hẽn ri ke to,” he ag tóg. “Ẽg tỹ ùn jagãgtar ag mỹ vin ke vẽ vẽ,” he ag tóg. Kỹ ag tóg fi mỹ vĩ tar han mũ sir.

⁶ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “fi mỹ vĩ tũg,” he mũ. “Ãjag tỹ ne jé fi fe kaj han nẽ?” he tóg. “Inh ki fi krov nĩ, inh jykre ki,” he tóg.

⁷ “Ājag mré sóg nĩg sĩ han mũ, jãvo ũn jagãgtar mũ ag vỹ ãjag mré nỹtĩg mág han tĩ,” he tóg. “Isĩg kar kỹ ag mỹ nĩmnĩ, ãjag tỹ ag mỹ nén nĩm ke ti,” he tóg.

⁸ “Ā tỹ nén han ke mũn han fi tóg huri,” he tóg. “Inh kãn fi tóg huri, vẽnħ kej tá inh fón ke to,” he tóg.

⁹ “Ag tỹ vẽnħ vĩ sér tugtó kỹ ag tóg fi tỹ nén han mũ tag ti tónħ ke mũ gé, kỹ vẽnħ kar vỹ fi tỹ nén han mũ tag mẽgmẽnħ mũ sir, ha vemnĩ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti.

*Ag tỹ Jesus vatánh tá ti kãgmĩnh ke to jykrén
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)*

¹⁰ Kar kỹ Judas Iscariotes tóg tĩ mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag ra, ag mré Jesus jẽnjẽn ke to jykrén jé. Hã ra ũ tỹ 12 (ke) ag kã ũ vẽn, Judas ti.

¹¹ Ag tỹ ti vỹ mẽ kỹ tóg ag mỹ sér tĩ sir. “Ā mỹ ěg to jãnkamy vin mũ,” he ag tóg ti mỹ. Hã kỹ tóg: “inh hỹn hẽ ri kenh mũ, ag tỹ ti kãgmĩ jé?” he mũ, Judas ti.

*Ag tỹ Páscoa ko mũ
(Mt 26.17-25; Lc 22.7-14, 21-23; Jo 13.21-30)*

¹² Pão jęgja tũ konh ke kurã ve vẽn sir, cordeiro tãnħ ke kurã vẽn sir, Páscoa kã. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg Jesus mỹ: “ěg hỹn hẽ tá ã mỹ carneiro sĩ tãnħ mũ, ěg tỹ kon jé?” he mũ.

¹³ Kỹ tóg ũn régre ag jęgnęg mũ, ti mré mũ tĩ ag. Kỹ tóg ag mỹ: “ha ěmã mág ra mũjęg,” he mũ. “Tá ãjag tóg ũ venh ke mũ, goj vyn kỹ jẽ ũ. Ĕn nón mũmnĩ,” he tóg.

¹⁴ “Ti tỹ ĩn kãra rã kỹ ĩn tãn ěn mré vĩmnĩ,” he tóg. “Ti mỹ tag tómnĩ,” he tóg. “Ĕg Senhor vỹ ã mỹ vẽnħ

vĩ jẽnẽg mũ, hemnĩ. Ti tỹ ã ãn krẽm Páscoa konh há tóg tĩ, ti mré mũ tĩ ag mré, hemnĩ ti mỹ,” he tóg, Jesus ti.

15 “Kỹ tóg ãjag mỹ ven ke mũ, krogrog tỹ kynhmỹ nỹ ãn ti,” he tóg. “Éhé ti nĩ. Tá nén kar vỹ kynkar kỹ nỹtĩ. Êg nĩgja vỹ tá nỹtĩ gé. Tá ãg mỹ han nĩ,” he tóg, ti mré mũ tĩ régre ag mỹ.

16 Kỹ ag tóg mũ mũ sir, ãmã mág ra, kỹ ag tóg sir vég mũ, Jesus tỹ ag mỹ nén tó ja ti. Kỹ ag tóg vỹjẽn kãn mũ sir, ag tỹ cordeiro ãn ko jé.

17 Rã pur kar kỹ Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag mré tá jun mũ sir.

18 Ag jẽg mũ jãvo Jesus tóg ag mỹ: “ãjag kãki ù tóg inh vatánh tá inh kato vãsãnsãn mũ ag mỹ inh ven ke mũ,” he mũ. “Inh mré jẽg mũ ù vễ, ki hã sóg tó mũ,” he tóg.

19 Kỹ ag tóg fe kaj' he mũ sir. Ti mỹ ag tóg: “inh mỹ vó'? Inh mỹ vó'?” he kãn mũ sir.

20 Hã ra tóg ag mỹ: “ãjag kã ù vễ,” he mũ. “Inh mré pão tỹ kã punpun mũ vễ, pénky kãki,” he tóg. “Ën vễ mỹr,” he tóg.

21 “Ter jé sóg ke mũ, isỹ tỹ ãprã ke fi kósin nĩn kỹ. Hã kỹ iser ke vỹ rán kỹ nĩ,” he tóg. “Vãsỹ sóg to rán kỹ nĩ,” he tóg. “Hã ra ù tỹ pã'i ag mỹ inh ven ke ãn mỹ tóg vĩ kónãn tãvĩ han ke mũ. Ti mur tũ nĩn ran há tĩ vễ,” he tóg, Jesus ti.

Santa Ceia

(Mt 26.26-30; Lc 22.15-20; 1Co 11.23-25)

22 Ag jẽg nỹtĩ ra Jesus tóg ãmĩ mäg mũ sir, kỹ tóg Topẽ mré vĩ mũ sir, ãmĩ to. Kỹ tóg vẽn kã kugpãn kỹ ag mỹ vẽn kãpãm mũ sir, ti mré mũ tĩ ag mỹ. “Inh hã vễ,” he tóg, ãmĩ to.

23 Kar kÿ tóg copo vãg mũ gé sir, vinho tÿ ki jên kÿ. To tóg Topê mré vÿ mũ gé sir, kÿ tóg ùn pir mÿ ven', ven', he mũ sir. Kÿ ag tóg kãmê kãn mũ sir.

24 Kÿ tóg ag mÿ: “inh kyvénh hã vê,” he mũ. “Vênh kar jagfy tóg inh ki kãkutênh ke mũ, inh kyvénh ti,” he tóg. “Topê vÿ vênh kar to há nÿ sór mũ, inh kyvénh tigrÿn,” he tóg.

25 “Ha mẽ,” he tóg. “Inh pi(jé) vinho kron mãn ha'. Kejên sóg kron mãn ke mũ, Topê tÿ tÿ êg pã'i nÿ ên kã sóg kron mãn mũ,” he tóg.

26 Ag jên kar kÿ ag tóg Topê mÿ jãn mũ sir. Jãn kar kÿ ag tóg sir krÿ tÿ Oliveiras ra mũ mũ.

Jesus tÿ Pedro mÿ tó

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

27 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag kar vÿ inh ré kÿ mũ kãn ke mũ,” he mũ. “Hã kÿ tóg rán kÿ nÿ, hã mẽ. “Û tÿ carneiro ki rÿr tÿ ên tãnh jé sóg ke mũ, kÿ ti mēg vÿ krig ke kãn ke mũ,” he tóg, iso, Topê ti, ti vÿ rá ki,” he tóg, Jesus ti. “Hã ve jé ãjag tóg ke mũ.

28 Hã ra sóg iser kar kÿ rÿr mãn ke mũ. Ên kã sóg ãjag jo tÿnh ke mũ, ga tÿ Galiléia ra,” he tóg, Jesus ti.

29 Kÿ Pedro tóg ti mÿ: “ag kar tÿ ã ré kÿ mũ mũ ra isóg ã ré kÿ tÿg ke tũ nÿ,” he mũ, Pedro ti.

30 Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “ha vé,” he mũ. “Ûri, kuty tag kã ã tóg iso: ti ki kagtÿg sóg nÿ, he tãgtũ han ke mũ, galo kyr régre han ke to hã. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg.

31 Hã ra Pedro tóg vÿ tar han. “Sÿ ã mré ter ke mũ ra sóg ã to: ti ki kagtÿg sóg nÿ, henh ke tũ pẽ nÿ,” he tóg, Pedro ti. Kÿ ti mré mũ tÿ ag tóg hã tó kãn mũ gé sir.

Getsêmani tá
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Kÿ ag tóg ka kré ra mũ mũ sir. Ka kré ên jijin hã vÿ: Getsêmani, he mũ. Kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ: “nĩgnĩ ra ver, tag ki,” he mũ. “Sÿ ver Topẽ mré vēmén ke vê,” he tóg, Jesus ti.

³³ Kÿ tóg Pedro, Tiago, João ag mÿ: “inh mré kãmũ jêg,” he mũ. Kÿ tóg ti mÿ e tĩ sir, jũrũn ke tóg mũ sir, Jesus ti.

³⁴ Kÿ tóg ag mÿ: “inh fe kaj mág tóg tĩ,” he mũ, “kÿ inh fe kaj tóg inh mÿ tÿ iser ri ke nĩ,” he tóg. “Tag ki nÿtĩmnĩ, nũgnũr tũg nĩ,” he tóg.

³⁵ Kÿ tóg tũg sĩ han mãn kÿ mũg ke mũ, ga kri nÿ tóg mũ sir. Á jóg mré tóg vĩ mũ sir, “isÿ hên ri ke mũn nén venh ke mũ ên vég tũ nĩ jé, hora ên ki,” he tóg.

³⁶ Kÿ tóg: “Aba', panh',” he mũ. “Nén kar han ki kanhró ã tóg nĩ,” he tóg. “Inh jagtar ke tag tÿ tũg' hemnĩ,” he tóg. “Hã ra isÿ ã mÿ nén to vĩ mũ tag han tũg nĩ, ã tÿ nén han ke mũ ên hã han nĩ,” he tóg.

³⁷ Kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag venh tĩ mũ, hã ra ag tóg nũgnũr ja nĩ, kÿ tóg Pedro mÿ: “Simão, ã mÿ nũr'?” he mũ, “ã mÿ hora pir hã ki nũr tũ kórég?” he tóg ti mÿ.

³⁸ “Nũr tũg nĩ,” he tóg. “Topẽ mré vĩmnĩ, ãjag tÿ ti vĩ mranh tũ nĩ jé, ù tÿ ãjag kutãn mũ ra. ãjag tÿ mranh sór tũ vê vê, hã ra ãjag tóg krój nÿtĩ, hã kÿ ãjag tóg mranh ke mũ,” he tóg.

³⁹ Kÿ tóg tũg mãn mũ sir, Topẽ mÿ tó mãn jé. Ti vĩ ên hã tó mãn tóg mũ.

⁴⁰ Kÿ tóg ag tá jun mãn mũ gé sir, hã ra ag tóg

nũgnũr mǎn nýtĩ, ag kaně krój nýtĩn kȳ. Hǎ kȳ ag tȳ ti mȳ vĩnh ke ěn tóg tũ tĩ.

41 Kȳ tóg tá jun tǎgtũ han mǎn mũ. Kȳ tóg ag mȳ: “ǎjag ne tóg nũgnũr ja nĩ', vėnhkán ja ǎjag tóg nĩ,” he mũ. “Gen kȳ,” he tóg. “Pėtēm ti huri, hora ti,” he tóg. “Ũ tȳ Topě vĩ mranh tĩ ag tȳ isenh ke ně ha,” he tóg. “Tȳ sóg ěprǎ ke fi kósin nĩ mȳr,” he tóg.

42 “Nĩgnĩ ra, mũ jé ha. Ũ tȳ ag mȳ inh ven mũ tóg jun ke kǎtĩg ha,” he tóg.

Ag tȳ Jesus se

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)

43 Jesus tȳ ver tȳ vėmėn jě ra Judas tóg vėsȳmėr jun mũ sir. Ũ tȳ 12 (ke) ag kǎ ũ vė, Judas ti. Ti mré polícia ag tóg kǎmũ mũ gé. Rógro génh kȳ ag kǎmũ mũ, ka kykyv génh kȳ ke gé. Topě tũ ki rĩr tĩ ag pǎ'i ag vȳ ag jėgně, Topě vĩ to professor ag ke gé, kófa ag ke gé.

44 Judas ěn, ũ tȳ ag mȳ Jesus ven mũ ěn vȳ ag mȳ vėnh jykre nĩm ja nĩ. “Sȳ ũn ki nhun ke mũ ěn hǎ semnĩ. ěn hǎ pére mũmnĩ,” he ja tóg nĩ, Judas ti.

45 ǎ tȳ tá jun kȳ tóg vėsȳmėr Jesus to grėn ke kȳ ti mȳ: “Senhor,” he mũ. Kȳ tóg ti ki nhun ke mũ sir, Judas ti, ón kȳ.

46 Kȳ ag tóg ti kǎgmĩ kȳ ti ség mũ sir.

47 Jesus mré tĩ tĩ ũ tóg rógro kunũnh kȳ polícia ũ nĩgrėg kym mũ sir. Topě tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i mág camarada vė, ti tȳ ũn nĩgrėg kym mũ ěn ti.

48 Kȳ Jesus tóg ag mȳ: “ǎjag ne tóg rógro génh kǎmũ mũ',” he mũ, “ka kykyv génh kȳ ke gé!” he tóg. “Inh pi(jé) tȳ bandido nĩ',” he tóg.

49 “Kurā kar ki sóg ājag mré jē ja nīgtī, mýr, Topē jo ĩn krēm,” he tóg. “Vēnh kanhrān ký isóg tá nī ja nīgtī, hā ra ājag tóg tá iség tú nī vē mýr,” he tóg. “Hā ra vāsý iso nén rán ký nī ěn ki kenh ke hýn,” he tóg.

50 Ký ti mré mũ tĩ ag tóg ti ré ký pétē kãn mũ, vēnh pigju jé, mýr, ha mẽ.

51 Hā ra kyrũ ũ tóg ti nón tĩ mũ. Vēnh kãtor tãvĩ ti nĩ. Ti kãgmĩg ag tóg mũ gé.

52 Hā ra tóg kamēg ký ā kur ré ký vēnhvãg mũ, ti kator ra.

Pã'i tỹ Jesus mré vĩ

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.13-14, 19-24)

53 Ký ag tóg Jesus pére mũ mũ, Topē tú ki rĩr tĩ to pã'i mý. Tĩ ĩn tá ag tóg vēnhmãn kãn ký nýtĩ, Topē tú ki rĩr tĩ to pã'i ag, kófa ag mré hā, Topē vĩ to professor ag mré hā.

54 Hā ra Pedro tóg Jesus nón kãtĩ mũ, kuvar há tá. Ký tóg Topē tú ki rĩr tĩ to pã'i ĩn vãso ra rã mũ gé. Ký tóg polícia ag mré pĩ to tón nĩ nĩ, Pedro ti.

55 Ký Topē tú ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ũ jãvãnhvãnh mũ, ũ tỹ ón ký Jesus jykre kórég tó mũ ěn. Tĩ vĩ tigrĩn ag tóg Jesus ti tén sór mũ. Hā ra tóg ag mý ki krov tú nĩ. Vēnh jyvẽn tĩ kar ag tóg ũ jãvãnhvãnh mũ, hā ra tóg ag mý ki krov tú nĩ gé.

56 Ũ tỹ hēn ri ke ag tóg ón ký Jesus jykre kórég tó mũ, hā ra tóg ag mý ki krov tú pē nĩ sir, ag tỹ vēnh jykre ũ tó', vēnh jykre ũ tó' he mũ ra.

57 Ký ũ ag tóg vãhã jēgjēg ký nýtĩn ký (ag tóg) ón ký ti jykre kórég ũ kãmén mũ sir.

58 “Ti tỹ tó mẽ ěg,” he ag tóg. “Topē jo ĩn tag kókén jé sóg ke mũ, he ja tóg nĩ, vēnh nĩgé tỹ há tag ti, he

ja tóg nĩ, hã ra sóg kurã tăgtũ ki ù han mãn ke mũ, ãg tỹ ãg nĩgẽ tỹ han vãn ĩn han jé sóg ke mũ, he ja tóg nĩ,” he ag tóg, Jesus to.

⁵⁹ Ge ra tóg ag mũ ki krov tũ nĩ, ti jykre kórég ĩn vэг tũ ag tóg nĩ.

⁶⁰ Kĩ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg jěgnẽ kỹ (tóg) ag kuju kã jẽ mũ sir. “Ã tỹ nén ù tónh ke mũ mũ ã mũ tũ?” he tóg mũ. “Ag hã ne tóg ã vĩ kónãn tag tó ja nĩ gé,” he tóg, Jesus mũ.

⁶¹ Hã ra tóg hun ke mũ, nén ù tó tũ tóg nĩ. Kĩ pã'i mág ĩn tóg ti mũ ke mãn mũ. “Ã mũ tỹ Cristo nĩ?” he tóg, “ãg tỹ ù to: há ti nĩ, he mũ ĩn kósın mũ tỹ ã nĩ? Á mũ tỹ Topẽ kósın nĩ?” he tóg.

⁶² Kĩ Jesus tóg ti mũ: “hỹ, inh hã vẽ,” he mũ. “Ëprã ke fi kósın ĩn vỹ tỹ inh nĩ. Inh ve jé ãjag tóg ke mũ ha. Û tỹ nén kar han mũ ĩn pęgja tá sóg nĩnh ke mũ. Kanhkã góg kãmĩ sóg kátérenh ke mũ gé,” he tóg.

⁶³ Kĩ pã'i mág ĩn tóg ã kur tỹ jaran' ke mũ sir, jũ kỹ. Kĩ tóg: “ũ tỹ ti jykre kórég tónh ke ù jãvãn mãn ke tũ ãg nĩ ha,” he mũ.

⁶⁴ “Ti tỹ Topẽ kato vĩ kónãn ja ĩn mẽ ãg huri,” he tóg. “Ëg hỹn ti tỹ hẽ ri kenh mũ ha?” he tóg.

“Ter jé tóg ke mũ, ti vĩ tag tugrĩn,” he ag tóg, ag kar ĩn.

⁶⁵ Kĩ ù ag tóg ti to sugrug mũ sir. Ti kanẽ pãg ag tóg mũ gé sir, kỹ ag tóg ti tãn kỹ ti mũ: “ũ nỹ ã tãn?” he mũ. Kar kỹ polícia ag tóg ti tãn mũ gé sir, ti kakã ki.

Pedro tỹ Jesus to ón

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27)

66 Hã ra Pedro tóg ãn vãso kã nĩ nĩ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ãn ãn tá. Hã ra pã'i ãn camarada fag vỹ tá nỹtĩ gé, kỹ fag kã ãn pir fi tóg Pedro to kãtĩ mũ.

67 Kỹ fi tóg ti vég mũ sir, ti tỹ pĩ to tón nĩ ra. Kỹ fi tóg ti tugnỹm kỹ ti mỹ: “Jesus mré ã tóg tĩg mũ gé,” he mũ, “Nazaré tá ke ãn mré,” he fi tóg ti mỹ.

68 Hã ra Pedro tóg: “vó,” he mũ. “Inh pi(jé) ti ki kanhró nĩ,” he tóg. “Ã tỹ ne tó nẽ?” he tóg. Kỹ tóg ãn jãnkã ra tĩ mũ sir, ãn kãra rã jé. Hã ra galo tóg kyr mũ.

69 Hã ra fi tóg tá ti vég mũ gé. Kỹ fi tóg tá nỹtĩ ag mỹ ke mãn mũ sir. “Tá jẽ ãn tóg tỹ ag kã ã jẽ gé,” he fi tóg, Pedro to.

70 Hã ra tóg: “vó!,” he mãn mũ. Kar kỹ tá nỹtĩ ag tóg Pedro mỹ ke mãn mũ. “Ã hỹn tỹ ag kã ã nĩ,” he ag tóg ti mỹ. “Tỹ ã Galiléia tá ke nĩ mỹr,” he ag tóg. “Á vỹ vỹ tá ke ag vỹ ri ke nĩ,” he ag tóg.

71 Hã ra Pedro tóg ag mỹ: “ãjag tỹ nén tó mũ ãn ki kagtĩg sóg nĩ mỹr,” he mũ. “Inh ón mũ ra Topẽ tóg ãn vóg kónãn ke mũ vẽ, hã kỹ sóg ón ke tũ pé nĩ,” he tóg.

72 Hã ra vësỹmér galo tóg kyr mãn mũ. Kỹ Pedro tóg Jesus vỹ to jykrén mũ sir, Jesus tỹ ti mỹ nén tó ja ãn to, hã vỹ: “iso ã tóg: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, galo kyr régre han to hã,” he mũ. Tag mĩ ãkrén kỹ tóg vẽnũ péju kỹ nĩ kỹ fỹ nĩ nĩ sir, Pedro ti. Vãhã tóg ti mỹ e tĩ.

15

Pilatos tỹ Jesus mré vỹ
(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jo 18.28-38)

¹ Tỹ vaj kỹ ag tóg kusã ki Jesus ti jykren mũ jagnẽ mré, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, kófa ag mré hã, Topẽ vĩ to professor ag mré hã ke gé, vênh jyvẽn tĩ kar ãn ag. Kỹ ag tóg Jesus mrĩnh kỹ ti pére mũ mũ, Pilatos mỹ ti fẽg jé.

² Kỹ Pilatos tóg ti mỹ: “ã mỹ tỹ Judeu ag pã'i nĩ?” he mũ. Kỹ tóg: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ, Jesus ti.

³ Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ti kato vĩ tỹ hẽn ri ke han mũ sir.

⁴ Kỹ Pilatos tóg ti mỹ ke mãn mũ. “Mỹ ã tỹ ag mỹ nén ù tó jãvãnh,” he tóg. “Ha mẽ, ã to ag tóg vĩ kónãn mág kỹ nỹtĩ,” he tóg, Pilatos ti.

⁵ Hã ra Jesus tóg vĩ mãn tũ nĩ, kỹ tóg Pilatos mỹ e tĩ sir.

*Ag tỹ Jesus to: ter jé tóg ke mũ, he
(Mt 27.15-26; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16)*

⁶ Hã ra Pilatos tóg ag mỹ Vẽse ag kar kã ùn pir kavãg tĩ, festa tỹ Páscoa kar ki. Ti jykre vễ. Ag tỹ ù to vĩ mũ ãn kavãg tóg tĩ.

⁷ Hã ra ù tóg se kỹ nĩ, ti jijin hã vỹ: Barrabás, he mũ. Vênh génh kutẽm ti ag mré tóg se kỹ jẽ nĩ, vênh génh kỹ ag tóg ù tén ja nĩ, hã kỹ ag tóg nĩgfénh kỹ nỹtĩ.

⁸ Kỹ vênh kar ãn ag tóg Pilatos to mũ mũ sir, ti mỹ: “ẽg mỹ ã tỹ nén han tĩ ãn han nĩ,” he jé.

⁹ Kỹ Pilatos tóg ag mỹ: “mỹ ãjag mỹ sỹ Judeu ag pã'i kyvãn há?” he mũ.

¹⁰ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg véké Jesus to jũ nỹtĩ, hã kỹ ag tóg nén (ũ) tũ to ti se ja nĩ. Hã ra Pilatos tóg ki kanhró nĩ, hã kỹ tóg ti kavãn sór mũ.

11 Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg vẽn kar ag krĩn ja nĩ, ag tỹ Pilatos mỹ: “Barrabás hã kava ra,” he jé.

12 Kỹ Pilatos tóg ag mỹ ke mãn mũ. “Kỹ sóg ti tỹ hẽ ri kenh mũ, ãjag tỹ ù to: Judeu ag pã'i, he mũ ẽn tỹ?” he tóg.

13 Kỹ ag tóg prẽnprẽn mũ sir. “!..Cruz to ti sã..!” he ag tóg mũ sir, prẽnprẽn kỹ.

14 Kỹ Pilatos tóg ag mỹ: “e ri ken kỹ?” he mũ. “Ti kórég tỹ ne han ti?” he tóg ag mỹ. Hã ra ag tóg prẽn mãn', prẽn mãn' he mũ sir. “!..Cruz to ti sã..!” he ag tóg, prẽnprẽn kỹ.

15 Kỹ Pilatos tóg ag mỹ hã han sór mũ sir, kỹ tóg ag mỹ Barrabás kyvãg mũ sir. Jesus mrãnmrãn tóg mũ sir, mrãn ke jafã tỹ, kỹ tóg ag mỹ ti fẽg mũ sir, ag tỹ ka to ti sa jé.

Soldado ag tỹ Jesus vóg kónãn
(Mt 27.27-31; Jo 19.2-3)

16 Kỹ soldado ag tóg pã'i mág ãn kãra Jesus pére mũ mũ sir, ag vẽn jyvẽn jafã ẽn kãra. Kỹ ag tóg soldado kar ag jé prẽn mũ sir.

17 Ti kri ag tóg kur fón mũ, kur kusũg tỹ. Sónh pirĩn kỹ ag tóg ti krĩ tógfĩg mũ sir.

18 Kỹ ag tóg ti mỹ: “viva, Judeu ag pã'i,” he mũ sir, ti nyg kỹ.

19 Kỹ ag tóg vãn tỹ ti krĩ mũ mrãnmrãn mũ sir, ti to ag tóg sugsgũ mũ sir, kỹ ag tóg ti jo grĩnhgrĩnh ke mũ sir, ag tỹ ón kỹ ti to: “Senhor,” hen kỹ.

20 Ag tỹ ti nyg kar ag tóg ti ki kunũg mũ, kur kusũg ẽn ti. Kỹ ag tóg ti kur pẽ tỹ ti kãra rãg mũ sir. Kỹ ag tóg ti pére mũ mũ, ag tỹ cruz to ti san jé.

*Jesus tỹ cruz to sa**(Mt 27.32-34; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)*

²¹ Hã ra ù tóg vãnh kãtã kãtĩ mũ, hã vỹ: Cirene tá Simão, he mũ. Alexandre panh vễ, Rufo panh vễ gé. Ti tỹ mũ mũ ra ag tóg ti mỹ vĩ tar han mũ, ti tỹ Jesus cruz vyn jé.

²² Kỹ ag tóg Gólgota tá junjun mũ sir ti mré. Gólgota to ken hã vễ, hã vỹ: vãnh krĩ kuka, he mũ ẽg vĩ ki.

²³ Kỹ ag tóg ti mỹ vinho ven mũ, Jesus mỹ, ka tỹ mirra jẽnjo grór mré hã, hã ra tóg kron jãvãnh nĩ, vãnh kagta ti.

²⁴ Kỹ ag tóg cruz to ti sãg mũ sir. Ti kur tỹ ag tóg jagnẽ mỹ vãnh kãpãm mũ sir, to ag tóg jogar he mũ gé, ti kur to, soldado ag.

²⁵ Kusã ki 9 hora vễ sir, kỹ tóg cruz to ti sãg mũ.

²⁶ Ag tỹ nén tỹ kato vĩ tóg rãn kỹ nĩ, hã vỹ: “Judeu ag pã'i tỹ rei vễ,” he mũ. Ti kri tóg sa, vãnh rãn ti. Ti tỹ nẽji vễsỹ pã'i tỹ rei han mũ to ag tóg ti tén mũ.

²⁷ Ti kóm ag tóg ùn régre ag tỹ cruz to sãg mũ gé, bandido ag. Û vỹ ti pẽgia tá sa, jó ù vỹ ti jakãnh tá sa.

²⁸ Hã kỹ tóg nén tỹ ã to rãn kỹ nĩ ẽn vễ, hã vỹ: “ag mỹ tóg tỹ ùn jykre pãno ag mré ke nĩ,” he mũ, Topẽ vĩ rãn ki. Hã ra tóg ge nĩ.

²⁹ KỸ ù tỹ mũ mũ mũ ag tóg ti nyg' he mũ gé, vỹn vỹn he kỹ. “Ó,” he ag tóg mỹ. “ã hã ne tóg: Topẽ jo ãn kókén jé sóg ke mũ, he gé',” he ag tóg. “Kurã tãgtũ ki sóg ù han mũ, he ã tóg mũ gé',” he ag tóg.

³⁰ “Vãnh kren han ra kema'. Cruz to kãtère kema',” he ag tóg ti mỹ.

31 Ge ag tóg mũ gé, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, Topẽ vĩ to professor ag mré. Ti nyg ag tóg mũ gé, kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: “ũ krenkren han tóg, hã ra tóg vẽn hã kren han ki kagtĩg nĩ,” he mũ.

32 “Cristo jé cruz to kãtére kema', Judeu ag pã'i ti', ěg tỹ ve jé, ěg tỹ ti vĩ kri nĩm jé,” he ag tóg. Kỹ bandido ag, ũ tỹ ti kóm cruz to nỹtĩ ěn ag tóg ti nyg mũ gé.

Jesus ter

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)

33 Rã tỹ ěg nĩno kã sa ra tóg kuty' he mũ sir, ga kar mĩ hã. Kỹ kuty ěn tóg hora tãgtũ tũg mũ.

34 3 hora ki Jesus tóg prěr mũ sir, jamã hár(a), kỹ tóg: “Eloí, Eloí, lemá sabactani?” he mũ. Ěg vĩ ki ěg tóg tag to: “Topẽ, Topẽ, ã tỹ ne jé isovãnh nẽ?” he mũ.

35 Kỹ tá nỹtĩ ũ ag tóg jẽmẽ kỹ (ag tóg) jagnẽ mỹ: “ha vé, Elias jé tóg prěr mũ,” he mũ.

36 Kỹ ũ tóg vẽn hvãg mũ sir, kỹ tóg esponja tỹ vinho prãg mũ, vinho kaja pir tỹ. Ka jurỹn kỹ tóg tỹ kusón kỹ vinho kãra rãg kỹ ti mỹ ven mũ sir, ti tỹ ki ũnh' ũnh' ke jé. “Toreg',” he tóg. “Hẽn ri ke mũn Elias kãtĩ mũ, ti kãtérem jé,” he tóg.

37 Hã ra Jesus tóg prěr mág (pẽ) han kỹ hun ke mũ sir.

38 Hã ra Topẽ jo ĩn krẽm kur tỹ jãnkã nĩfe tóg jaran ke mũ, ti jar tóg vẽn kãkym ke kãn mũ sir.

39 Hã ra capitão tóg ti vég jẽ nĩ. Ti prěr mẽg tóg mũ, ti tỹ hun ke ěn mẽg tóg mũ, kỹ tóg: “vẽn vĩ há ja vē,” he mũ. “Topẽ kósin ja vē” he tóg.

40 Kỹ ũn tỹtã fag tóg tá nỹtĩ gé. Kuvar há tá nỹtĩ kỹ fag tóg ti vég nỹtĩ nĩ. Fag kã ũ fi vỹ tóg tỹ Maria

Madalena fi nĩ, kŷ ũ fi tóg tŷ Salomé fi nĩ gé, kŷ ũ fi tóg tŷ Maria fi nĩ gé, José mré Tiago sĩ mŷnh tag fi.

⁴¹ Ũn tŷtá ěn fag tóg ti nón mũ ja nĩgtĩ, ti tŷ Galiléia mĩ tĩ mũn kŷ. Tá fag tóg ti ki rĩr ja nĩgtĩ gé. Kŷ ũn tŷtá tŷ hẽn ri ke fag tóg ti ve kŷ nŷtĩ gé, ti tŷ cruz to sa kŷ, ti mré Jerusalém ra mũ ja ěn fag.

Ag tŷ vĕnh kej tá ti fi

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)

⁴² Rāké tóg nŷ ha, nén kar han jé kurā vĕ sir, hã vŷ: vĕnhkán ke jo kurā ěn, he mũ.

⁴³ Hã ki Arimatéia tá José tóg Pilatos mŷ ke mũ, ti tŷ ti mŷ Jesus fár fi jé. Arimatéia tá José tóg tŷ vĕnh jyvĕn tĩ ag kã ũ nĩ. Jykre kuryj tóg nĩ. Topĕ tŷ tŷ ěg pã'i nĩ ve sór tóg tĩ gé. Ěn hã vŷ tóg mũmĕg vānh kŷ Pilatos mŷ Jesus fár to vĩ mũ.

⁴⁴ Kŷ Pilatos tóg: “kŷ ti mŷ ter huri?” he mũ. Kŷ tóg capitão jé prĕr kŷ ti mŷ: “ti mŷ ter huri?” he mũ, “mŷ vāsŷ?” he tóg.

⁴⁵ Kŷ capitão tóg: “hŷ,” he mũ. “Ter ti huri,” he tóg. Kŷ Pilatos tóg José mŷ Jesus fár ti fig mũ sir.

⁴⁶ Kŷ tóg sir kur kupri kym mũ, ũn há tãvĩ. Kŷ tóg Jesus kãtérem mũ. Kur ěn tŷ tóg ti pãg mũ. Kŷ tóg vĕnh kej kãtá ti finh tĩ mũ sir, pãró nor kãkã. ag tŷ pãró nor han ja kãkã. Kŷ tóg pó tŷ nĩfĕnh mũ sir, ti jŷ.

⁴⁷ Hã ra Maria Madalena fi tóg vég mũ sir, ag tŷ ti fi ti, Maria fi mré hã, José mŷnh fi.

16

Jesus rĩr mǎn

(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)

¹ Vēnhkán ke kurã tũg kũ Maria Madalena fi tóg nén ger há mãg mũ, Salomé fi ke gé, Maria fi ke gé, Tiago m̃nh ěn fi. Fag tỹ ti fár ger há han sór vē.

² Kũ semana kurã ve ki fag tóg kusã (pẽ) ki ti kej ra mũ mũ, rã tỹ jun ke kũ sa ra.

³ Mũn kũ fag tóg jagnẽ m̃: “ũ ñh h̃n ěg m̃ ti kej ti nón mũ', tá', pó tỹ ñife ěn ti'?” he mũ.

⁴ Hã ra fag tóg vēnh jo vég mũ, ti kej tá, hã ra tóg nor ñh ñi, pó mág ěn tóg t̃n kũ ñi ñi sir.

⁵ Tá junjun kũ fag tóg ti kej kãra ge mũ sir, kũ fag tóg kãtã kyrũ vég mũ, hã ra tóg ti ñygja p̃gja tá ñi ñi, kur kupri tu kũ. Kũ tóg fag m̃ e t̃i, m̃r, ha mẽ.

⁶ Kũ kyrũ ěn tóg fag m̃: “vēnhm̃' he tũg,” he mũ. “Ājag h̃n Jesus jãvãnh mũ, Nazaré tá ke ti,” he tóg, “ag tỹ cruz to ũn sãg mũ ěn ti,” he tóg. “R̃r ti j̃e ñi, tag ki ti tũ ñi ha,” he tóg. “Ag tỹ ti fi ja hã vē ha,” he tóg.

⁷ “Kur Pedro m̃ tónh mũ j̃eg, ti mré mũ t̃i kar ag m̃ ke gé,” he tóg. “Ag m̃: ājag jãm̃i tóg t̃g mũ ñeji, hemñi, Galiléia ra, hemñi. Tá ājag ti venh mũ, hã kũ tóg ājag m̃ to ja ñi, hemñi,” he tóg, fag m̃, kyrũ ti.

⁸ Kũ fag tóg ti kej tá f̃r̃rũn kũ pa mũ. Pétẽ fag tóg sir mũ mũ, fag m̃ e t̃n kũ, fag tỹ j̃r̃rũn ke kũ. Kũ fag pi(jé) ũ m̃ nén ũ tó mũ m̃r', fag kanẽ jur kũ.

*Maria Madalena fi tỹ ti ve
(Mt 28.9-10; Jo 20.11-18)*

⁹ Jesus tỹ kusã ki r̃r m̃n kũ, ti tỹ semana ki kurã ve ěn ki r̃r m̃n kũ tóg Maria Madalena fi m̃ vēnh ven vén mũ, ti tỹ ũn ki vējagrẽ kórég tỹ 7 (ke) pan ja ěn fi m̃.

10 Kÿ fi tóg tĩ mũ, ti mré nÿtĩ ag mÿ tó jé, ag fe kaj nÿtĩn kÿ, ag kygfÿ' hen kÿ.

11 Hã ra ag tóg kri nĩm tũ nĩ, fi tÿ ag mÿ kãmén mũ ra, ti tÿ rĩr nĩ ěn ti, fi tÿ ã tÿ ti ve ja ěn kãmén mũ ra.

*Ûn régre ag tÿ ti ve
(Lc 24.13-35)*

12 Kar kÿ tóg ùn régre ag mÿ vĕnh ven mũ gé sir. Ag mÿ tóg vĕsÿ ùn kÿ tĩ nĩ. Ag mũ ra ag tóg ěpÿy kri ti vég mũ.

13 Kÿ ag tóg vÿnvÿn ke kÿ (ag tóg) ù tÿ tá nÿtĩ ag mÿ tó mũ gé sir, Jesus mré mũ tĩ ù ag mÿ, hã ra ag tóg ag vĩ kri fig tũ nĩ gé.

*Jesus tÿ ã mré mũ tĩ ag mÿ vĕnh ven
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)*

14 Vãhã tóg ù tÿ 11 (ke) ag mÿ vĕnh ven mũ gé, ag pin kÿ, ag jĕg nÿtĩ ra. Kÿ tóg ag mÿ vĩ tar han mũ, ag tÿ kri nĩm jãvãnh nÿtĩn kÿ, ag tÿ to jykrén tũ nÿtĩn kÿ. “Ăjag hã ne tóg ù tÿ inh vég mũ ěn fi vĩ kri fi ja tũ nĩ', ù tÿ inh vég mũ ěn ag vĩ kri nĩm ja tũ ģjag nĩ gé,” he tóg. “Ag tÿ inh rĩr mãn vég mũ ra ģjag tóg kri fi ja tũ nĩ,” he tóg.

15 Kÿ tóg ag mÿ: “ga kri mũ kÿ ěmã kar mĩ vĕnh vĩ sér kãmén nĩ, Topĕ tÿ há(r) ag kar mÿ,” he mũ.

16 “Û tÿ ģjag vĩ kri fig mũ ěn ag vÿ krenkren ke mũ, ù tÿ inh ki ge kÿ kygpe kÿ nÿtĩ ěn ag vÿ krenkren ke mũ,” he tóg. “Hã ra ù tÿ kri fig tũ ěn vÿ kren ke tũ nĩ, ù tÿ inh ki rã tũ ěn vÿ kren ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

17 “Û tÿ inh ki ge mũ ěn ag vÿ milagre venh ke mũ inhhã,” he tóg. “Tag ve jé ag tóg ke mũ, ha mẽ.

Věnh jagrě kórég pan jé ag tóg ke mũ, ijkre tỹ,” he tóg. “Ũn vĩ ù ag vĩ tó jé ag tóg ke mũ,” he tóg.

¹⁸ “Ag tỹ kejěn pỹn kãgmĩg mũ ra, ag tỹ kejěn veneno kron mũ ra tóg ag tỹ hẽ ri kenh ke tũ nĩ,” he tóg. “Ũn kaga ag mẽgmẽ jé ag tóg ke mũ gé, ag nĩgé tỹ, kỹ ag tóg sir ag tỹ há' henh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ã jóg ra tĩg

(Lc 24.50-53; Hk 1.9-11)

¹⁹ Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ tag tó kar kỹ tóg kanhkã ra tãpny mũ sir, kỹ tóg tá jun kỹ (tóg) Topẽ pẽgja tá nĩ mũ.

²⁰ Kỹ ag tóg mũ mũ sir, êmã kar mũ hã, ti mré mũ tĩ ag. Kỹ ag tóg tugtó mũ, věnh vĩ sér ěn ti, kỹ ěg Senhor tóg ag mré han tĩ nĩ, ag vĩ kóm tóg věnh kar tỹ nén han vãnh ěn hyn han mũ. Hã vẽ.

Topẽ vĩ rá **New Testament in Kaingang (BR:kgp:Kaingang)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaingang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaingang

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
16af52c8-0e45-5e91-b36c-cd314d36d7fc